

ПОЛИТИКИНИ

ЗАБАВАНИК

25. 4. 1986. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLVIII • 150 ДИН • БРОЈ 1791

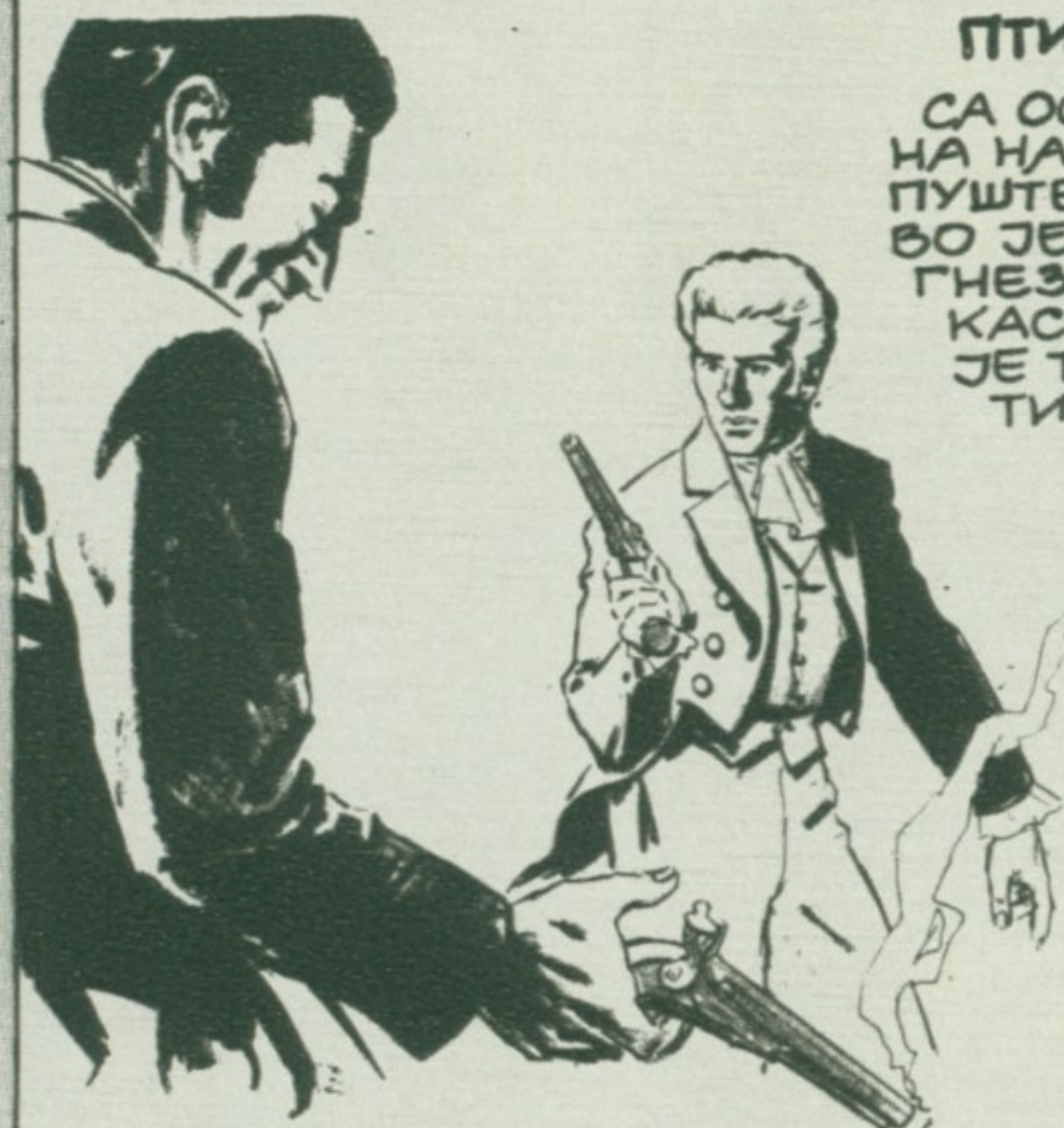

Asterix

У ЕПИЗОДИ „ПРОРОК“

Фирма

Веровати или не!

ЧОВЕК КОЈИ ЈЕ У ДВОБОЈУ УБИО ПРОТИВНИКА А ДА НИЈЕ ПУЦАО

ФРЕДЕРИКА ТИЈЕТА ЈЕ 1823. ГОДИНЕ, ЗБОГ НЕКОГ НЕСПОРАЗУМА, ИЗАЗВАО НА ДВОБОЈ ЊЕГОВ НАЈБОЉИ ПРИЈАТЕЉ АРШАМБО НИВЛИШ. ТИЈЕТ ЈЕ ОБЕКАО ДА НЕЋЕ ПУЦАТИ, АЛИ НИВЛИШ МУ НИЈЕ ПОВЕРОВАО ПА ЈЕ ПОТАЈНО ЗАКОЧИО ПРИЈАТЕЉЕВ ПИШТОЉ. У ДВОБОЈУ, ОДРЖАНОМ У БУЛОЊСКОЈ ШУМИ КРАЈ ПАРИЗА, ПУЦАО ЈЕ САМО НИВЛИШ. МЕЂУТИМ, ЊЕГОВ МЕТАК СЕ ОДБИО О ТИЈЕТОВ ПИШТОЉ И НА МЕСТУ УБИО САМОГ НИВЛИША.

ПТИЦА БУРЊАК

СА ОСТРВА МАН УХВАКЕ-НА НА ВЕЛШКОЈ ОБАЛИ И ПУШТЕНА У БОСТОНУ ПОНОВО ЈЕ НАЂЕНА У СВОМ ГНЕЗДУ У ВЕЛСУ 12 ДАНА КАСНИЈЕ. ТОЛИКО ЈОЈ ЈЕ ТРЕБАЛО ДА ПРЕЛЕТИ 4800 КИЛОМЕТАРА.

АЗИЈСКА ДИВОКОЗА ТАР

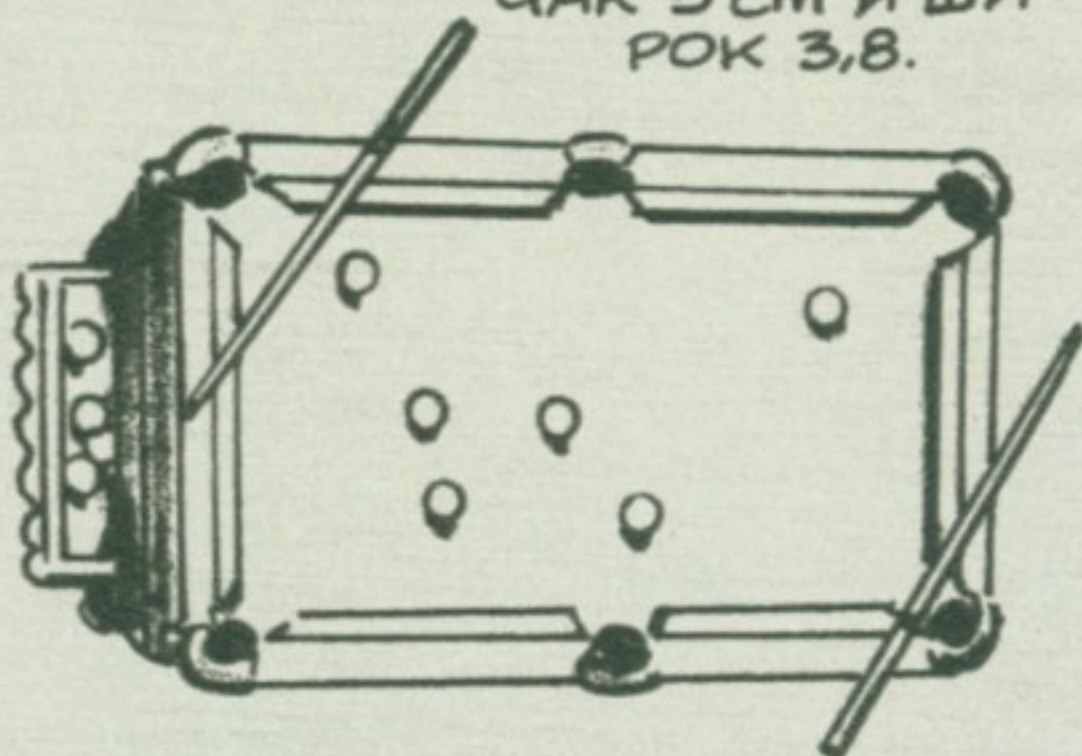
УВЕК СЕ ОНЕСВЕСТИ КАД ЈЕ УЛОВЕ МРЕЖОМ.

Џеј Самнер Џинблг

ВИСОКА ЈЕ 190 СМ И УЛОС АНЂЕЛО-СУ ЈЕ ОСНОВАЛА ПРВИ КЛУБ ВИСОКИХ. ОВА ДАМА НЕКАДА ЈЕ РАДИЛА У ДИЗНИЈЕВОМ СТУДИЈУ И ЦРТАЛА ЈЕ ПАТУЉКЕ.

МИНИЈАТУРНИ СТО ЗА БИЛИЈАР

НАПРАВИО ЈЕ ХАРВИ ЛИБОВИЦ ИЗ БРУКЛИНА (ЊУЈОРК). СТО ЈЕ ДУГАЧАК 5 СМ И ШИРОК 3,8.

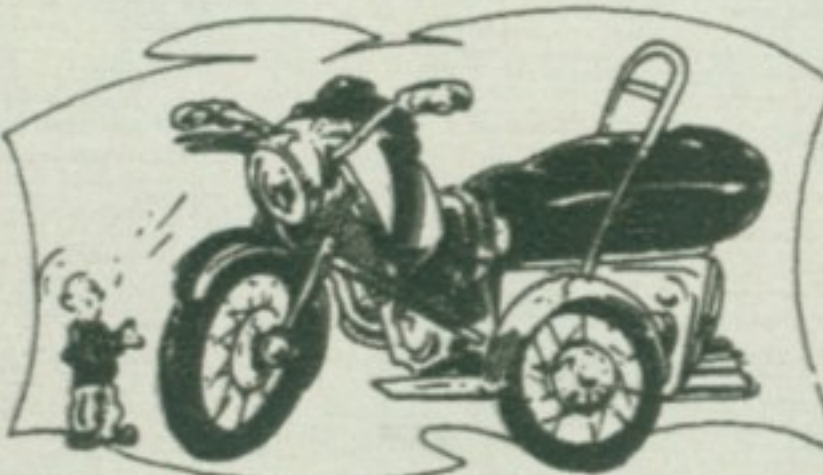
ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА

●●● разлог због кога се Јапанци при сусрету један другом клањају, према неким најновијим истраживањима, лежи у томе што се у овој земљи некада

сматрало непристојним гледати људе право у очи. Клањањем се тако избегава ова „неучтивост“.

●●● најдужи мотоцикл на свету има 14 метара, а на њега могу да седну 22 особе. Ово ци-

новско возило прошетало се лондонским улицама у оквиру манифестације у корист незбринуте деце.

●●● писмо које је 1847. године издавачкој кући послала Шарлота Бронте заједно са рукописом „Џејн Ејр“ продато је на аукцији у лондонској кући Сотби за суму која прерачуната у динаре износи 14 милијарди.

●●● у сиднејском зоолошком врту на свет је дошло младунче патуљастог нилског ко-

ња, пореклом из западне Африке. Ова беба која је на рођењу имала пет килограма кад одрасте имаће седамдесет пута више.

●●● семенка орхидеје је веома, веома сићушна. Тежи свега 0,0003 грама.

●●● у Сједињеним Америчким Државама недавно је организовано такмичење у скоковима

ма у воду на коме су искључиво могли да учествују скакачи тежи од 100 килограма. Победио је извесни Ворен Киланда који има 145 килограма.

●●● париски метро ће од овог пролећа бити „преплављен“ роботима. Дириговани из једног центра роботи ће брижљиво чистити ходнике и пероне подземне железнице.

●●● према резултатима истраживања професора Штутгартског универзитета Буркхарада Френцела европске шуме не изумиру због загађене атмосфере, већ зато што су многа стабла заражена вирусом. Болесно дрвеће се неправилно развија, прерано стари и суши се.

●●● Немац Пол Баумен има пастува по имену „Бјутифул чиф“ високог само 65 центиметара. Овог коњића, који с правом носи титулу „најмањи на свету“, газда редовно изводи у шетњу у гепеку свог аутомобила.

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

ЗГОДЕ И НЕЗГОДЕ ЧОВЕКА С ПОЗНАТИМ ИМЕНОМ

ЛИЧНУ КАРТУ, МОЛИМ

АКО ПОЖЕЛИТЕ ДА У МУЗЕЈУ
ХЕРЦЕГОВИНЕ У МОСТАРУ ОБИЋЕТЕ ОДЕЉЕЊЕ

Ја ћу да вам причам, другови, како ми идемо на бункере...

И кренула је прича како се он и његови другови бомбаша веру и по врховима кућа и кроз димњаке бацају бомбе на непријатељске утврде. Чак се и Врховни командант Народноослободилачке војске и партизанских одреда Југославије друг Тито, видно узбуђен дечаковом појавом и речима, дигао са свог седишта и честитао му.

Запис је ратни, епизода с Првог конгреса антифашистичке омладине Југославије. С говорнице је причао Бошко Буха, шеснаестогодишњак. По речима својих сабораца, запањујуће храбар. У току Пете непријатељске офанзиве, због испољене храбрости, два пута га је, лично, даривао Врховни командант.

Погинуо је у седамнаестој години, поткрај 1943. Метак га је стигао код села Јабука, недалеко од Плевља. Имао је седамнаест година. За народног хероја проглашен је 20. децембра 1951.

Да је Бошко Буха, народни херој, поживео, данас би, као шездесетогодишњак, вероватно ставио унука у крило и причао му како је некад било.

Легенда па историја

Један други Бошко Буха, већ десетак година, прича, прво ученицима, касније посетиоцима Музеја

РЕВОЛУЦИЈЕ,
СТРУЧНА
ОБЈАШЊЕЊА
ДАЋЕ ВАМ
КУСТОС –
БОШКО БУХА. ■

ја Херцеговине, како је то некад било. У режији Бошка Бухе, бомбаша.

Прича, дакле, Бошко Буха, млађи:

– Кад се представим групи посетилаца Музеја, не могу да верују да ће их кроз одељак о Револуцији водити, главом и брковима, Бошко Буха. И одмах ме питају о Бошку, народном хероју. Те да л' смо род, те да л' је истина да је урадио то и то, те како се осећам као „носач“ познатог имена... Пуно тога питају. Одговарам колико знам...

Година је била 1949, време кад су се деца, уместо тв-спотовима, још успављивала причама из тек завршене војне. У селу Балабани, близу Невесиња, Новица и Босиљка Буха добили су сина, првенца. Око имена се нису много двоумили, биће Бошко. Бошко Буха, како то лепо звучи. И честито.

Малог буцмастог ђачића учитељ школе у оближњим Риљима Здравко Петковић непрекидно је саветовао

да пази шта ради, да мора да буде најбољи у одељењу. Тек је слова научио кад му је учитељ Здравко поклатио књигу о пионирима бомбашима. Да је научи к'о таблицу множења. Није лако звати се Бошко Буха.

Време, људи, приче, мноштво књига и записа упутили су Бошка Буху, млађег, историји. Времену прошлом. Прво је чуо легенду о фамилији Буха. Причали му старији. По њима, једном Свети Сава сврати у неку кућу на подручју Хума, а у њој мајка с двоје сирочади. Убога сиротиња. Узме свети човек, у договору с мајком, двоје деце и рече да ће их населити где ваља, дати им кућу и имање.

Ходили, по легенди коју Бухе љубоморно преносе поколењима, и Сава им рекао да ће им поклонити имање тамо где их ухвати мрак, где домркну. Тако и би. Село назваше Домрке, а дечаке, немирне као буре, Буха. Из Домрка, сад то објашњава историја,

Бошков отац као солунски добровољац добије земљу у Градини код Вировитице. Ту се, 1926, и родио Бошко Буха, бомбаш. И отишао у историју.

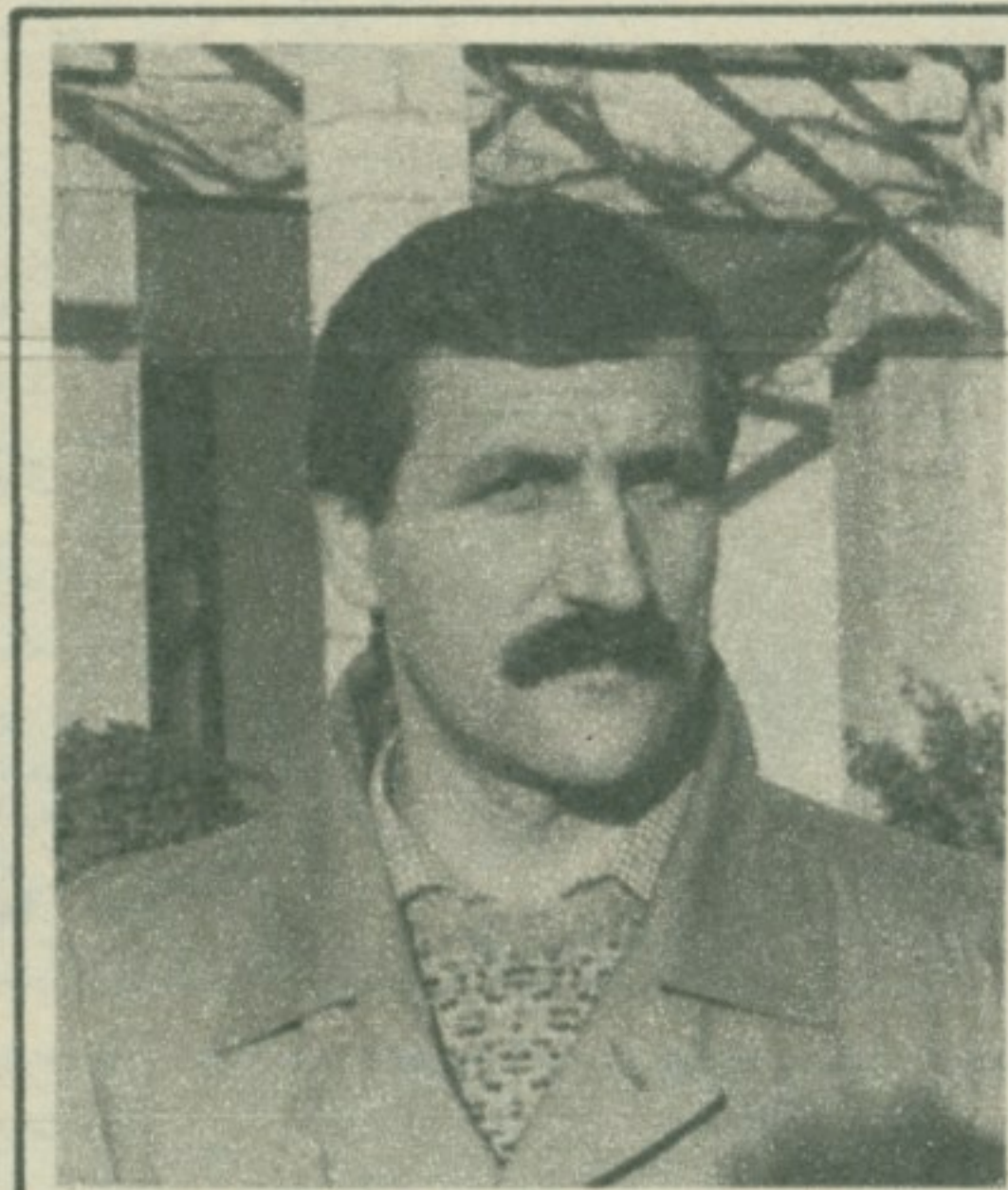
Пошта стиже под наводницима

Историја је, ето, постала и животно опредељење Бошка Бухе, млађег. У Новом Саду завршио факултет. На дипломском, једно од питања било о Ужичкој Републици. А на у то време јединој слободној територији у Европи Бошко Буха, бомбаш, имао и те како важну улогу. Професор Бошку Буху у индекс уписао оцену – 10.

Прича друга, место Нови Сад. Упознао Бошко студенткињу Јасну. Као сваки кавалер, истог дана отпратио је до куће. Кућа у Улици Бошка Бухе. Неверича. Јасна тражи индекс. Смејали су се дуго Јасна и Бошко у Улици Бошка Бухе.

О згодама и незгодама човека који носи славно

– Зовем се Бошко Буха. Рођен сам шест година после смрти Бошка Бухе – каже Бошко Буха.

Бошко Буха рођен 1926. у Новој Градини код Вировитице. Погинуо 1943. у седамнаестој години. За народног хероја проглашен 1951.

име прича је доста. Све се, углавном, своди на забуну и изненађење. И, без пардона, сви Бошку Бухи, кустосу, траже личну карту. И гледају слику. Онда човека. Траже некакве сличности. Физичке. Бошку Бухи, мостарском, то се, по правилу, догађа у хотелима.

Док је у школи предавао историју, мало-мало па ђаци од свог професора траже да им, баш он, прича о Бошку Бухи. И Бошко Буха прича. У стану има посебну полицу где држи све што је код нас објављено о Бошку Бухи, бомбашу. Кад је у Бањалуци била премијера филма о Бошку Бухи, позивница је стигла и у Мостар.

Поново реч има Бошко Буха, млађи. И каже:

– Није нимало лако „носити“ познато име... Ал' човек, годинама, навикне. И тако се понаша. У војсци су ме звали „бомбаш“, мог сина Дејана такође зову „бомбаш“. И личи на Бошка, бомбаша. Омањи је, широког лица... У кући баца пинг-понг лоптице и говори да је „бомбаш“... Зна доста о Бошку Бухи.

Даље следи прича да често добија пошту на име Бошко Буха и, по правилу, име је увек под наводницима. Као да је нека установа, институција.

Не зна, понавља, у каквом је сродству с бомбашем и народним херојем. То ће се тек утврдити. Прошлог августа у селу Домрке, постојбини Буха, окупало се – први пут – мноштво Буха. Њих 350. Договорили се да сакупе средства и штампају књигу, неку врсту родослова. Тек онда ће моћи да каже сродство с херојем чије име носи.

Бухе с разних крајева Југославије, том приликом, утврдиле су да троје њих носи име – Бошко Буха. Догодовштине своје су до касно у ноћ препричавали. И сва тројица се сложили да није нимало лако, данас, звати се Бошко Буха.

Бошку Бухи, мостарском, велика је жеља да оде на Јабуку, где се налази спомен-дом Бошка Бухе, бомбаша. Ту се, већ годинама, окупљају ученици основних школа које носе име Бошка Бухе. Дође и лекарка Саша Божовић, херој на чијим је рукама Бошко Буха умро...

И крене прича:

– Ја ћу да вам причам, другови, како смо ми ишли на бункере...

Наставак би, из прве руке, хтео да чује и Бошко Буха, кустос у Музеју Херцеговине у Мостару, одељење Револуције.

Петар Милатовић

Два млађа човека корачала су Сломшковым улицом у Љубљани идући према Белгијској касарни.

Било је лето 1941. главни град Словеније под италијанском окупацијом.

— До врага! — рече мањи од двојице шетача — лако је издати директиву: наоружајте се. Али како, одакле?

Други шетач, изразити дугајлија с лулом у зубима, погледа свог друга са осмехом:

— Па, шта! Ево, ја сам већ наоружан.

Извадио је лулу из уста, окренуо је наопако и камиш уперо као да држи револвер. Онај што је гунђао таман хтеде још нешто да каже у вези са својим утисцима с тек завршеног илегалног састанка на којем су обојица били, кад из једне капије изађе италијански официр, црнокошуљаш. Ишао им је у сусрет корачајући надмено у блиставим чизмама, утунут као балерина, добро избријан, са штучованим брчићима, наоружан пиштољем и камом. Двојицу шетача није ни погледао пролазећи поред њих.

Али баш у том тренутку високи лулаш се нагло окрете и забодје камиш своје луле у Италијанова леђа, а онда му просикта на уво:

— Alto le mani! (Руке увис!)

Фашиста стаде као укопан и — послуша. Следећег тренутка мањи илегалца спретно му откопча футролу пиштоља и извади црно брунирану „берету“.

— Via, via... Silenzio! (Иди, иди... тихо!) — сиктао му је и даље на уво опасни дугајлија и он, обрадован што је остао жив, готово потрча не обзирајући се. Потрчаше у супротном правцу и двојица младих восоваца, припадника прослављене Варносно-обвешчевалне службе (безбедносно-обавештајне). Кад су замакли из угла, погледаше плен.

— Худич проклет! — опсова мањи. — Ранко, па овај нема ни метка, а прилично је зарђао!

— Ћути, ипак је бољи од празне луле — рече дугајлија, инж. Ранко Велебит, Кордунаш којег је рат затекао у Љубљани. — Увече идемо код „Фиговца“. У оној гужви морамо још нешто да уђаримо.

Згодан мамац

У „Фиговцу“, познатом љубљанском ресторану, тушта и тма гостију. Двојица илегалца лагано прођоше у двориште ресторана где је био тоалет и притижише се. Одатле су лепо видели ко одлази у тоалет и ко се враћа.

— Ево наше нове муште-

ДОГАЂАЛО СЕ У ОКУПИРАНОЈ ЉУБЉАНИ

ОТИМАЧИ ЛАКОГ НАОРУЖАЊА

У ТРАМВАЈУ ЈЕ ВЛАДАЛА ГУЖВА. НА СЕДИШТИМА СВЕ САМИ ИТАЛИЈАНСКИ ОФИЦИРИ. У ГУЖВИ НЕКО ГУРНУ ЛОЈЗКУ И ИЗ ЊЕНОГ ПАКЕТА ПРОВИРИШЕ ПУШЧАНЕ ЦЕВИ...

рије — прошапута Ранко кад из ресторана журним кораком изађе карабињерски официр, очигледно прилично наћефлеисан, али притиснут великом потребом да се у ходу већ распончавао.

— Alto le mani! — рече му оштро инжењер упирући сада прави пиштољ у карабињеров стомак.

Карабињер диже руке, а откопчане панталоне клизнуше низ тело. Восовци му зачас одузеше „берету“ заједно са футролом и два шаржера метака, а онда га угураше у тоалет опоменивши га да ћути ако му је живот мио. Био је расположен да поживи, па је тек после пет минута надао дреку и утрчао натраг у ресторан. Али „страшни бандити“ већ су нестали без трага.

Овакво разоружавање Италијана постало је права забава инж. Ранка Велебита, али је због сигурности мењао партнере и свој спољашњи изглед. Фашисти су беснели не знајући заправо кога да траже. Најбољи Ранков сарадник била је келнерица Фани

Ержен, која је под илегалним именом Марка ступила у борбене редове Освободилне фронте.

Марка би обично шетала улицама трудећи се да на себе окрене пажњу окупаторских војника и официра, уколико су били наоружани. То није било тешко из два разлога: Марка је била млада и врло згодна, а и најзагриженији црнокошуљаш ипак су били — Италијани... Али на двадесетак корака иза ње увек се, као случајно и без икакве везе, налазио отимач лаког наоружања инж. Велебит.

Чим се Марки „прилепи“ неки од наоружаних удварача, на згодном месту им прилази случајни пролазник и изненада упире пиштољ у распомамљеног удварача:

— Alto le mani!

Једном таквом приликом, док је жртва држала „alto le mani“ и дрхтала у страху господњем, иза угла бануше тројица „гранатијера ди Сардења“.

— Спусти руке! — нареди инж. Велебит набијајући

цев пиштоља у Италијанова ребра.

Тројица војника одсечно поздравеше официра и прођоше не примећујући ништа сумњиво. Ранко стави руку са „беретом“ у џеп панталона, али тако да је официр видео да га и даље држи на нишану. Војници су се већ удаљили.

— Имаш три минута да ћутиш као да си већ мртав, јасно? А сад се губи и не окрећи се!

Италијан захвално заколута очима и оде, а Ранко идући неко време натрашке, дође до једне куће која је имала излаз на две улице, па шмугну унутра. Ускоро је изашао с друге стране и пошао у „Дај-дам“, да одахне уз криглу хладног пива и да поново разгори лулу.

А баш у том тренутку Лојзка Смрекар, друга илегалка запослена на купљању оружја, доживљавала је узбудљиве тренутке.

Полудели трамвај

Радила је заједно с мужем Јожеком Смрекаром, једним од најпоузданијих сарадника Интендан-

туре Главног штаба. У њиховој кући на Брду било је оружја, муниције, разноврсне одеће и обуће за партизане, али и разних униформи — трамвајџија, поштар, чистача улица и слично, које су борбене групе и восовци користили за прерушавање приликом извођења акција.

Тог поподнева Лојзка је заједно са Јанезом Врхунцем, исто тако искусним илегалцем као што је био и њен Јоже, из Волфове улице преносила пушке у своју кућу на Брду. Пушке је набавила њој непозната борбена група. Биле су замотане у хартију у два велика пакета увезана каналом. Лојзка и Јанез су узели свако по један пакет и, рачунајући да је у таквим стварима дрскост најсигурнија, попели се у трамвај за Вич.

У трамвају прилична гужва. На седиштима све сами италијански официри. Нису уступали место ни старијима ни женама, јер све су то „некултурни Словенци“... У гужви, неко гурну Лојзку и из њеног пакета провирише пушчане цеви и нишани!

Узрујаним покретом Лојзка покуша да забашури опасни терет, али се папир поцепа још више, а све то поред носа једног од официра у црној униформи! У очајању, Лојзка погледа према излазу и поглед јој се сplete с кочничаревим који се случајно окренуо и све јасно видео.

— Мислила сам да је са мном готово! — причала је после Лојзка.

Али у том тренутку трамвај цимну и јурну пуном брзином. Тандрокао је и тресао се тако да је изгледало да ће сваког тренутка искочити из шина. Они што су стајали, грчевито су се придржавали за шта стигну, а и официр поред Лојзке сад се чврсто придржавао за наслон и разрогачено буљио у кочничарева леђа.

— Ferma, cretino! (Заустави, кретену!) — драо се ужаснут, очекујући катастрофално превртање.

Кочничар се, да све буде још страшније, окренуо уназад и гестовима показивао да због некаквог квара више не влада командама. Тако протутњаше неколико станица и тек на последњој, на Вичу, трамвај се без икаквих потешкоћа заустави. Гурајући и газећи остале, прво на врата заглавише Италијани. Онда изађоше и остали путници, међу којима као да нико није приметио шта носе Лојзка и Јанез.

— Хвала ти, друже — прошапутала је Лојзка пролазећи поред кочничара.

Он се правио да није ни чуо.

Б. Б.

Илустровао Брана Јовановић

УБИСТВЕНА МАЧКА У КРЕВЕТУ

КУЛТ
НА ЧЕТИРИ НОГЕ

ПРОВЕРЕНИ
РЕЦЕПТ
ЗА СПАЊЕ
НА ОНАЈ
СВЕТ БИЛО ЈЕ
СПАВАЊЕ
С МАЧКОМ
У КРЕВЕТУ
ЈУТРУ ЈЕ
ЧИЛО УСТАЈАЛА
САМО ОНА

Две од неколико хиљада мумија пронађених у граду мачака Бубаста

Кротка, умиљата, мазна. Домаћа, много више него што је то пчела или кунит, али не и нарочито питома животиња. Инстинкт самоодржања као да се најбоље сачувао код ње. Кад затреба прави је мали тигар. Ваљда је зато њено припитомљавање и ишло тако споро, миленијумима: у ред домаћих животиња сврстана је тек пре неких 5000 година. Како је уопште доспела међу људе и зашто је слободу природе претпоставила топлоти огњишта? Којој је врсти припадала? Одговор на ова питања није могућ по уобичајеној формули да је дивља животиња временом, у друштву људи, постала домаћа. Тако нешто се догодило са псом и коњем, рецимо, али не и са мачком. По мишљењу неких стручњака, њен предак нипошто није била дивља мачка. Јер, разлике су превелике. Осимтога, укрштање између ове две

врсте је готово немогуће. Кажемо готово због тога што до самог оплођења, може да дође али су мачићи, рођени из такве везе, веома осетљиви и по правилу не могу да доживе зрело доба. То, разуме се, није све. Дивљу мачку је, како се тврди, немогуће припитомити а и лоше се репродукује у заробљеништву. Ко је, дакле, био директан предак наше маце остаје за сада тајна.

Лукавство краља Камбиса

Оно што није тајна је да је колевка мачјег рода била у Египту. То сазнајемо не само са фресака, цртежа, рељефа, из писаних извора већ и из гробова. И сам тај податак указује да мачка није делила положај других домаћих животиња, она је, у пуном смислу те речи, имала свој култ. Стари Египћани су веома поштовали Бастет, богињу-мачку за коју су веровали да је кћер или жена-сестра бога Сунца Ра. Није ни чудо што су јој подигли град који се налазио у непосредној близини Хелиополиса, светилишта бога Сунца. С обзиром на

то не изненађује ни чињеница да се мумије мачака могу наћи не само у фараонским него и потпуно засебним гробницама. Штавише у Бубасту, граду мачака, откривено је огромно гробље које показује да је међу овим животињама владао строг хијерархијски поредак: неке мумије сахрањиване су саме, друге у групама.

На многим рељефима и цртежима Бастет, добротворка и заштитница људи, приказана је како ножем у шапи сече главу змије Апопис, отелотворења тмине и самим тим, љутог непријатеља бога Ра.

Какву је улогу мачка имала у животу старих Египћана показује већ и то што је у случају њене смрти, породица код које је живела бријала обрве у знак највеће жалости. У случају пожара, прво се спасавала она, па тек онда укућани. Ако би се, недај боже, догодило да се у одсудном часу на њу заборави, немарна породица била би извргнута презиру целог града. Убити мачку, с намером или без ње, био је злочин због којег су падале главе. Људске, разуме се.

Ту залућеност Египћана мачкама вешто је искористио персијски краљ Камбис: кренувши у освајање Пелусе извео је испред својих ратника неколико редова мачака. Ово лукавство донело му је победу без борбе: Египћанима се учинило много прихватљивијим да постану робови него да повреде и једну једину мачку.

Јудина „сестра“

Већина нађених мумија указује на то да су поданици фараона најчешће гајили потомке нубијске мачке, или врсту насталу укрштањем с рисом. На ту идеју упућује облик главе и више него карактеристичне уши. У ком степену су је користили у лову такође је једно од питања на које није дат прави одговор. Наиме, мало је вероватно али не и немогуће, да се животиња коју су сматрали божанством, користили слично псу. Пре ће бити да су је водили у лов надајући се да ће им донети срећу.

Нису само нубијске мачке и мочварни рисови били познати Египћанима и античком свету уопште. На критској грнчарији нађени су и цртежи тиграсте мачке. У Азији се у кућама тог времена, судећи бар по археолошким налазима, најчешће среће мачка риболовац, крупна и јака животиња која је и успешно штитила поља од птица. Све у свему, постојало је више врста које су уживале људско гостопримство, у Грчкој и Риму држали су их на ланцу, у Малој Азији хранили су их заробљеним непријатељима, та зла судбина задесила је и персијског краља Артаксеркса II. Келтска и германска племена преносила су е колена на колена легенде о њиховом дивљем и непредвидљивом карактеру

Једна од скулптура из времена када је мачка још сматрана божанством

И на слици Козима Роселинија мачка је смештена испод Јудиних ногу

Ова Пикасова слика направљена 1939. по неким симболизује Европу у зубима Хитлера

НИКАД ЗАЈЕДНО

Мачке су лукаве, подле, неверне, не воле господара него своје пребивалиште, чују очима и виде ноћу боље него дању, предуг. Само ово последње је тачно – заиста предуг. Све остало су предрасуде настале углавном због тога што су мачке заиста изузетне, јединствене животиње.

Својим видом мачка може да препозна човека на удаљености од 100 м: њене зенице у трену се прилагођавају свим светлосним условима. Омиљена боја јој је црвена.

Младе мачке уче гледајући а не као остале само вежбајући. Њих мајка дословце изводи на часове лова и показује им како се хватају мале животиње или рибе шапом избацују из воде. Затим проверава да ли су сви мачићи добро видели лекцију. По потреби, исти захват показује и неколико пута.

Уши мачке су тако постављене да може да их, не покрећући главу, окреће у свим правцима. У стању је да разабере звуке у много широј скали него што је то човек у стању. Уснула мачка чује миша и на удаљености од 15 м. У институту „Макс Планк“ у СР Немачкој, где су седамдесетих година вршени обимни опити са животињама, утврђено је да та животиња с електродом у делу мозга који управља видом може да улови миша служећи се само слухом и брковима, својеврсним, изузетно осетљивим сензорима. Исто се догађа ако се електродом мачка лиши чула

слуха. Том приликом је откривено да мождане ћелије које регулишу чуло слуха, вида и додира могу међусобно да преузимају надражаје сва три чула и тумаче их. Тиме се и објашњава како слепа мачка може да улови миша. Међутим, ако се слепој мачки одсеку бркови она постаје потпуно беспомоћна.

Чудесно делује и способност мачке да тело при паду муњевито окрене тако да се увек дочека на све четири ноге. Крајем шездесетих година када су амерички космонаути увежбавали покрете у бестежинском стању, за њих је снимљен филм о понашању мачке у слободном паду како би искористили њено искуство.

Осим у лову, у који увек иду саме, мачке су веома друштвене животиње. Увече се на одређеном месту окупи по 10, 20 па и више маца ради дружења. Не седа баш једна уз другу већ на малом растојању али с пријатељским изразом на лицу.

П. Т.

Слика са гроба у античкој Теби: скривена мачка вреба неопрезне пловке

и гледала на њу с неповерењем.

Најстарији цртежи мачака на грчкој керамици потичу из 5. века пре наше ере. Писаних помена скоро да нема: нити се описује нити се помиње под неким именом. За то постоје два објашњења. Или су биле животиње чије се поседовање сматрало чистим луксузом, па самим тим и реткошћу, или нису сматране особито корисним јер Грци нису имали муке са змијама а о мишевима су се успешно бринуле – ласице. Истина Аристотел их помиње у једној од својих комедија и каже да су могле да се набаве на истом атинском тргу на ком су се продавале и врло цењене јегуље из језера Копиас.

Почетком наше ере мачке нису више никаква реткост: записе о њима оставили су и Плиније Старији, Сенека, Плутарх. Значи, кренуле су и у освајање Европе само много мање успешно него што је то било у Египту. Престају да буду добротворке и заштитнице свих људских добара и прерастају у оличење зла. Зависно од боје длаке. Наиме, хришћанство и његови идеолози прихватају мачку под условом да је бела. Међутим, иако не одричу да је симбол чистоте претпостављају јој – јагње. Оно је, по њима, ипак „чистије“, умиљатије, послушније. Мачка ако је тамна, поготову црна, симбол је нечастивог. Уз њу иду само придеви превртљива, зла, демонска. Зато су је ваљда и ренесансни мајстори на платни-ма која су приказивала „Тајну вечеру“ увек приказивали испод Јудиних ногу.

С вештицом на ломачу

Занимљиво је да се мачка често налази на платни-ма не само средњовеков-

них већ и модерних сликара и увек, у одређеном, симболичном значењу. Сигурно је да се Дирер није нимало случајно одлучио да је сместио баш у подножје дрвета живота, између Адама и Еве. Чест је мотив и у бајкама: нашој деци најпознатија је она о „Мачку у чизмама“. И највећи песници посветили су јој стихове, поменућемо само Верлена и Бодлера.

У средњем веку владало је уверење да услед само једног погледа црне мачке, човек може да полуди. Због тога су у 15. веку душевно оболеле облачили у коже одраних мачака. Али и због још једног разлога: мачка је, у то време, још оличење живота, симбол неизмерне снаге и енергије. У складу с тим, веровало се да је врло упутно живу је зазидати у све што се градило. Тим грађевинама мало шта је могло да науди. Занимљиво је да се ово веровање у Европи одржало све до 19. века.

Упркос томе што се хришћанска Европа одавно одрекла паганства све доскора мачке су живе сахрањиване на пољима како би жетва била што плоднија. Магијска моћ им се и данас приписује: ублажују болове које стварају хемероиди, лече артритис, зацељују ране а ефикасне су и кад је у питању реуматизам. Ако се неком жели смрт, врачаре имају „проверени“ рецепт: у кревет дотичног треба ставити мачку. Њен дах учиниће своје.

Међутим, ако се догоди да мачка неког уједе као најбољи лек препоручује се смрдљевак, мед или смеша меда и ружиног уља.

Кад су у питању магијске моћи, зна се и да су мачке заправо вештице претворене у четвороношце. Сто-

га није чудно што су на ломачама све до почетка 19. века врло често, уз жене оптужене да су вештице, спаљиване и мачке. Прво јавно, забележено спаљивање, догодило се још 1344. године у Мецу. На ломачу је стављено 30 мачака затворених у гвоздени кавез. Јер, сигурно је сигурно. Зна се да мачка има седам живота. Ватра је најпоузданији начин да се убије. Много сигурнији него везивање у врећу и бацање у воду.

Какав је однос људи према мачки у нашој недавној прошлости показују и Лафонтенове басне и обичај, омиљен и код наше деце, да се мачки везује за реп конзерва.

Ништа лепшу слику мачака не дају ни стрипови ни цртани филмови, сетимо се само мачка Срећка и неваљалог Тома.

О. Вукадиновић

Египатска богиња – мачка Бастет

МА ШТА

ЗАРЕЗЕ, СЛЕДЕЋИ ПУТ, ЗАБОРАВИ

Лорду Бивербруку, некадашњем британском издавачу, један дописник из иностранства послао је дугачку рубрику. Чланак је, да би стигао што брже, послао телеграмом. Његов извештај био је пун зареза. Пошто се сваки зарез, баш као и реч, плаћао, лорд Бивербрук му је упутио телеграм: „Не шаљи зарезе. Сакупи их и пошаљи обичном поштом.“ ■

ЧОКОЛАДНИ ФОНД

Неки фармер (желео је да му име остане анонимно) после смрти тестаментом је оставио налог да се направи посебан фонд. Из тог фонда ће током годину дана свој деци из Вестгејта, места у Великој Британији где је живео, сваке суботе и недеље да се купи по једна чоколада. ■

ШТА ЗНАЧИ БИТИ БАКСУЗ

Неки затвореник у једном од сиднејских затвора успео је неопажено да се увуче у камион који је довезао робу. Кад се после краће вожње камион зауставио, затвореник је помислио да је успео да се докопа слободе. Извукао се напоље и нашао у дворишту – другог затвора. ■

КО КОГА ТУ ЈУРИ?

Место догађаја – Мобил у америчкој држави Алабама. Трка паса је у току. Одабрани четвороношци трче за механичким зецом. У једном тренутку облак прашине их заклања. Ништа се не види. Кад се прашина разишла, у публици смех. Пси трче у супротном смеру, за њима – механички зец.

Сви пси такмичари сместа су дисквалификовани. ■

СЕР, ИЗ ДАНА У ДАН СТЕ СВЕ ЧИТКИЈИ

Писац „Петра Пана“, шкотски књижевник сер Џејмс Бери (1860–1937) исписао је сва своја дела својеручно, што и не би било тако страшно да му рукопис није био какав је био: тако рећи нечитљив. Уз то је сер просто обожавао да се дописује, при чему је оно што је имао да саопшти ретко могло да стане на мање од два до три густо писана листа. Пријатељи који су имали несрећу да се с њим дописују, силно су се мучили одгонетајући његова писма, с тим што им је садржај на крају по правилу остајао мање-више непознат.

У поодмаклим годинама сер Бери је због тешког артритиса десне руке био принуђен да пређе на писање левом и одједном се толико застидео свог новог, почетнички несигурног рукописа да је преписку свео на минимум. Његова умереност није била дугог века. Пријатељи су ускоро почели да га хвале због приметног побољшања читкости. Писма су се опет отегла до оног минимума од два до три листа. ■

КОНАЧНО ПРАВИ ДОКТОР

Познати енглески књижевник Џозеф Конрад имао је веома лоше мишљење о лекарима. Стално их је мењао. Пред крај живота коначно је нашао доктора који му је уливао поверење. Ишао је код њега редовно.

– Откуд знаш да је баш тај лекар у реду? – једном га је питао неки пријатељ.

– Ево како. Одем код њега, он ме прегледа и препише неки лек. Ја тај лек после не узимам и – оздравим. Зар није сјајан? ■

КО СЕ БОЈИ КИШЕ ЈОШ? МЕТЕОРОЛОЗИ!

Кад се у јануару ове године петодневна киша сручила на град Циду у Саудијској Арабији, појавило се следеће обавештење у „Саудијској Газети“: „Данас не објављујемо метеоролошку прогнозу због – времена! Путеви ка станици су поплавлени. Да ли ћемо је сутра објавити, не зна се. Зависи од – кише.“ ■

У СМРТИ СВИ – ЦРНИ

Наводно је у Бразилу пре сто година постојао закон по коме је било забрањено извршити смртну казну над белим човеком. Ако би неки белац ипак био осуђен на смрт, претходно су га бојили индигом. ■

О ЖИВОТУ, ТОЛИКО

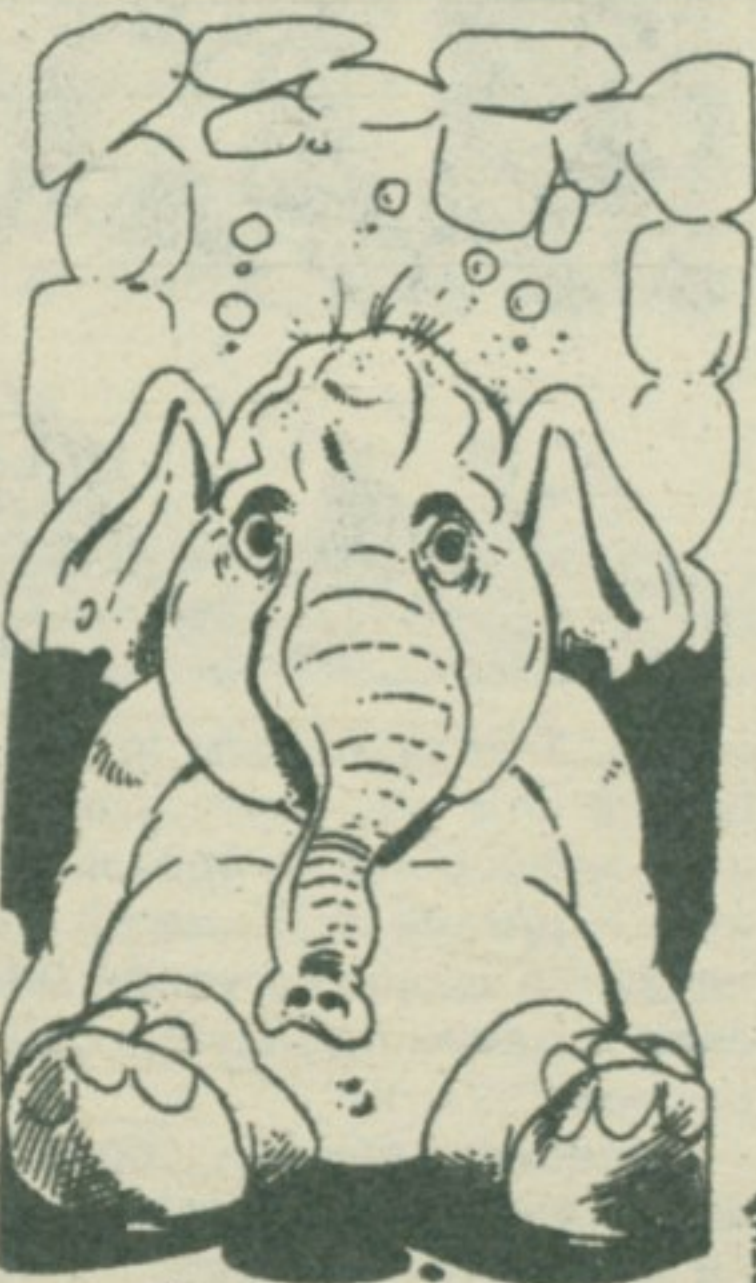
Смртне речи великог америчког драмског писца Јуџина О'Нила: „Рођен у хотелској соби и, до врага, умро у хотелској соби.“ ■

ЧИСТА СРЕЋА

Кроз прозор трећег спрата једне вишеспратнице у авенији Колинс у Мајами Бичу недавно је пролетео телефон и пао на главу Алфреда Џејмса из истог града. Алфред је, у неку руку, имао среће. Прошао је с нешто тежом повредом главе. Телефон је, на пример, могао да га тресне с висине последњег, седамнаестог спрата. ■

СЛОН У ЗНАКУ – РИБЕ

У Индији је сасвим уобичајена појава да купци слонове воде са собом искусне астрологе. „Звездочатци“ се подробно распитују о датуму рођења ових огромних сисара и према хороскопском знаку одређују да ли је вредно купити одређеног слона или није. Ако се мисли да се човек „риба“ разликује од другог који је, на пример, у знаку шкорпије зашто то не би био случај и са слоновима. ■

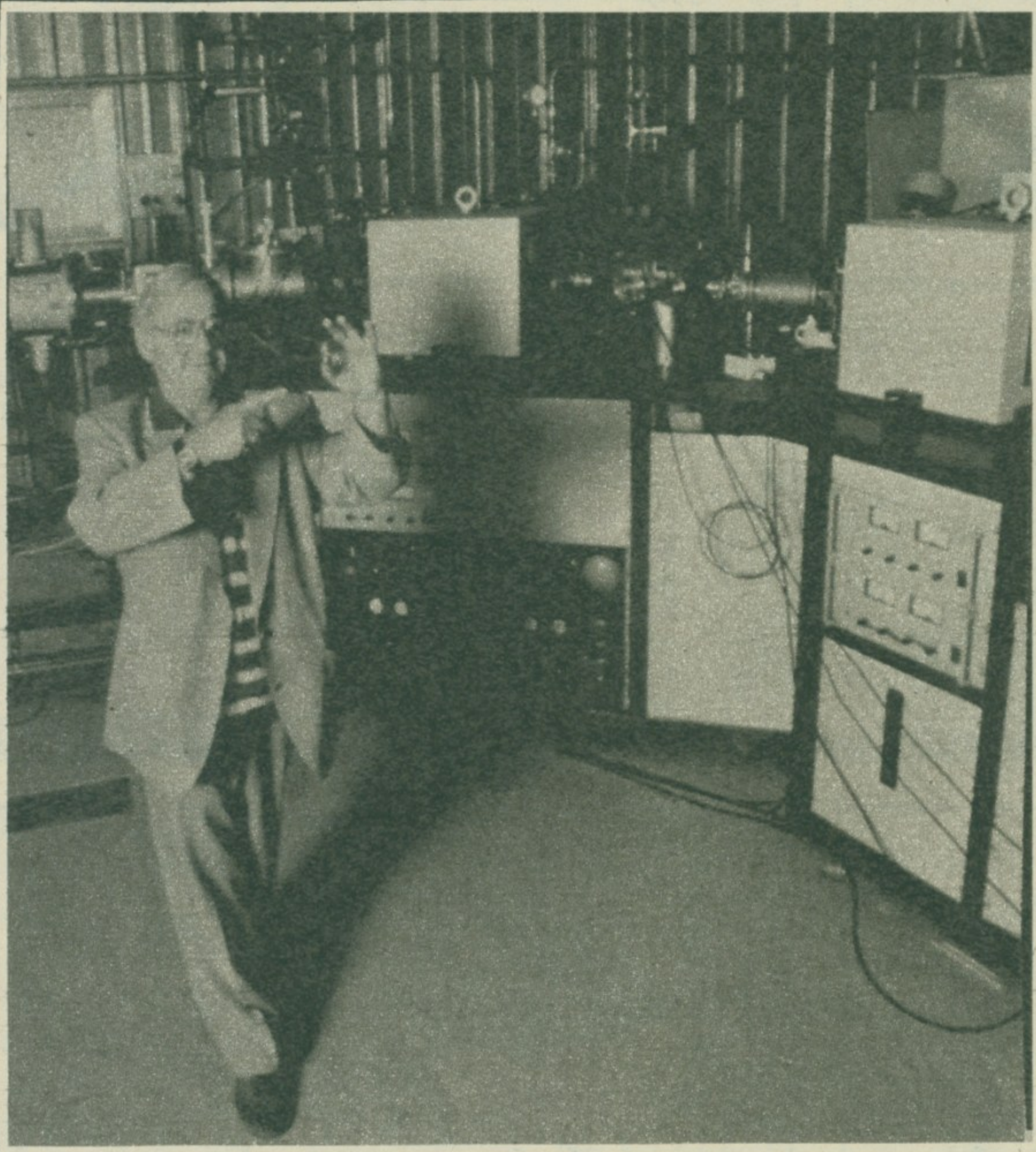
БАЦИ, АКО СМЕШ!

Натпис у једном националном парку у Кенији: „Посетиоци који бацају отпатке у базен с крокодилима, биће умољени да те отпатке покупе сами!“ ■

ЗАНИМАЊЕ ЖАКА ЛАБЕРИЈА

ДЕТЕКТИВ ЗА КЛИМУ

Жак Лабери показује прах фосила – свој крунски доказ

**ФРАНЦУСКИ НУКЛЕАРНИ
ФИЗИЧАР БАВИ СЕ
РЕКОНСТРУКЦИЈОМ
КЛИМАТСКИХ УСЛОВА У
ПРОШЛОСТИ НАШЕ
ПЛАНЕТЕ.**

Каква је била клима у доба Кромањонског човека? Жак Лабери, руководилац Центра за слабу радиоактивност у Жиф-сир-Ивету, има одговор. Показује провидну куглицу, сасвим обичну. Кроз пластику се види само пруга беличастог праха – крунски доказ о томе каква је клима владала на на-

шој планети пре двадесет хиљада година. То је неколико милиграма шупљикара, микроскопски ситних фосилних пужева узетих са дна мора, на дубини од четири километра. Помоћу њих израчунаће се, за тај преисторијски период, температура морске воде, температура у току четири годишња доба, ниво и величина океана, количина воде коју су доносиле реке, дебљина ледника итд.

Зна се да је пре 20 хиљада година поларни лед допирао до предела око Чикага и Амстердама. Пошто је „опрао“ морску воду да би се формирао, могло је пешке да се иде из Француске у Енглеску и из Сингапура на Јаву. Из огромног леденог покривача који је прекривао Европу ширио се хладан и сув ваздух. Долина Лоаре личила је на сибирску тундру

пуну ирваса. Срећом, у то доба, голфска струја је скретала на пучину испред Бордоа, доносећи полако топлоту у Дордоњу и Гаскоњу. Номо sapiens је могао да се насели у пећини Ласко (близу места Монтињак у Дордоњи) и почне да слика по зидовима.

Центар којим већ петнаест година руководи Лабери постао је необичан временлов. „Тандертон“, нови уређај у овом центру, јединствен је у Европи – може да одреди старост палеонтолошких узорака. Невероватно прецизно одбројава атоме угљеника 12 и угљеника 14. А угљеник 14, радиоактивни изотоп, показује старост. Што га је мање, узорак је старији. На основу количине тешког кисеоника, који се зове и кисеоник 18, „тандертон“ одређује и колико је било леда у одређеном периоду,

јер лед не везује кисеоник 18, тако да се он у великим количинама задржава у морској води и шкољкама у њој.

„Дивио сам се сталагмитима у једној пећини, а онда ми је синило да из њих могу да прочитам податке о клими у прошлости – каже Лабер. Сталагмити се стварају од кишнице и кречњака из пећине. Концентрација тешког кисеоника у кишници зависи од средње годишње температуре. Ако се сталагмит подели на слојеве које ћемо датирати помоћу угљеника 14, а затим одреде количине кисеоника 18, можемо установити како су се током миленијума смењивали хладни и топли периоди.

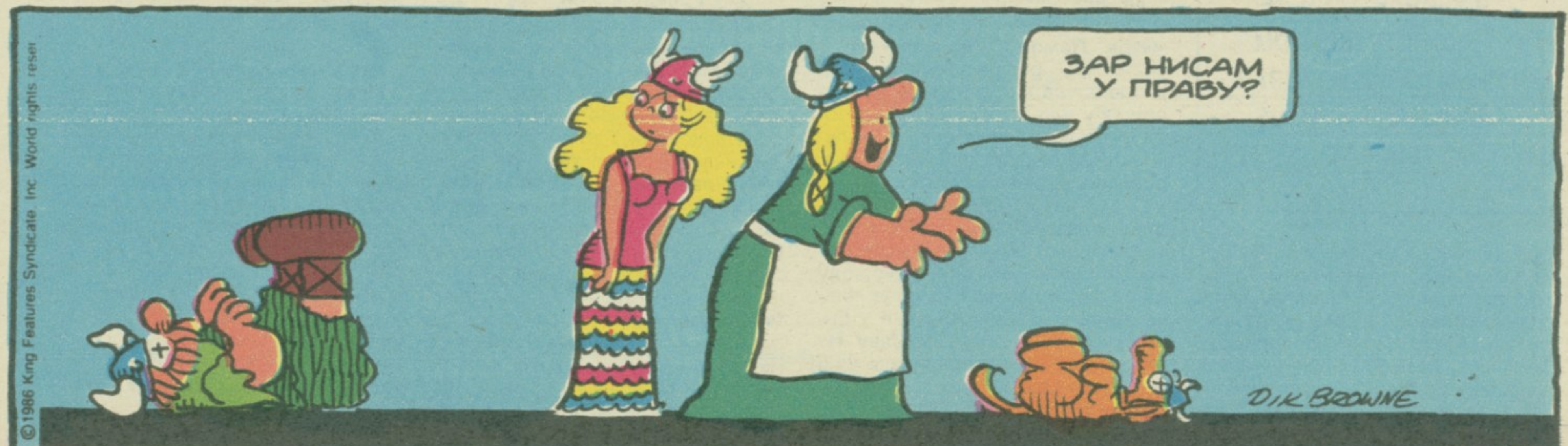
Новим техникама (одређивањем старости помоћу уранијума – торијума, калијума – аргона, итд.), потпуно је реконструисана клима на Земљи до секундара (доба диносауруса). Обављена су сложена мерења на леденом покривачу Гренланда и Антарктика, као и на фосилном полену. Сва мерења се поклапају: на нашој планети прво је владала тропска клима, без снега и леда, затим је у терцијару, пре 60 милиона година, дошло до нагле промене: континенти су се раздвојили. Антарктик се одлепио од Африке и пре непуних 30 милиона година добио ледени покривач. Северни пол-га добија много касније, пре нешто мање од 4 милиона година. Тиме Земља добија нову, цикличну климу: периоди леда који долазе у правилним – и веома дугим – размацама. Било их је у прошлости и биће их у будућности.

Радови Жака Лаберија и његових сарадника показују да се већ два милиона година, сваке стохиљадите, јавља дуго ледено доба, а у међувремену, сваких 20.000 година, кратко ледено доба. Зашто? Лабери објашњава да се ту сусрећу наука о клими и астрологија. Путања Земље око Сунца је наизменично кружна и елиптична, и максимално удаљавање, сваких 100.000 година, значи велико ледено доба. И оса ротирања се мења, „клати“ се или описује купу: циклус купе траје 20.000 година, а клаћења 40.000 година. Интеракција та два циклуса доводи до малих ледених доба. Наше следеће, умерено ледено доба, биће кроз 3 до 4 хиљаде година. Право, велико ледено доба наступиће кроз 50 хиљада година, осим ако неки важан чинилац не поремети астрономске законе... А то може да буде утицај човека на климу. Фабрике, аутомобили, грејање домова... све то загађује атмосферу избацујући годишње 5 милијарди тона угљен-диоксида. Његова количина повећава се сваке године за 1 одсто. Резултат: угљен-диоксид претвара Земљу у циновска кола паркирана на сунцу; атмосфера пропушта сунчеве зраке, али угљен-диоксид задржава инфрацрвене зраке. Зато се предвиђа да ће 2050. године температура у Паризу бити 3 до 4 степена виша, а у Хелсинкију 5 до 8 степени. То ће утицати на пољопривреду и изменити количину воде у Европи. Набоље или нагоре? Тешко је рећи.

Припремила: Вера Илијин

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

Професор је био натму-рен. Студенти су поку-њено зурили у свеске на својим клупама.

— Богами, ову писмену вежбу од прошлог пута урадићете ми поново — љутито је рекао он. — Показало се да не знате ни најобичније речи!

— Али професоре — побунила се Гоца — то је ипак мртав језик... Ми знамо све те речи кад их треба превести СА латинског, али сетити се како се нешто каже НА латинском — то је већ много теже...

— Стварно? — иронично је рекао професор. — Зар је тешко сетити се да се видети на латинском каже *videre*, стати — *stare*, дати — *dare*, седети — *sedere*, дом — *domus*, овца — *ovis*, мати — *mater*, — нов — *novus* а леви — *laevus*?

— Ех, то смо тек касније схватили — уздахнуо је Зоран — кад смо после часа погледали у речнике...

— Па да — допунила га је Гоца. — Ко би се сетио да сте за вежбу дали све саме речи које су готово исте као у нашем језику...

— То није требало да вас изненади. Латински и српскохрватски припадају истој индоевропској језичкој породици, и нормално је што имају речи заједничког порекла.

— Ми не учимо индоевропску упоредну граматiku — огласила се једна девојка из задњег реда. — Имаћемо је тек на трећем степену...

— Да — са уздахом је рекао професор. — У моје време било је друкчије. Ја сам имао строгог професора индоевропеистике, сећам се како ми је једног дана... али нећемо сад о томе.

— Причајте, професоре, причајте — узвикнуо је Зо-

НАВРХ ЈЕЗИКА

ТРЕБА БИТИ ЛУКАВ

ран и при том, ко зна зашто, намигнуо Гоци.

— Па ето... почело је овако. Говорили смо о латинској именици *fumus*, дим, и он ме пита да ли знам још неку индоевропску реч истог значења и од истог корена. Ја почнем да се присећам: на грчком дим је *καπνός*, на немачком *Rauch*, на енглеском *smoke*... све речи које очигледно нису заједничког порекла са *fumus*. Изређам тако све језике које сам знао и признам своју немоћ. Он ме погледа онако сажаливо и каже: а наше „дим“? Тада сам сазнао да постоји индоевропски корен

„дхум“, „дхумос“, од кога је у словенским језицима постало „дим“ а у латинском *fumus*...

— И онда?

— За казну што то нисам знао, професор ми је наложио да до сутрадан нађем равно двадесет речи заједничког порекла и значења које постоје бар у по једном словенском, германском, романском језику и у грчком! Кад ви будете учили индоевропеистику, видећете шта значи такав задатак. Ево, ми смо овде имали наше видети и латинско *videre*, али то не важи за германске језике, јер је тамо сасвим други

корен: немачко *sehen*, енглеско *see*... Него, да се ми вратимо нашој писменој вежби.

— Чекајте, професоре! Нисте нам рекли како се ствар завршила. Јесте ли написали тај домаћи?

— Хм... Право да вам кажем, знојио сам се, мучио и већ сам хтео да дигнем руке од свега, а онда ми падне на памет једна давна успомена... али о томе нема смисла причати на озбиљном часу.

— Реците, професоре, стварно нас занима! — узвикну Зоран и још једном намигну својој колегиници.

— Па добро, кад сте навалили... Сетио сам се како се једном, у детињству, неки друг опкладио са мном у сладолед да ће стајати на једној ноzi док не изброји до десет хиљада. Ја пристанем, сматрајући да је опклада унапред добијена, кад он узме да броји овако: „Једна хиљада, две, три, четири, пет, шест, седам, осам, девет, десет хиљада“ — и у сласт полиже сладолед! Дечја лудорија, као што видите, али то ми је дало идеју да треба бити лукав, снаћи се, почео сам да мислим о бројевима, и... да не дужим причу, написао сам на четири језика бројеве од један до двадесет, и тиме решио задатак!

— Бројеве од један до двадесет? — понови Зоран. — Зар су они стварно истог порекла у свим индоевропским језицима?

— Не баш сви. Понешто сам накнадно морао да изменим, јер латински и грчки имају посебан облик за број двадесет, а германски језици за бројеве 11 и 12. Али уместо њих убацио сам бројеве 30, 40

и 100 и тако се извукао. Мој професор се сутрадан само насмејао и рекао: „Нисам то очекивао, али нека. И бројеви су врста речи...“

На Гоцином лицу видела се недоумица.

— Извините, професоре... али ако упоредимо енглеско *four* с нашим четири, или *eight* са осам, *nine* са девет... нећете ваљда рећи да су истог порекла!

— Или енглеско *hundred* и наше сто — додао је Зоран. — Ту баш никакве сличности нема!

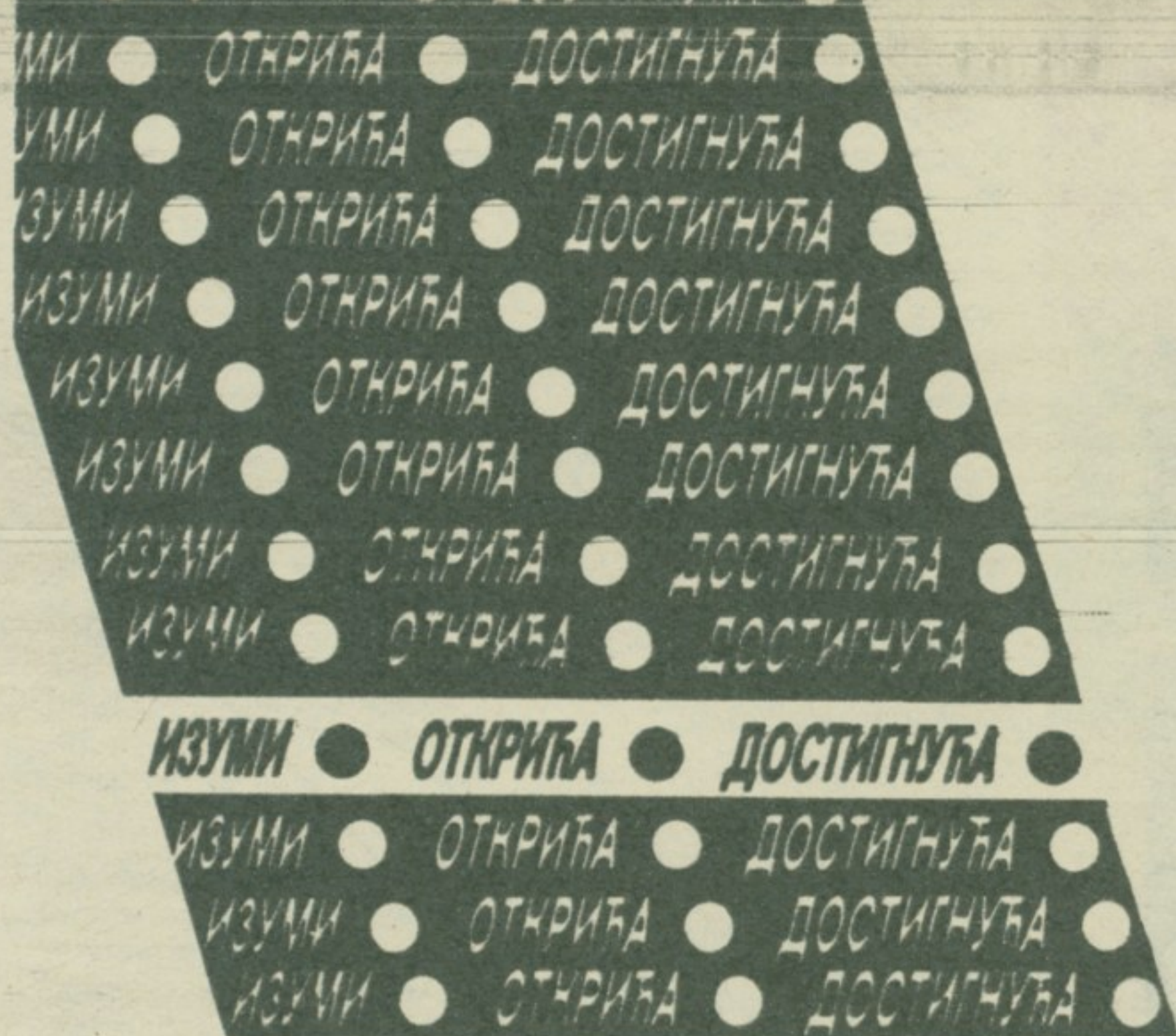
— Нема, јер су речи током векова претрпеле изузетно велике фонетске промена. Па ипак, веровали или не, порекло је заједничко. Узмите у обзир да је енглеско *eight* (ејт) сродно с немачким *acht* (ахт), које ће вас подсетити на латинско *octo* (окто), а индоевропском „к“ често одговара словенско „с“ и онда већ нисмо далеко од нашег облика осам... Тај исти однос гласова с и к имате у нашем сто према основи „кнт“ од које је и латинско *centum* (кентум) и први слог енглеског *hundred* или немачког *hundert*. Наше девет, опет, изменило је облик према броју десет: првобитно је морало гласити „неве“, што је, признаћете, слично и латинској речи за девет, *novem*, и германском „нивун“ од кога долази немачко *neun*, енглеско *nine*... Али, децо, доста је било приче. Почните сад да радите вежбу.

— На жалост, професоре — рекао је Зоран тужним гласом, показујући на сат — време је истекло. Мораћемо да оставимо за идући час...

Иван Клајн

Илустровала Босиљка Кићевац

СПЛИТСКА „СИЛИКОНСКА ДОЛИНА”

Пре неколико месеци догодио се случај који може да постане анегдота. Мариборској творници електричних апарата отка-
зао је амерички рачунар и требало га је заменити. За тај посао од којег је зависи-
сила производња, позвани су стручњаци из Сплита ко-
ји су све обавили за само ПЕТ дана! Постављен је нови, домаћи рачунар „Лола”. Али, није све чудо у овом рекордном року. Ти електронски стручњаци, све младићи од двадесет и неколико година, запос-
лени су у „фирми” отворе-
ној непосредно пре ове наруџбине: омладинској

творници рачунара „ЛО-
ЛА” у Сплиту!

Колико су стручни и спо-
собни говори и податак да
их је ангажовала америчка
фирма „Хајт” да пројектују
и израде програме за комп-
јутеризоване пресе. Већ
су завршили пројектовање
електронске ваге за сара-
јевски „УНИС”, поставили
аутоматску линију за галва-
низацију у ваљевском
„Крушику”, заменили ра-
чунар у фабрици „СОКО”
у Мостару... Ово је само
део послова. Седам инже-
њера у овом сплитском
„силиконском центру” ба-
ви се чистим научно-истра-
живачким радом: учес-

ЧОВЕКОВ ПРЕДАК — ВЕВЕРИЦА!

Једном је један чувени палеонтолог објаснио: наш посао је утолико тежи што ми не знамо шта тражимо, ни где да то тражимо! Може само да се претпоставља које тле на читавој кугли земаљској крије фосиле и да се онда на тим местима пажљиво копа или гребе. Таквим мукотрпним начином научници су до сада пронашли много остатака од пре више стотина милиона година наоვაмо, и мало-пона-
ло ствара се слика развоја

живота на нашој планети. Али, многе „карике” не-
достају.

Почетком ове године, међутим, догодило се пра-
во чудо у палеонтологији: откривено је огромно на-
лазиште фосила на источ-
ној америчкој обали, најве-
ће на које су научници ика-
да наишли на том конти-
ненту. Из три тоне камења
већ је издвојено преко сто
хиљада фосила, а сваким
даном посао се наставља!

За ово сензационално
откриће заслужна су два

млада научника двадесет-
петогодишњи биолог Нил
Шабин који је дипломирао
на Харварду и тридесет-
двогодишњи геолог са исто-
то тако угледног универзи-
тета Колумбија, Пол Ол-
сен. Њих двојица су пре-
траживали стрме и тешко
приступачне литице у бли-
зини Парсбороа у Новој
Шкотској — обали где су
плима и осеке највеће на
свету, океан ту нараста и
више од 15 метара! Али,
труд им се исплатио. Када
су открили фосиле и то у
толиком броју, схватили су
да се налазе на месту које
је очувало траг масовног
уништења живота од пре
неких 200 милиона година.

Фосили су лежали у два
слоја стена. Један је био
старији и потицао је из
времена терцијара, док је
одозго лежао млађи, из ју-
ре. Готово половина живо-
тињских врста пронађених
на том месту у старијим
наслагама тла завршила је
своје постојање у еволуци-
ји том давном катаклиз-
мом, пошто их у млађем
слоју нема. У млађем се,
пак, налазе понајвише ко-
сти диносауруса — који су
баш тада владали овим
пространствима. Ту је, на
пример, отисак стопала
најмањег до сада нађеног
диносауруса, велик једва
колико новчић од једног
динара. А сигурно најзна-
чајније откриће су бројне
кости животиња назване

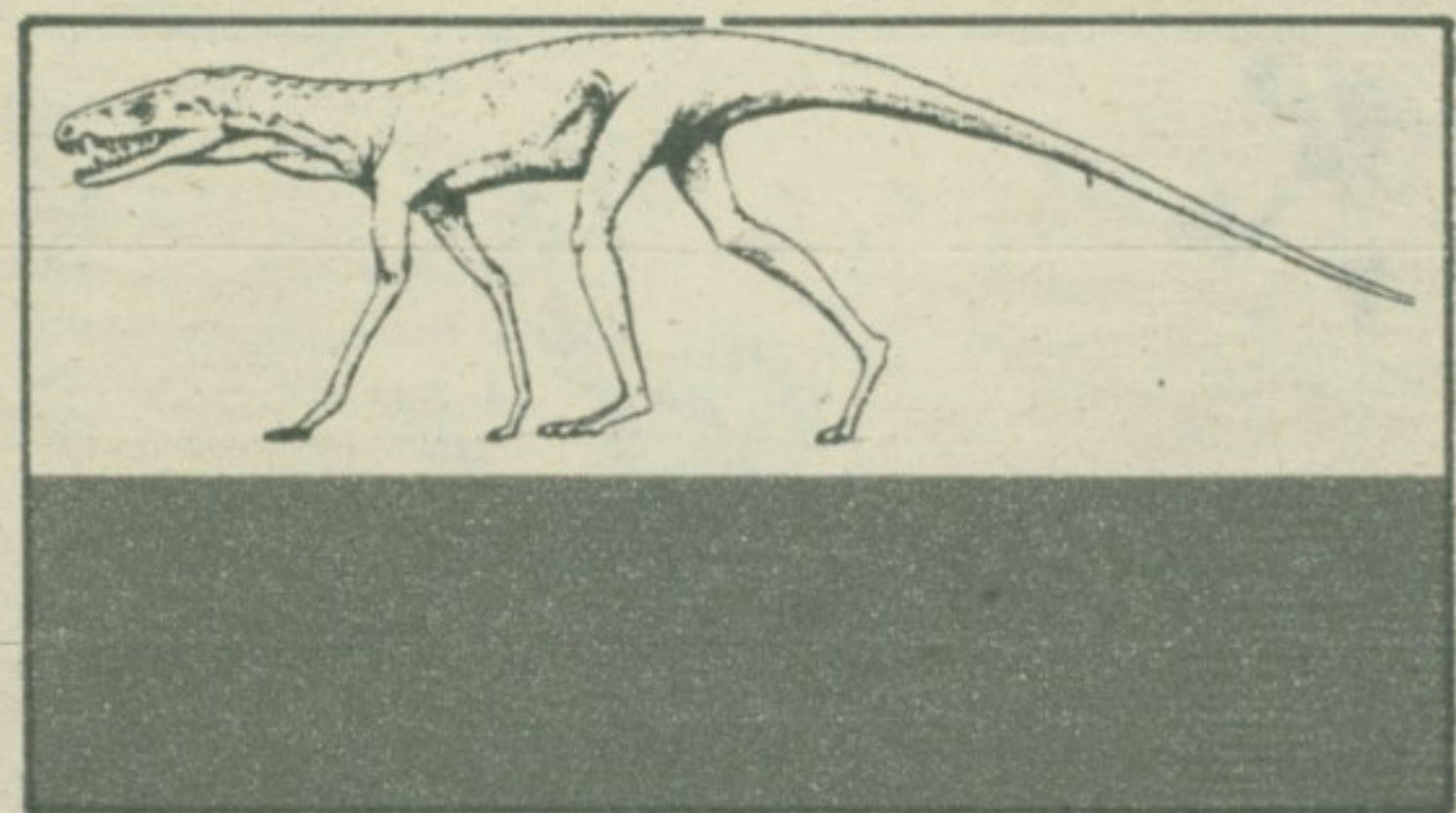
трителедонт која пред-
ставља неки прелазни об-
лик између диносауруса и
сисара — карика која је не-
достајала!

Како је изгледао трите-
ледонт?

Био је то мајмуни „кро-
кодил” дуг једва тридесе-
так центиметара, али дугу-
љастог тела fine, глатке
коже. Имао је дуг реп и
ножице налик на чиоде.
Олсен и Шабин су га на-
звали „читом из времена

Џинцерич са универзитета
у Мичигену. Он је предво-
дио групу научника и сту-
дената који су наишли на
фосилне остатке најстари-
јег икада пронађеног при-
мата!

То биће названо је Can-
tius Torresi, а живело је
пре више од 53 милиона
година и личило је на — ве-
верицу. Поносни профе-
сор Џинцерич је у рефера-
ту о свом открићу написао
и ово:

Овај „мачконоги” крокодил шетао је америчким оба-
лама пре 200 милиона година.

јуре”, јер одиста личи на ту
животињу, мада је једини
данашњи прави сродник
трителедонта извесна туа-
тара са Новог Зеланда.

Некако у исто време са
овим открићем догодило
се још једно, можда и зна-
чајније јер се тиче човеко-
вог претка, опет на тлу
Америке! У пустарама
дражве Вајоминг имао је
среће палеонтолог Филип

„Може се рећи да је то
најстарији предак човека”.

Према цртежима које су
начинили научници на ос-
нову пронађених остатака
костију, ова „веверица”
била је чупава, дугорепа
зверчица, а представља
заједничког претка двома
различитим гранама при-
мата. Опет карика која је
недостајала! Да ли да јој
верујемо?

Илустровао Ненад Милићевић

Млади Сплићани одлучили су да у електроници ухвате корак са најразвијенијима у свету. Знање је већ ту!

твују у пројектовању нове фамилије „ЛОЛА“ рачунара, која треба да се појави крајем ове или почетком следеће године.

Неко би из свега што је до сада речено могао да помисли како је ова фабрика у којој се користи искључиво домаћа памет и развија сасвим оригинална, наша технологија, нека велика фирма са много запослених. Али, не! Ту ради укупно шеснаест људи од којих најстарији има 28 година. Они су, у ствари, радна јединица једне

стварно велике фабрике, београдског „Иве Лоле Рибара“. А „Лола“ је велики не само по броју запослених, него и по смелим идејама. Јер, упустити се у развијање сопствене технологије за производњу компјутера – и то свих врста, од кућних до индустријских и оних високоспецијализованих који управљају машинама – више је него смело у свету где се тиме баве они најразвијенији који освајају свемир.

Међутим, смелост се исплатила. Још 1982. године

„Лолини“ инжењери, све сами младићи и девојке којима рачунари „живот значе“, развили су уређај за методу програмирања који је тада био не само јединствен већ први такав у Европи. Само, недостајала су средства да се са тим крене у индустријску производњу. Западне фирме избациле су такав уређај пуних годину дана касније...

Једнога дана биће и средства, зато је много важније школовати младе људе који могу својим зна-

њем да држе корак са најразвијенијима. Већ се показало колико је такво размишљање исправно: кроз „Лолин“ ООУР „Компјутери“ – до пре две године смештен тако рећи у бараци – прошле су већ стотине средњошколаца, студената и тек дипломираних електроинжењера. Догодило се тако да је и група младих Сплићана после завршеног ФЕСБ-а (Факултет електротехнике, стројарства и бродоградње) била на пракси у „Лоли“.

што су видели, а сами активни у Савезу омладине, покренули су идеју да у свом граду оснују фабрику рачунара и тиме бар донекле ублаже незапосленост великог броја инжењера електронике.

Од идеје до остварења није прошло много: за само три месеца израдили су пројекте, добили дозволе и – зграду, коју је дала војска, а опремила матична фабрика. Радило се као на радној акцији да се та зграда опреми, даноноћно су будући запослени уређивали просторије, чистили и прали. Свечано су отворили своју фабрику 27. септембра прошле године, дан уочи завршне „феште“ омладинске године, на коју се у Сплит слегло тридесетак хиљада младих из целог света.

Од тада ова фабрика ради пуном паром. Осим стално запослених, у њу сваког дана дође на праксу двадесетак ученика и исто толико студената, а држе се и курсеви за све који желе да науче основни компјутерски језик.

Ето такав је почетак једне фабрике домаћих рачунара. Али, њене су могућности огромне – она рачуна на 21. век!

М. Крстуловић

тајне борења

I део

Винг Чун; Џит Кун До и корак даље

● Књига за трагаче, за оне који цене лично искуство ● ВАШ КОРАК ДАЉЕ, намењен напреднијим вежбачима КУНГ ФУА, ФУЛ КОНТАКТА И КАРАТЕА ● Више од 340 фотографија ● Први пут код нас примена ТРЕЋЕ ВИНГ ЧУН ФОРМЕ ● Борба на далекој и средњој дистанци ● Уласци-чишћења, бацања ● Употреба заштитне опреме, цака, фокусера, ваздушног штита и крушке ● ТАКТИКА СЛОБОДНЕ БОРБЕ.

Усвојите корисно, додајте своје!

Побољшајте ваше такмичарске квалитете користећи књигу ТАЈНЕ БОРЕЊА. Цена 1.200.- дин. У цену су урачунати трошкови поштарине и паковања.

Наручите на адресу:
Ненад Рочкомановић
Јована Бјелића 29
11040 Београд

После незапамћеног успеха књиге

ЛИЧНИ КОМПЈУТЕР

– 20000 продатих примерака за 18 месеци – исти аутори издали су:

ПРОГРАМИРАЊЕ ЗА ПОЧЕТАК

Приручник заснован на два принципа:

1 СВЕ У ЈЕДНОЈ КЊИЗИ: ПЗП

– Увод у рачунску логику
– Алгоритми и како се прав
– Правила програмирања
– БАСИЦ – универзалне наредбе за Рад на свим микрорачунарима, са програмима
– упознајте PASCAL, FORTRAN, LISP, APL, LOGO, FORTH упоређење са BASIC-ом.
– УПОРЕДНЕ ТАБЕЛЕ BASIC-а ЗА: SPECTRUM, COMMODORE 64, ГАЛАКСИЈУ, TRS 80, BBC.
МАШИНСКИ ЈЕЗИК – Програмирајте свој COMMODORE, SPECTRUM, APL, ORIC, BBC, ГАЛАКСИЈУ.
ГОТОВИ ПРОГРАМИ ЗА: CBM 64 I SPECTRUM.

СВЕ
У
ЈЕДНОЈ
КЊИЗИ

2 НАЈЛЕПШИЈА КЊИГА: ПЗП

На 128 страна
17x24 cm,
с обзиром на обим
и садржај,
ПЗП-нема такмача.

Поручите одмах
(пола тиража већ је
продато у претпла-
ти) платићете кад
ПЗП стигне на вашу
адресу.

НАРУЧЕНИЦА (попуњавати штампаним словима)

Овим неопозивом наручујем ☐ примерака књиге ПРОГРАМИРАЊЕ ЗА ПОЧЕТАК у ауторском издању КОРИСНЕ КЊИГЕ по цени од 1.490.- дин. за примерак Књигу ћу платити поужењем

ПРЕЗИМЕ ИМЕ
УЛИЦА И БРОЈ ПОШТ. БРОЈ
МЕСТО МАРКА РАЧУНАРА

Слати на адресу: КОРИСНЕ КЊИГЕ (ЗА ПЗП) п.л. 13 11050 Београд

КУП АМЕРИКЕ ИЛИ СЦЕНАРИО ЗА ФИЛМ О ЏЕМСУ БОНДУ

Шпијуни из читавог света спреми су да ризикују живот за пар „панталона“. „Панталоне“ о којима је реч крију засобљене облике по много чему јединствених и вероватно најстроже чуваних спортских бродича на свету. Забрањени сан је да се те „панталоне“ свуку и открије да ли кобилица коју покривају има крилца или је, можда, округла или некако другог облика.

Реч је о једрилицама које се спремају за најчувенију регату на свету. Од 23. јануара 1987. године када ће се у Фримантлу, предграђу аустралијског града Перта, одржати Куп Америке, дели нас још читава година, али је највећи рат шпијуна у историји једриличарства већ почео. У водама Перта, за време светског шампионата ко-

ШПИЈУНИ СУ ТУ,

НЕКА

ТАКМИЧЕЊЕ ПОЧНЕ!

ји је нека врста генералне пробе за Куп Америке, шпијунирало се навелико.

Мамац за сињор Малету

Лука Фримантла је под опсадним стањем. Прекривена цирадама, испреграђивана високим оградама. До зуба наоружани стражари не дозвољавају непозваним да се приближе једрилицама. Харт Стил, власник „Бамблс секјуритија“, најобученије армије приватних полицајаца у овом делу света је одушевљен: „Куп Америке је посао мог живота: зарада се удесетостручила“.

Посао је посао, а победа на Купу Америке одувек је била више него уносан пословни подухват у име кога се исплати чак и ангажовање личног шпијуна. „Корени шпијунаже сежу у далеку прошлост: још 1856. пет година пошто су изгубили на првом Купу Америке, Енглези су, жудећи за реван-

„Аустралија II“, власништво милијардера Алана Бонда. Пре две године нацрти тајно снимљеног дана ове једрилице продати су у једној слепој улици Перта Италијану Малету.

Ново поглавље рата шпијуна: један амерички фотограф снимио је ових дана из хеликоптера кобилице једрилица које су се због јаког ветра оштро љуљале на таласима.

шом, успели да се домогну једрилице којом су их Јенки потукли у трци око острва Вајт. Хтели су да се домогну њихових тајни и да их копирају. „То им није помогло“, каже Кевин Брук из Краљевског јахт клуба у Перту који ће на предстојећем Купу седети на усијаној столици главног судије.

Није неопходно враћати се у тако далеку прошлост да би се пронашли други неславни случајеви шпијунаже. Живи пример за то је уважени конструктор Јохан Валентин: нека врста супершпијуна

типа Џемса Бонда. У последњих осам година три пута је мењао држављанство: холандско за француско, француско за америчко. При том господин Валентин није превртљивац. Само је осетљив на велике паре. Како једно од правила Купа налаже да конструктор једрилице мора да има држављанство оне земље за коју се та једрилица такмичи, Јохан је без поговора мењао пасоше.

Неко се богати цртајући пројекте, неко продајући их испод руке. Пре две године за време Купа

**ХЕЛИКОПТЕРИ И ЉУДИ
ЖАБЕ СПРЕМНИ НА СВЕ.
САБОТАЖЕ, ПОДВАЛЕ, ДО
ЗУБА НАОРУЖАНИ
ПРИВАТНИ ПОЛИЦАЈЦИ.
ИЗМЕЂУ СУПАРНИКА
НАЈПОЗНАТИЈЕ РЕГАТЕ НА
СВЕТУ ВОДИ СЕ РАТ
ШПИЈУНА БЕЗ ПРЕСЕДАНА
У ИСТОРИЈИ
ЈЕДРИЛИЧАРСТВА.**

Америке у Њупорту, у америчкој држави Род Ајленду, један канадски ронилац опремљен фотографским апаратом заронио је усред ноћи недалеко од „Аустралије II“, победничке једрилице милијардера Алана Бонда, и снимио делове чија се конструкција држала у строгој тајности.

Неколико дана касније, у зору, нацрти кобилице „Аустралије II“ која је све запрепастила невероватном брзином, продати су у једној слепој улици Перта италијанском конструктору Клаудију Малетију. Мада се тачан износ не зна, Малети се поштено „насанкао“. Испоставило се да сем поменутог, унаоколо кружи још много нацрта, све до једног лажних, и да су мамац загризли и други. Тајна кобилице „Аустралије II“ за коју се знало тек да има облик обрнутог латиничног слова „Y“ није проваљена.

**Победићемо и без прљавих
работа!**

Никакво чудо што се за заштиту ових једрилица од радозналих очију користе сва расположива средства. Примера ради, „Америка II“ која ће представљати САД на предстојећем Купу, коштала је 12 милиона долара.

После пожара, који је прошлог новембра избио у радионици за израду једара „Аустралије II“, сада су чак и једра стављена под будни назор. Алан Бонд је уверен да пожар није избио случајно. Реч је о саботажи, тврди он. Решен да не допусти да се и њему догоди нешто слично, аустралијски милијардер Кевин Пери, власник „Кокабуре I“ и „Кокабуре II“, саградио је у Перту специјални базен за своје једрилице. Увече се велике подводне капије базена херметички затварају и од тог часа више нико не може да се приближи бродичима.

Апсолутна безбедност, разуме се, није могућа, а у случају Фри-

СПОРТ ЗА ЛОРДОВЕ И МИЛИЈАРДЕРЕ

Куп Америке „измислили“ су Енглези утолико што су 1851. године они организовали прву регату. Победнички пехар припао је Американцима и од тог тренутка улога Остраљана свела се на узалудне покушаје да тоном следеће 132 године поврате трофеј најстарије једриличарске регате на свету.

Куп Америке одувек је био спорт резервисан за супербогаташе, а од самог почетка и предмет бројних спорова изазваних замршеним правилима. Ти спорови наклада су прерастали у мање међудржавне инциденте, као када је 1895. лорд Данрвен узалуд оспоравао америчку победу тврдећи да је његову „Викири III“ фаворизира америчка једрилица и да су га чамци с немачким омељи у пловидби. Године 1934. скандал је изазвала одлука судије да не узани протест Енглеза Т. Сопента зато што није на време истакао „протестну“ заставицу. Прави спортски дух враћен је такмичењу са уласком спортски – доброћудног магната у производњи чаја, сер Томаса Липтона. Од 1899–1930. сер је пет пута безуспешно покушавао да се домогне пехара. Како је његова упорност трајала тачно 31 годину, многи су у то доба веровали да је званични назив купа Липтонов куп.

У историји купа са енглеске стране има много серова и лордова, са америчке нетитулисаних милијардера као што су Корнелијус Вандербилт и Ј. П. Морган. У том погледу стари се до данас нису много изменили. По неким проценама учешће у регати ни једног такмичара не кошта испод 15 милиона долара.

После 132 године америчке доминације, пехар је 1983. коначно прешао у руке посаде аустралијске једрилице „Аустралија II“. Какав ће бити исход регате која ће се одржати следеће године, неизвесно је. За разлику од других посада, Американци не дају изјаве за штампу: „С толико новца у игри били бисмо луди да не штитимо своје тајне.“ Дан пошто је ова изјава дата, у аустралијском листу „Остралијан“ освануо је наслов: „ДО ВРАГА, ШТА ТИ АМЕРИЧКИ МОМЦИ ЗАМИШЉАЈУ ДА СУ?“

ЗАБАВНИКОВ ЛИКОВНИ КОНКУРС ПОВОДОМ МЕЂУНАРОДНЕ ГОДИНЕ МИРА

НАВИЈАМО

ЗА

МИР

УЈЕДИЊЕНЕ НАЦИЈЕ
ПРОГЛАСИЛЕ СУ 1986. ЗА
МЕЂУНАРОДНУ ГОДИНУ
МИРА. ЗАБАВНИКОВИ
ЧИТАОЦИ БИЋЕ АУТОРИ
ПРВЕ МАРКЕ ПОСВЕЋЕНЕ
МИРУ.

бе. Напомињемо да појединачне награде могу освојити и они ученици који конкуришу у оквиру одељења или секције.

ТЕМА је широка, зато цртајте слободно, представите мир онако како га ви видите. Цртајте из срца. Бар на овом нашем простору идеја има на претек.

ФОРМАТ ЦРТЕЖА – БИЛО КОЈА ВЕЛИЧИНА ШКОЛСКОГ БЛОКА

ТЕХНИКА – МОЖЕТЕ СЕ СЛУЖИТИ СВИМ ЛИКОВНИМ ТЕХНИКАМА И СВИМ ВРСТАМА БОЈИЦА ИЗУЗЕВ ГРАФИТНЕ ОЛОВКЕ. ДА БИСТЕ МОГЛИ ДА КОНКУРИШЕТЕ ПОТРЕБНО ЈЕ:

ДА ПРЕМА ТЕМИ УРАДИТЕ ЦРТЕЖ ИЛИ СЛИКУ

ДА ИЗ ОВОГ И ЈОШ ТРИ БРОЈА САЧУВАТЕ ИСЕЧКЕ У КОЈИМА СЕ КРИЈЕ ЗАДАТАК

ДА САЧЕКАТЕ КРАЈ КОНКУРСА – 16. МАЈ када ћемо објавити како се шаљу радови.

У ИДУЋЕМ БРОЈУ ДАЋЕМО ДОДАТНА ОБЈАШЊЕЊА

НАГРАДЕ ЗА ШКОЛЕ, ОДЕЉЕЊА И ЛИКОВНЕ СЕКЦИЈЕ
СУПЕР НАГРАДА ЗА ШКОЛУ:
РАЗГЛАСНА СТАНИЦА И ПЕХАР.
Ова награда ће припасти школи која на конкурс пошаље највећи број радова.

СПЕЦИЈАЛНЕ НАГРАДЕ ШКОЛАМА

СЛЕДЕЋЕ ТРИ ШКОЛЕ, које по броју радова буду иза првонаграђене, „ЦЕНТРОПРОИЗВОД“ награђује слатким пакетом „ЦИПИРИПИЈА“ од
I 100 килограма
II 60 килограма
III 40 килограма
Ове три школе добиће од „ЗАБАНИКА“ и пехаре у трајно власништво.

НАГРАДЕ ЗА ОДЕЉЕЊА И СЕКЦИЈЕ

ДВЕ ТРОДНЕВНЕ ЕКСКУРЗИЈЕ – БЕОГРАД ИЛИ ПО ИЗБОРУ ДОБИТНИКА

НАПОМЕНА: Ако ове награде освоје ученици школа из унутрашњости, они ће три дана бити гости „Политикиног забавника“ и основних школа „Дринка Павловић“ и „Ђуро Ђаковић“, али ако награда(е) припадну одељењима или секцијама београдских школа награђени ће се сами одлучити за правац екскурзије. Са сваком групом иду по два наставника.

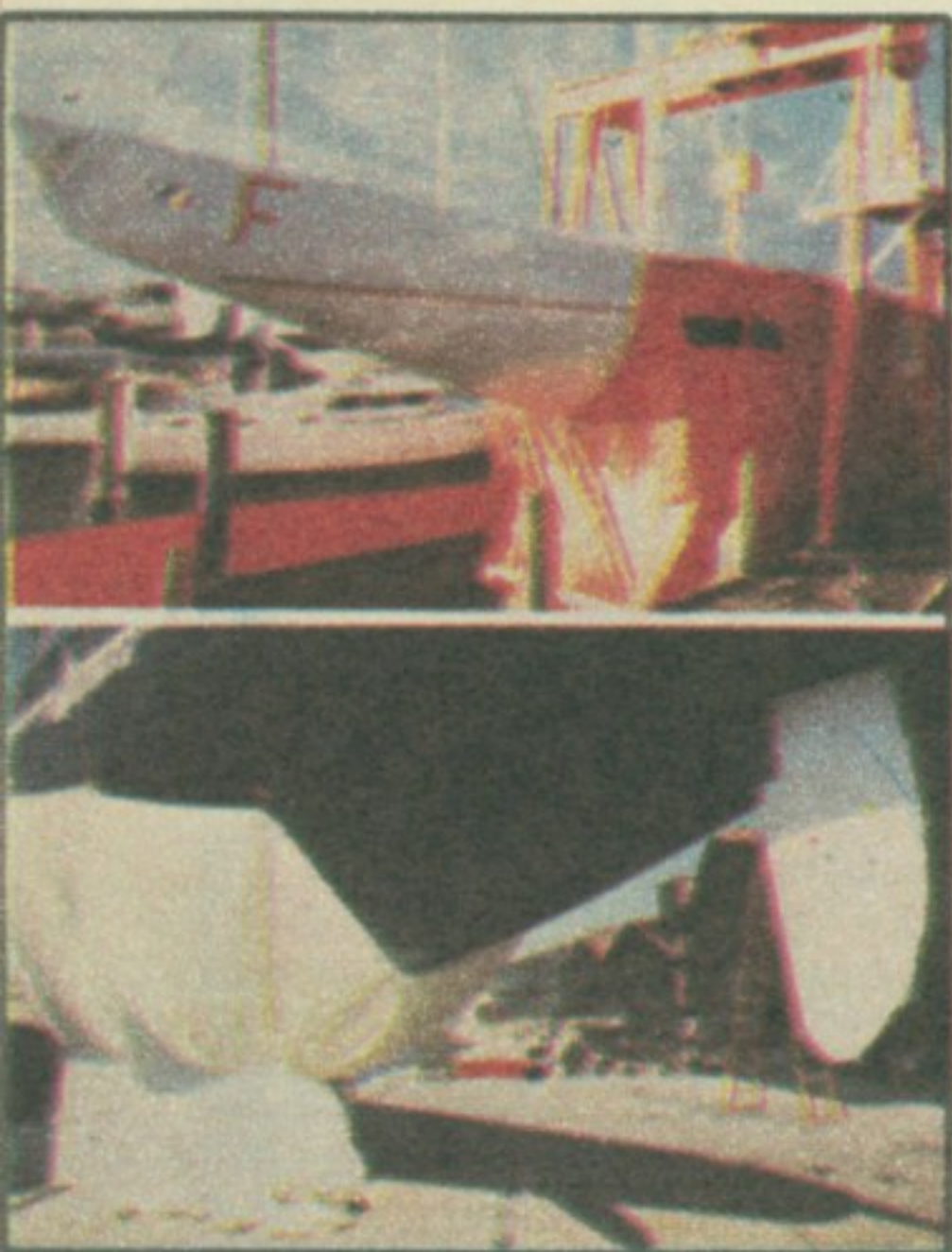
Награде ће, иначе, припасти онима који на конкурс пошаљу највећи број најлепших радова.

У ИДУЋЕМ БРОЈУ НАГРАДЕ ЗА ПОЈЕДИНЦЕ.

мантла, суочени с рупама у једином тамошњем бродоградилишту, оградe, компјутери и до зуба наоружани стражари више нису гаранција да ће се тајне које се тако будно чувају заиста и сачувати. Бродоградилиште је старо и, попут неких кабина на плажи, прошарано рупама кроз које се да провирити. На видело су већ избиле тајне које вреде милионе: француска кобилица је елипсоидног облика, предњи крај новозеландске необично је масиван...

Ових дана рат шпијуна обогаћен је новим поглављем. Један амерички фотограф снимио је из хеликоптера једрилице док су се због изузетно јаког ветра опасно љуљале откривајући на тренутке обриси својих кобилица. Кад је касније развио снимке, испоставило се да се преварио. Све кобилице офарбане су белом и плавом бојом тако да се њихови облици тешко разазнају у таласима.

Примера правог спортског духа увек има, али су они у овом случају пре изузетак него правило. Неименовани члан Њујоршког једри-

„Панталоне“ су само део невероватног обезбеђења којим су окружене једрилице у Фримантлу.

личарског клуба обавештен је недавно како је један техничар Пројектантског бироа из Лондона спреман да за одговарајућу суму заинтересованима преда тајне нацрте још непоринуте енглеске једрилице која ће учествовати у Купу Америке 1987. године. Кратко већање у Њујорку и одлука: несубјектни шпијун пријављен је Скотланд јарду, а у штампи, у нешто мање спортском духу, објављено саопштење: „Њујоршком једриличарском клубу није потребно да се служи оваквим прљавим средствима, јер ће на следећем Купу Америке ионако победити“.

Последња вест? Један аустралијски лист објавио је „шпијунски алманах“ у коме се налазе нацрти свих кобилица једрилица из Фримантла. После почетне панике, ситуација је сада поново под контролом. Нацрти из алманаха су фалсификати или, бар, великим делом плод маште.

Лажна узбуна или не, тек напетост расте. Лука у Фримантлу из дана у дан све више личи на супертајну војну базу. **М. Илић**

Пропозиције и правила конкурса

Право учешћа на конкурс имају сви читаоци „Забавника“ који на тему МИРА нацртају или насликају рад који ће симболизовати МИР. Поред појединаца, на конкурс могу да се пријаве **ликовне секције и одељења**. Они ће конкурисати за награде које смо наменили школама а појединци сваки за се-

Књига за младе и старе, најшаренији филм маште и живота и панорама егзотичних земаља, мора и поднебља. Доживљаји, открића, авантуре, драматични заплети и сукоби, фантастичне визије будућности и давно изумрле прошлости, невероватне пустиловине по усијаним пределима Азије и Африке, по преријама Америке, по дивљим џунглама Индије у најбољој и најпознатијој омладинској едицији у нас.

– **Едмондо де Амичис СРЦЕ**

Дело СРЦЕ наилази на најживљи одјек у срцу небројених читалаца, будући да је преведено на готово све језике света.

– **Карл Мај СИБИРСКИ ЛОВАЦ**

Роман је наставак претходног који је под називом У ДОЛИНИ СМРТИ објављен у осмом колу Плаве птице.

– **Вењамин Вахман МОРСКИ ЂАВО**

Роман о оружаним и шпијунским окршајима младог руског поморца. Овчина Шубникова, али и књига љубави и другарства.

– **Анри Тројаја МАЛА ВЈУ**

Књига о девојчици Вју чији је живот пун немира и преживљавања: детињство јој протиче у сенци оца који је погинуо у рату и у одсуству мајке која се у Паризу бори за опстанак.

– **Хектор Мало БЕЗ ПОРОДИЦЕ I-II**

Главни јунак Реми доживљава најсуровије телесне патње, људску пакост и неправду, али љута невоља искачила га је у племенитог, карак терног човека.

– **Мајкл Муркок КУЛА КОЈА ИШЧЕЗАВА**

Четврти роман у серији коју је Плава птица досад објавила о доживљајима поносног принца Елрика, последњег изданка позе владара од Мелнибонеа.

– **Хенри Вилиамсон ВИДРА ТАРКА**

То је прича о видри Тарки, о њеном одрастању, животу и крају. По овом делу снимљен је и филм.

– **Фредерик Меријет БРОДОЛОМ „ПАЦИФИКА“ I-II**

Велики брод „Пацифик“ доживљава бродолом. Стари морнар Реди, спасава путнике искрцавајући их на пусто острво. Да би обезбедио опстанак на острву, употребљава све своје огромно искуство и безмерно човекољубље.

Формат 13,5 x 19 cm, страна око 2.750, повез тврд са златотиском и заштитним омотом, ћирилица.

ДРУГА ПРЕТПЛАТНА ЦЕНА 16.000.– ДИНАРА
КЊИГЕ ИЗЛАЗЕ ИЗ ШТАМПЕ СРЕДИНОМ 1986. ГОДИНЕ!
ПРОДАЈНА ЦЕНА БИЋЕ НАЈМАЊЕ 28.000.– ДИНАРА!

ТАКОЂЕ ВАС ПОЗИВАМО ДА СЕ
ПРЕТПЛАТИТЕ НА:

2. БИБЛИОТЕКА КАДОК VI КОЛО

- Едгар Алан По АВАНТУРЕ ГОРДОНА ПИМА
- Антон Инголич МЛАДИЋ НА СТЕПЕНИЦАМА
- Кервуд Џејмс Оливер ШУМА ГОРИ
- Емилио Салгари КАПЕТАН БУРА
- Далибор Душан Лончаревић СРЕБРНИ ОКЛОПНИК
- Луис Патерн ТРАГ АПАЧА КИДА

Формат 15 x 20,5 cm, страна око 1.152, повез тврд, ћирилица.
ПРВА ПРЕТПЛАТНА ЦЕНА 6.000.– ДИНАРА
КЊИГЕ ИЗЛАЗЕ ИЗ ШТАМПЕ У ПРВОМ КВАРТАЛУ 1987. ГОДИНЕ!

3. БИБЛИОТЕКА ЗЛАТНА КЊИГА V КОЛО

- Гроздана Олујић ЗВЕЗДАНЕ ЛУТАЛИЦЕ
- Алфонс Доде ТАРТАРЕН ТАРАСКОНАЦ
- Душко Наневски ВИЛИНСКИ КОЊИЋ
- Јануш Корчак КРАЉ МАЋУШ ПРВИ
- Роберт Луис Стивенсон ОСТРВО С БЛАГОМ
- Владимир Стојшин ШАМПИОН КРОЗ ПРОЗОР

Формат 14,5 x 20 cm, страна 1.920, повез тврд, ћирилица.
ПРЕТПЛАТНА ЦЕНА 6.000.– ДИНАРА
КЊИГЕ ИЗЛАЗЕ ИЗ ШТАМПЕ КРАЈЕМ 1986. ГОДИНЕ!
ПРЕТПЛАТОМ НА НАША ИЗДАЊА ОБЕЗБЕЂУЈЕТЕ СВОЈ ПРИМЕРАК ПОД НАЈПОВОЉНИЈИМ УСЛОВИМА!

Поруџбине из иностранства слати на:
ИРО „ПРОСВЕТА“, ООУР Агенција за извоз–увоз,
11000 Београд, Теразије 16/1, Југославија
Телефон: (011) 688-331

Непотребно прештати
Пол. забавник, 25.4.1986
Поруџбени купон 475

ИРО „ПРОСВЕТА“ ООУР Издавачка делатност
11001 Београд, Добричина 30
Поштански факс 555, телефон 180-749, 642-772

Претплаћујем се на дела _____ динара
износу од _____

Обавезујем се овај износ исплатити:
а) Одмах, у року од 8 дана по пријему „Просветине“ уплатнице са 20% попушта
б) у _____ једнаких месечних рата (највише 10 рата, најмањи износ рате 800 – динара) почев
од _____ месеца, увек са уплатницама добијеним од „Просвете“
у случају спора уговорена је надлежност у општинског суда у Београду

(Презиме, име оца, име и занимање)
(Назив, адреса Р.О. и телефон на радном месту)
(Назив, адреса Р.О. и телефон у стану)
(Број поште, место, адреса и телефон у стану)

(Својеручни потпис, бр. л.к./СУП)
КЊИГЕ СЛАТИ НА: СТАН – РАДНУ ОРГАНИЗАЦИЈУ
САЧЕКАЈТЕ „ПРОСВЕТИНЕ“ УПЛАТНИЦЕ!
НЕПОТПУНЕ ПОРУЏБЕНИЦЕ НЕЋЕМО УЗЕТИ У ОБЗИР!

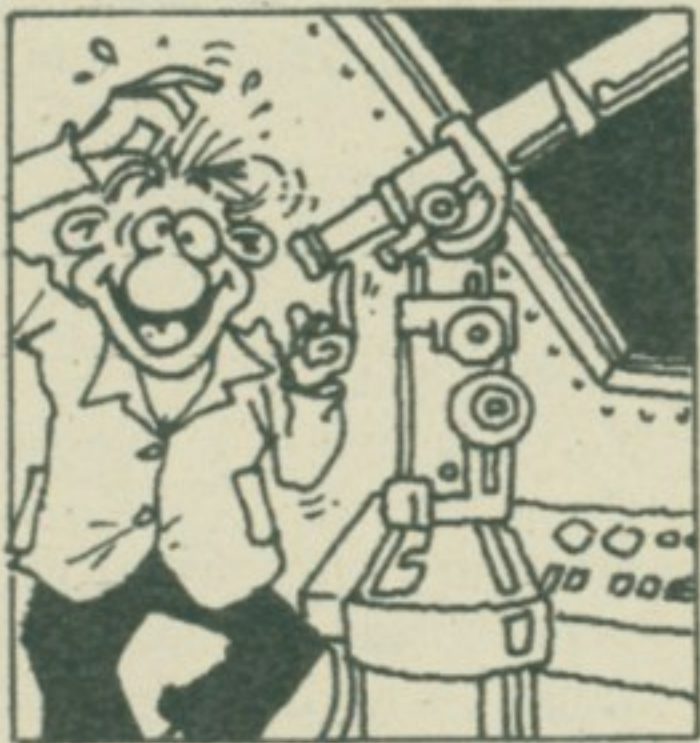
просвета

ЗАБАВНИКОВ КВИЗ

АЛИСА У ЗЕМЉИ МАТЕМАТИКЕ

Уколико желите да проверите своје опште знање, покушајте да одговорите на ових тринаест питања. Пазите! За свако питање дали смо по три одговора од којих је само један тачан. Ако тачно одговорите на сва питања, честитамо. Одговоре, ипак, проверите у дну стране, можда ћете ту наћи и нешто што нисте знали.

1. Најсјајнија звезда која се види са Земље је:
- а) Сиријус у сазвежђу Великог Пса
 - б) Спика у сазвежђу Девице
 - в) Регулус у сазвежђу Лава

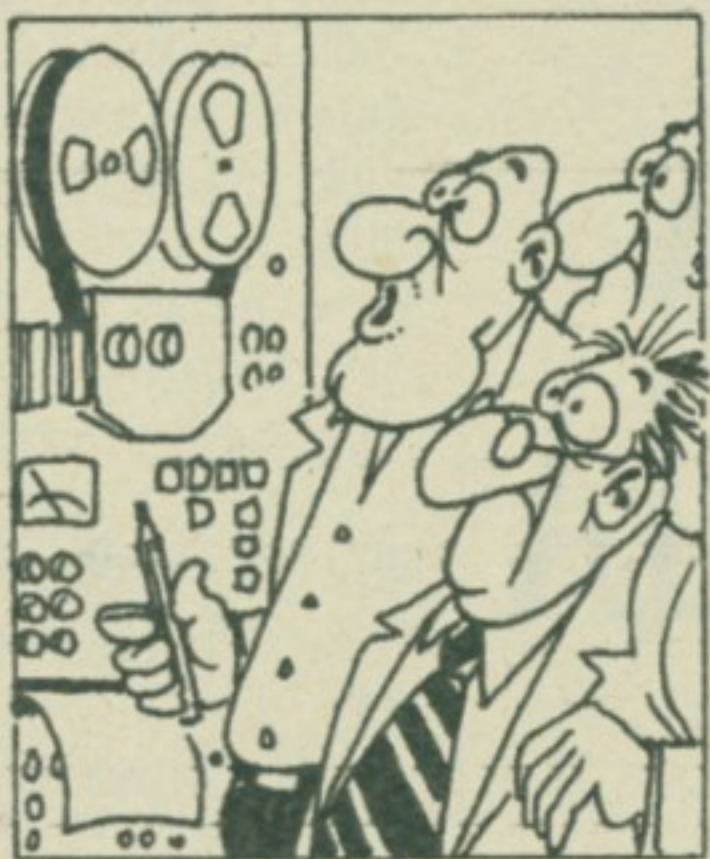

2. Јединица за магнетску индукцију названа је:
- а) њутн
 - б) бекерел
 - в) тесла

3. Стручњак за исправљање говорних мана код деце зове се:

- а) логопед
- б) педолог
- в) педагог

4. Процес којим компјутер одређује да ли су резултати тачни или не, а инструкције исправне или погрешне назива се:
- а) информација
 - б) логика
 - в) функција

5. Луис Карол, писац „Алисе у земљи чуда“, по професији је био:
- а) зоолог
 - б) математичар
 - в) трговачки путник

6. Монтевидео је главни град:
- а) Парагваја
 - б) Гватемале
 - в) Уругваја

7. Трофеј „Кристали глобус“ за најбољег светског такмичара у спалому добио је за сезону 1985/86:
- а) Ингемар Стенмарк
 - б) Марк Ђирардели
 - в) Рок Петровић

8. За снимање ноћу у затвореном простору употребљава се:
- а) магнезијумова светлост
 - б) неонска светлост
 - в) аргонска светлост

9. Обелиск је:
- а) египатски споменик у облику танког високог стуба
 - б) балетска фигура
 - в) јунак стрипа

10. Тихом океану дао је име:
- а) Кристофор Колумбо
 - б) Фернандо Магелан
 - в) Џејмс Кук

11. Човек има хромозома:
- а) 50
 - б) 48
 - в) 46

12. Прву хрватску оперу „Љубав и злоба“ компоновао је средином 19. века:
- а) Ватрослав Лисински
 - б) Фрањо Крежма
 - в) Казимир Кренедић

13. Група људи плаћена да у позоришту аплаудира зове се:
- а) клапа
 - б) клака
 - в) клан

ТАЧНИ ОДГОВОРИ:

1. а) Сиријус у Великом Псу. Удаљен је од Земље 8,7 светлосних година.
2. в) Тесла, по Николу Тесли и обележава се Т.
3. в) логопед од грчког: логос-реч и педи-дете.
4. б) логика, односно енглески logic
5. б) математичар
6. в) Уругваја, јужноамеричке републике на обали Атлантског океана.
7. в) Рок Петровић на светском смучарском купу.
8. а) магнезијумова светлост, интензивно и готово безбојно зрачење магнезијума при сагоревању.
9. в) јунак стрипа „Астерикс“, најбољи Астерисков дпутар.
Египатски камен споменик зове се обелиск.
10. б) Фернандо Магелан. Прешавши, кроз мореуз који је открио, из Атлантског у Велики океан, назвао га је Тихим (Пацификом) јер у њему није доживео буру као у Атлантском. Иначе, Тихи океан је далеко бурнији од Атлантског.
11. в) 46, односно 23 пара хромозома, најсложенијих и најмање проучених органа тела које се налазе у јеру.
12. а) Ватрослав Лисински, најдаровитији лисински композитор, у време када је сазревао идеја о потреби да се хрватска уметничка музика изрази на обележјима народне.
13. б) клапа од француског глагола claquer-плескати.

Илустровао Зоран Петковић Петко

И ЕЛОЧКИНА ЦИПЕЛИЦА ЛЕНОЧКИНЕ РУКЕ

**ОВО ЈЕ ПОТРЕСНА ПРИЧА РАИСЕ
ХОСЈЕНЕВИЧ, ЖЕНЕ КОЈА ЈЕ
ЦЕЛОГ РАТА ТРАЖИЛА СВОЈУ
ДЕЦУ. И РАТОВАЛА.**

Бомбе су стигле изненада. Сирене које најављују ваздушну опасност нису се честито ни огласиле, а градом је одјекнуло злослутно брујање авионских мотора. Онда експлозије бомби. Срце ми је сишло у пете. Нисам страшљива, али сада сам се буквално тресла, немоћна да направим честит корак. Деца нису била са мном. Син Лена био је у децем вртићу, а Елочка у јаслицама. Муж одавно на фронту.

Минск се већ жарио првим ватрама. Бомбе су погодиле неколико резервоара с нафтом. Из обагрлости ме је тргла вриска деце у ходнику, успаничени родитељи носили су их и вукли што даље од наше вишеспратнице. Као без душе потрчала сам према децем вртићу, био је ближи, да прво Лену сместим на сигурно. На улици метеж, људи се узмудвали, што даље од овог пакла.

Душа ми у носу, пут се отегао као вечност. Коначно. У децем вртићу чудан мир, као да бомбе падају у неком другом свету и времену. Бојажљиво, готово на прстима, прилазим одељењу где сам оставила Леночку. И чујем му глас. Мој четворогодишњи син прича:

– Немате чега да се плашите. Мама ми је рекла да ћемо брзо истерати фашисте...

Провирим, око њега петоро деце. Слушају. Мирни, верују му. Велики је он момак. Кад ме је угле-

дао, потрчао је и завукао главу у хаљину. Почео је да се тресе уздржавајући плач. Стискао се још чвршће уз мене и тихо ми рекао:

– Мама, бојим се...

Напољу, кад смо кренули натраг, више није могао да се уздржава. Бризнуо је у плач.

Не знам да ли ћете је препознати

Лену сам оставила у суседству, код пријатељице. Зграда је приземна, неће ваљда бомбе и њу наћи. А и нисам знала где другде да га оставим, морала сам по Елочку. Кад све троје будемо заједно, лакше ћу се снаћи.

Елочкине јасле биле су изван града, деци је лепше у природи. Трчала сам, посртала, и опет трчала. Од бубњања у ушима нисам више разазнавала ни експлозије бомби. На крају града, у кући где су се налазиле јаслице, ни живе душе. Само лутке рашчупане косе у ходнику. Скрхана, сручила сам се у најближу столицу. Где су? Где да их тражим?

Узела сам лутку и истрчала напоље. Пустош. У даљини видех неку жену пред кућом. Поново трчим. Не зна, није видела никог из јаслица. Можда комшија зна?! Видећи ме онако унезверену, окупало се неколико старца. Један је видео кад су деца отишла. Куда? Ко би то знао. Рат је, своја глава је најпреча. Не, нису се одвезли камионом. Две васпитачице су их пешице одвеле.

– Тамо – показује руком једна жена.

Где је то тамо? Тамо је увек далекод. Срећом, наилази човек и каже ми да су васпитачице, тако је бар чуо, одвеле децу у село Берзока. Двадесет километара даље. Пешице. А деца од годину-две. Хитам даље, за мојом Елочком. Нисам је нашла. У село нису стигли. Већ је ноћ, морам да се вратим у Минск, да видим шта је с Леном.

Добро је, бар је он са мном. Али ни он не може да заспи. Мало-мало па пита где је Елочка... Да не дужим, трагала сам за њом пуне две недеље. Нашла сам је сасвим случајно, рекли ми у Црвеном крсту. Кад сам стигла у тај дом, ужаснула сам се. Деца су лежала као мртва. Сва с високом температуром. Прљава, поцепана, унезверена.

Васпитачицу, коју сам знала као младу и лепу девојку, сад више нисам могла да препознам. Лице огрубело, коса потпуно седе. Пешачили су ни сама не зна колико. Спавали у шумама, грејали се поред огња попаљених кућа. Многа деца су умрла.

– Ваша Елочка је ту, међу децом... Не знам да ли ћете је препознати...

Да није било плавих ципелица, и не бих је познала. Мршава као чапља, с крастама по лицу, у цаклу уместо одеће...

Ишао сам на гробље и молио

Више од годину дана Елочка је била са мном, на бојишту. Истина, то бојиште није била прва линија фронта, али није било ништа лакше, нити се мање страдало и гинуло. Ратовали смо у позадини непријатеља, као партизани. Где зановиш не осванеш. Прекидни покрети. Да изненадиш непријатеља али да он тебе не изненади. Кад смо фашисте потерали према Берлину, Елочку сам сместила у дом. Лена је био код деде и бабе, родитеља мога мужа.

Са Леном сам се срела после ослобођења. Две године га нисам видела. Идем према кући где су становали родитељи мога мужа а ноге као од олова. Да ли је ту? Пуних седамсто тридесет дана ни слова о њему нисам чула. Више ме страх испред ове оронуте куће него од безброј бункера. Тамо сам бар могла да се пазим метка, а овде, сад...

Изази девојка из суседства. Испитивачки ме посматра. Осврће се у недоумици. Као да тражи нечију помоћ. Страх ми стеже грло али ипак успевам да изустим:

– Ја сам мајка Лене Хосјеневича... Раиса...

Поново дуг испитивачки поглед. И осмех, на крају.

– Лена је ту. Да га зовнем. Леее...

– Немојте. Желим прво да га видим... Страх ме је сусрета. Бојим се за њега, и себе...

Девојка је заћутала. И онда ми испричала да су родитељи мог мужа умрли од тифуса. Лену је узела сусетка, њена мајка. Улазим у двориште, тихо. Плашм се да не пореметим неки мир који сам осетила. И ко зна на шта личим у немачкој блузи и окрпљеној црној сукњи. Комшиница ме одмах познала, али ћути. А мој син, мој драги велики син, седи бос на дебелу и нешто шара по земљи.

– Како се зовеш, дечко? – питам терајући себе да не заплачем и пстрчим да га стегнем.

– Лена...

– С ким живиш?

– Раније сам живео с бабом и дедом. Када су умрли, сахранио сам их. Сваки дан сам ишао на гробље и молио их да и мене узму са собом... У кући је било хладно, а нисам имао ни шта да једем... Плашио сам се да спавам сам...

– Где су ти родитељи?

– Отац је жив, још је на фронту. А маму су убили фашисти. Тако ми је бака говорила...

Боже, дај ми снаге да не вриснем. Срце ће ми препући. Видим, у страну се склониле комшиница и кћи. Окренуле нам леђа и плачу. Више нисам могла да издржим.

– Зар не познајеш своју мајку?

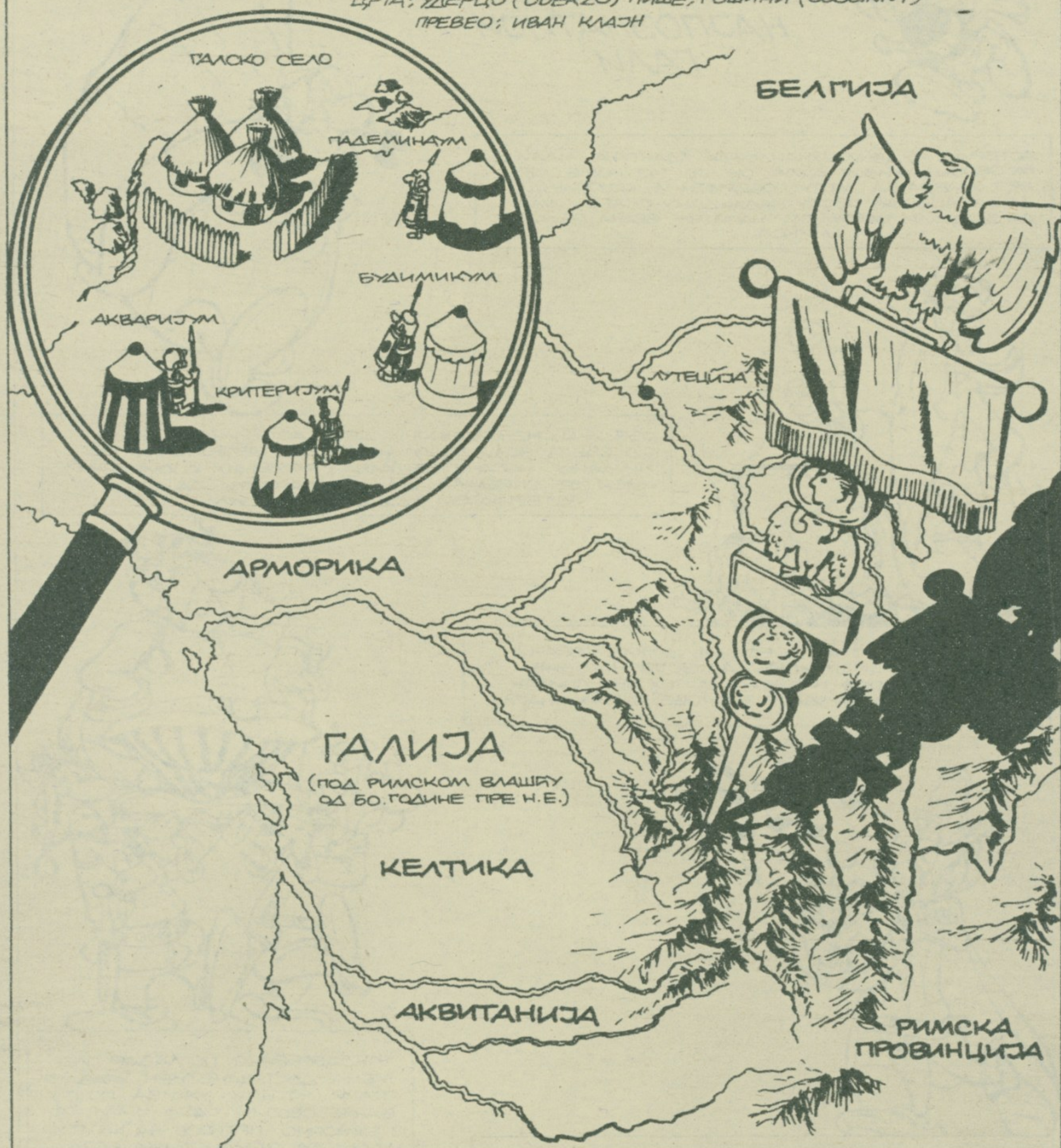
Лена, Леночка мој, гледа ме. Трепће. Онда погледа комшинице, види да климају главом сад више не скривајући сузе.

– Мамааа – какав је то био крик. Месец дана ни где ме није пуштао од себе, чак ни на посао. Није му било довољно што сам поред њега, морао је да ме држи за руку. Једемо, а он једном руком држи моју руку, другом кашику... Онда ми се вратио муж. Леночки су наредних недељу дана обе руке биле заузеле.

П. М.

АСТЕРИКС: ПРОРОК

ЦРТА: УДЕРЦО (UDERZO) ПИШЕ: ГОШИНИ (GOSCINNY)
ПРЕВЕО: ИВАН КЛАЗН

ПЕДЕСЕТА ГОДИНА ПРЕ НАШЕ ЕРЕ. ЦЕЛУ ГАЛИЈУ ЗАУЗЕЛИ СУ РИМЉАНИ... ЦЕЛУ? НЕ! ЈЕДНО СЕЛО, НАСТАЊЕНО НЕУКРОТИВИМ ГАЛИМА, ЈОШ СЕ ОДУПИРЕ ОСВАЈАЧУ. ЖИВОТ НИЈЕ НИМАЛО ЛАК ЗА ЛЕГИОНАРЕ У РИМСКИМ УТВРЂЕЊИМА АКВАРИЈУМ, КРИТЕРИЈУМ, БУДИМИКУМ И ПАДЕМИНАУМ...

НАЈПОЗНАТИЈИ ГАЛИ

АСТЕРИКС, ГЛАВНИ ЈУНАК ОВИХ АВАНТУРА. МАЛИ, РАТБОРАН, ЖИВОГ ДУХА, ОН ЈЕ ТАЈ КОМЕ СЕ БЕЗ ОКЛЕВАЊА МОГУ ПОВЕРИТИ И НАЈОПАСНИЈИ ЗАДАЦИ. ЗА СВОЈУ НАДЉУДСКУ СНАГУ ИМА ДА ЗАХВАЛИ ЧАРОВНОМ НАПИТКУ ВРАЧА ПАНОРАМИКСА...

ОБЕЛИКС, НЕРАЗДВОЈНИ ДРУГ АСТЕРИКСОВ. ВИШЕ ОД СВЕГА ВОЛИ ТУЛУ И ПЕЧЕНЕ ВЕПРОВЕ. ПО ЗАНИМАЊУ НОСИ МЕДИРА (КАМЕНЕХ СПОМЕНИКА), УВЕК ЈЕ СПРЕМАН ДА СВЕ НАПУСТИ ДА БИ С АСТЕРИКСОМ ПОШАО У АВАНТУРУ.

ПАНОРАМИКС, СТАРИ СЕОСКИ ДРУИД (ВРАЧ), БЕРЕ, ИМЕЛУ И ПРИПРЕМА СВОЈЕ ЧАРОВНЕ НАПИТКЕ. ЊЕГОВ НАЈВЕЋИ УСПЕХ ЈЕ НАПИТАК КОЈИ РАТНИЦИМА ДАЈЕ НАЧОВЕЧАНСКУ СНАГУ...

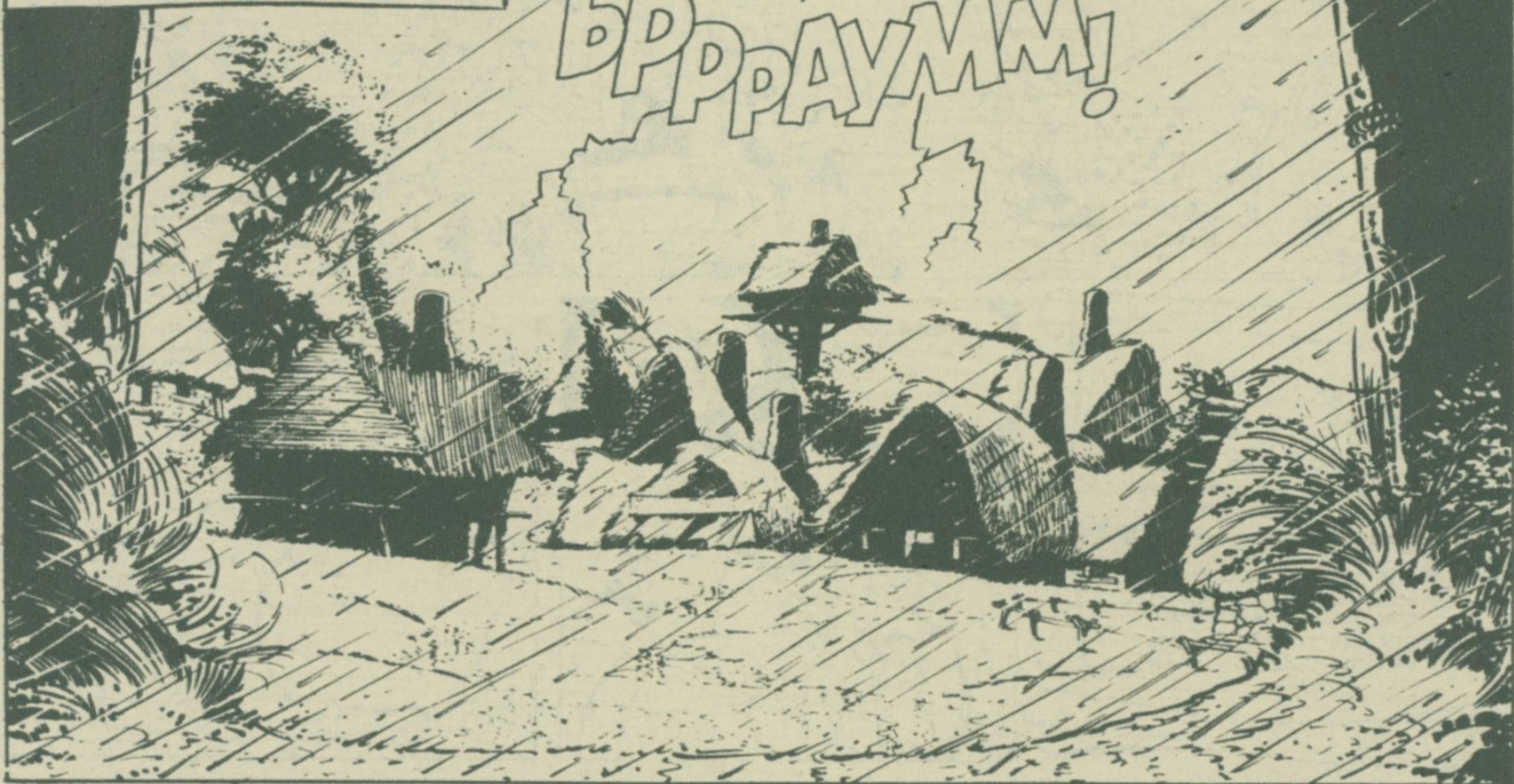
ЕКСПРЕСТУРИКС ЈЕ СЕОСКИ ПЕВАЧ И ПЕСНИК. О ЊЕГОВОМ ТАЛЕНТУ МИШЉЕЊА СУ ПОДЕЉЕНА; ОН ДАМ СМАТРА ДА ЈЕ ГЕНИЈАЛАН, СВИ ОСТАЛИ ДА ЈЕ НЕПОДНОШЉИВ. ИПАК, КАД БУТИ, ОН ЈЕ ДОБАР ДРУГАР...

ТАНДАРАБРИКС, ПОГЛАВАР ПЛЕМЕНА. ДОСТОЈАНСТВЕН, ХРАБАР, СТАРИ РАТНИК, УЖИВА ПОШТОВАЊЕ СВОЈИХ ЛУДИ КОЈИ ГА НЕУМОРНО ПРЕНОСЕ НА ШТИТУ. МУЧИ ГА САМО ЈЕДНА БОДАЗАН - ДА МУ НЕБО НЕ ПАДНЕ НА ГЛАВУ.

КАО ДА ЈЕ ДОШАО ТРЕНУТАК
ДА СЕ ОСТВАРИ СТАРО СТРАХО-
ВАЊЕ ГАЛА - ДА ЋЕ ИМ СЕ
НЕБО СРУШИТИ НА ГЛАВУ. НЕ-
ЗАПАМЋЕНА ОЛУЈА СЕ СТУШ-
ТИЛА НА МАЛО СЕЛО...

БРРРАУММ!

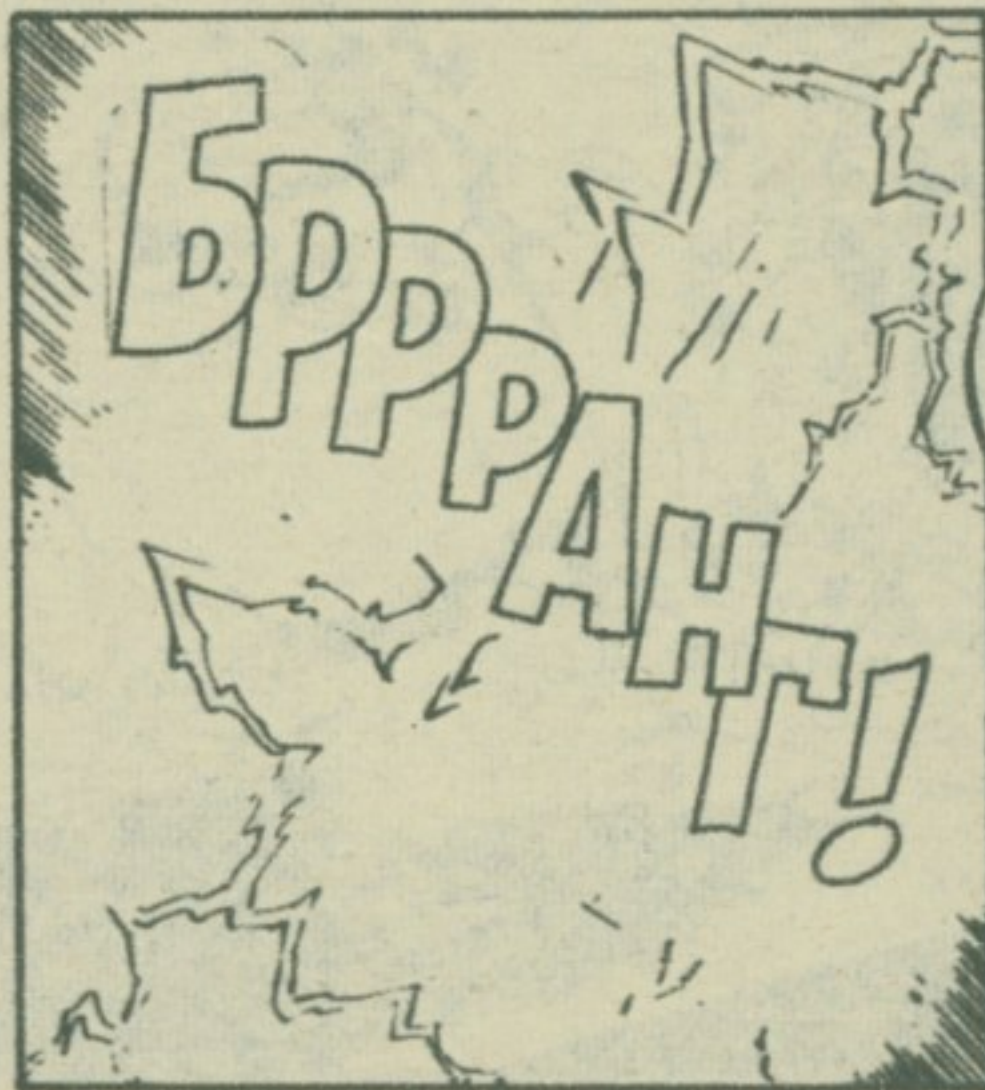
СВИ НАЈУМЛЕДНИЈИ
ЧЛАНОВИ ПЛЕМЕНА ОКУ-
ПИЛИ СУ СЕ У ДОМУ ПО-
ГЛАВИЦЕ ТАНДРАБЕРИКСА...

А ПАНОРАМИКС,
НАШ ВРАЧ, ОТИЦАО
ЈЕ НА ГОДИШЊУ
СКУПШТИНУ ДРУМДА!
ОН ЋИ НАС ЗА-
ШТИТИО!

МА
ШТА СЕ ПЛА-
ШИТЕ! НИЈЕ
ОВО ПРВО НЕВРЕ-
МЕ У СЕЛУ! ЈЕСТЕ
МАЛО ЖЕШЋЕ
НЕГО ИНАЧЕ,
АЛИ...

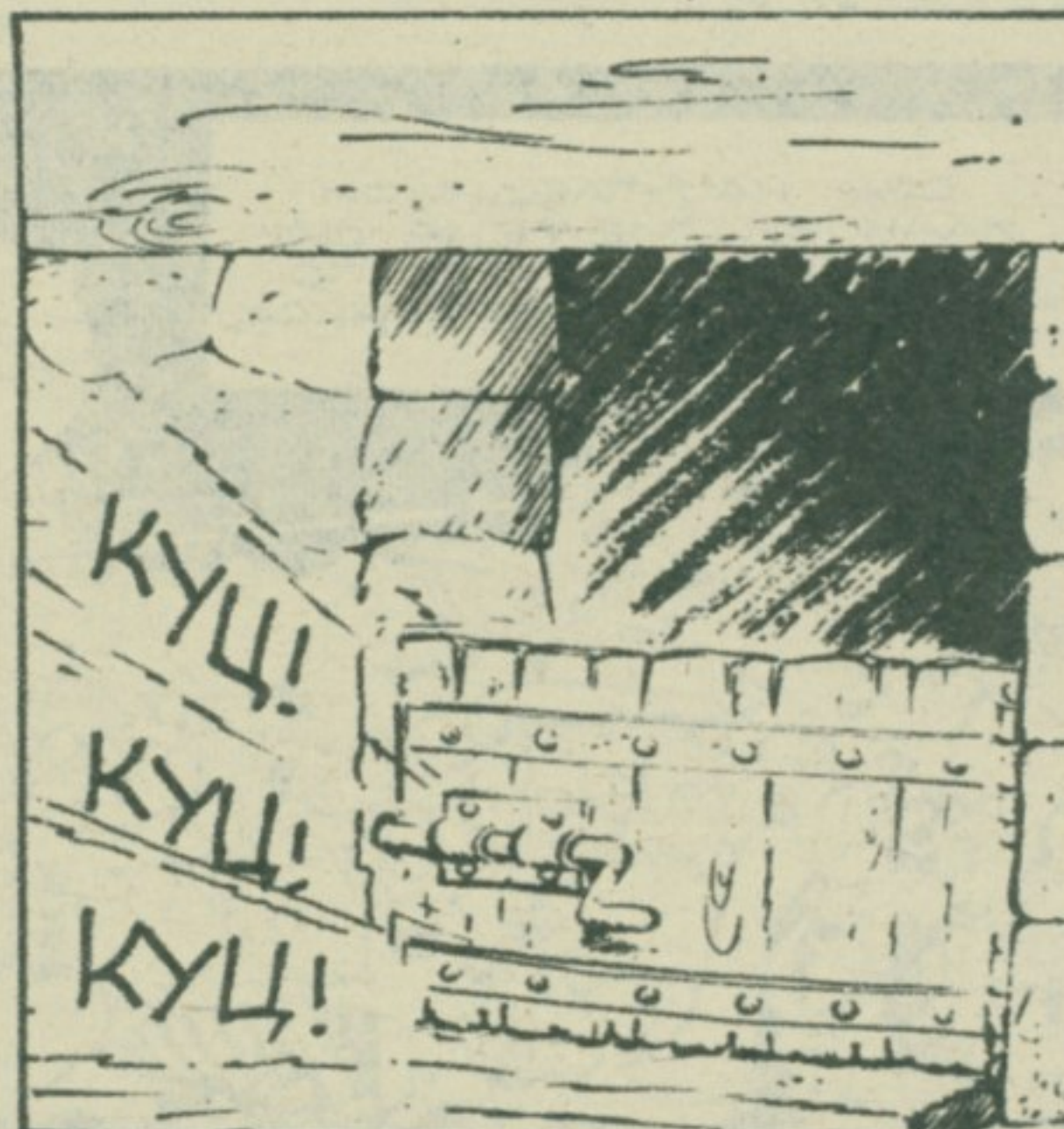
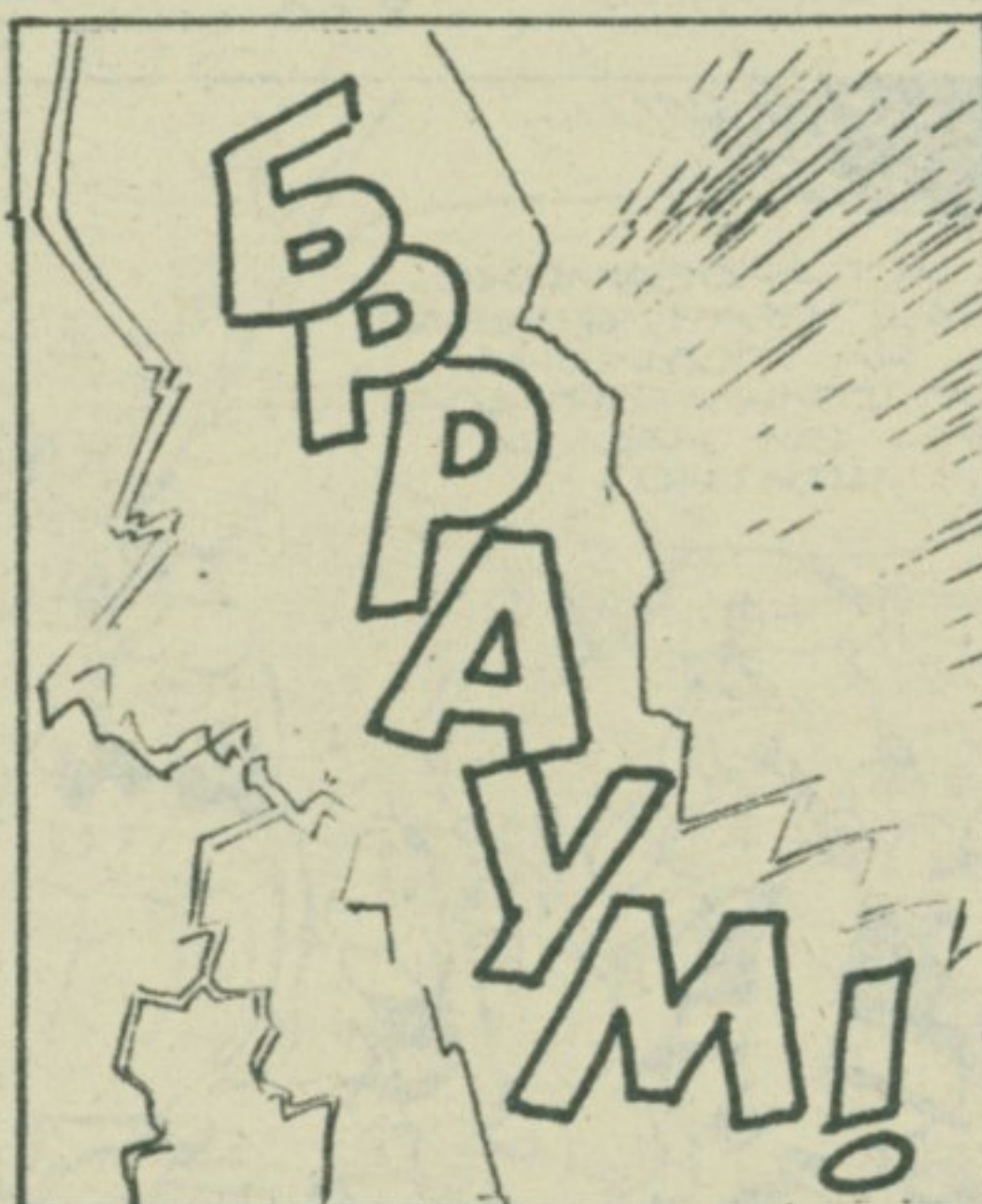
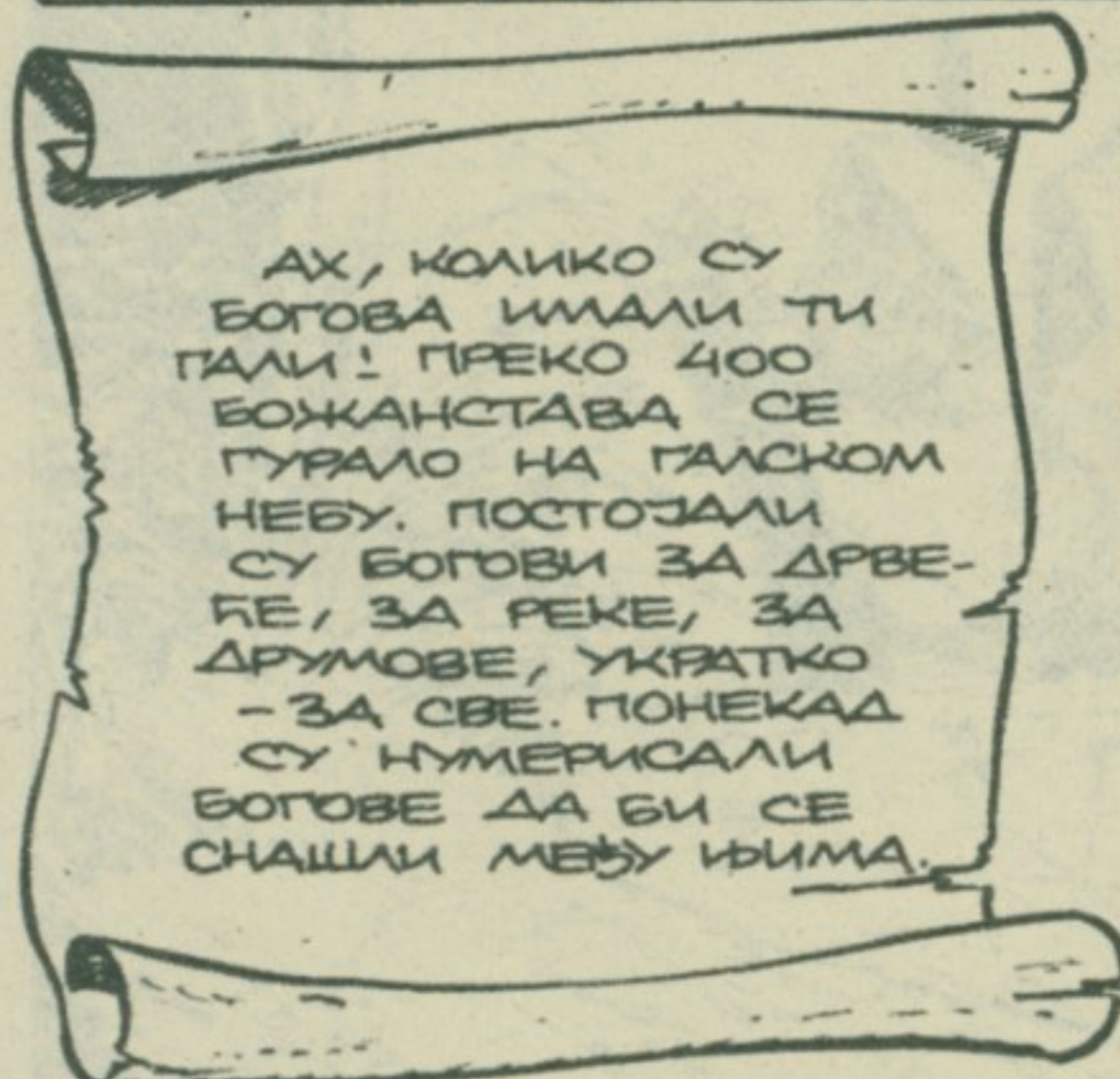

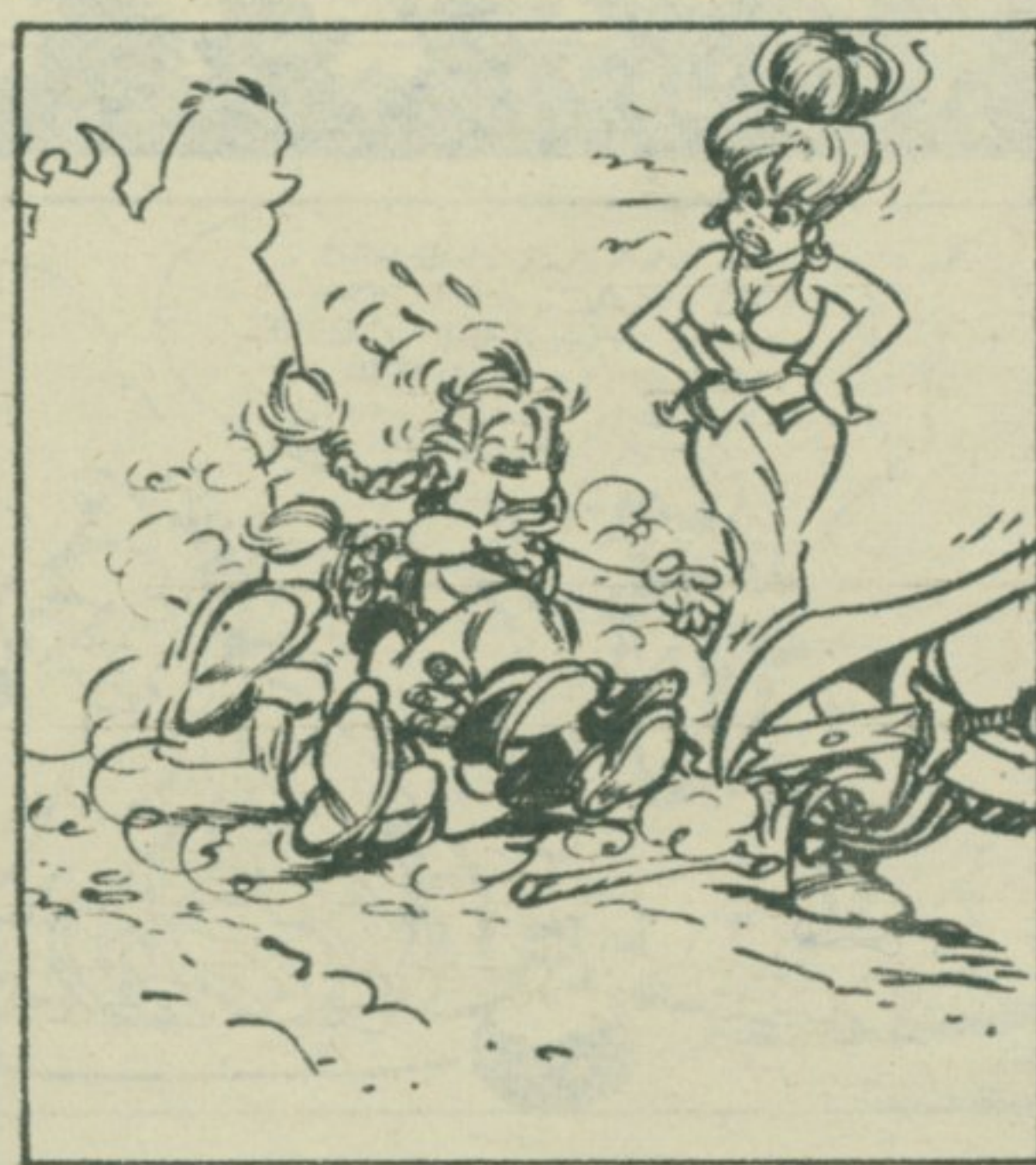
ДА НЕШТО
ЗАПЕВАМ, ДА СЕ
ОХРАБРИМО?

ТАРАНИС,
БОГ ГРОМА
СЕ ЈУТИ...

ВИДИ СЕ ДА
ИМА ОЛУЈА!

М/БАЦ!
М/БАЦ!

КАКО
СЕ
ЗОВЕШ,
ПУТНИ-
ЧЕ?

ИМЕ МИ
ЈЕ ПАРАСПИХИС!
ЈА ЛУТАМ ОД СЕЛА
ДО СЕЛА! ЗНАО САМ
ДА БЕ ИЗБИТИ ОЛУЈА,
И ЗНАО САМ ДА МО-
ГУ РАЧУНАТИ НА
ТВОЈЕ ГОСТОПРИМ-
СТВО...

... МАДА НЕКИ
ОД ВАС НА ЧУ-
ДАН НАЧИН ДЕЛЕ
МЛЕКО И ВЕПРА С
ГОСТОМ... АЛИ, И ТО
ОАМ ЗНАО!

О-ОТКУД СИ
ЗНАО СВЕ
ТО?

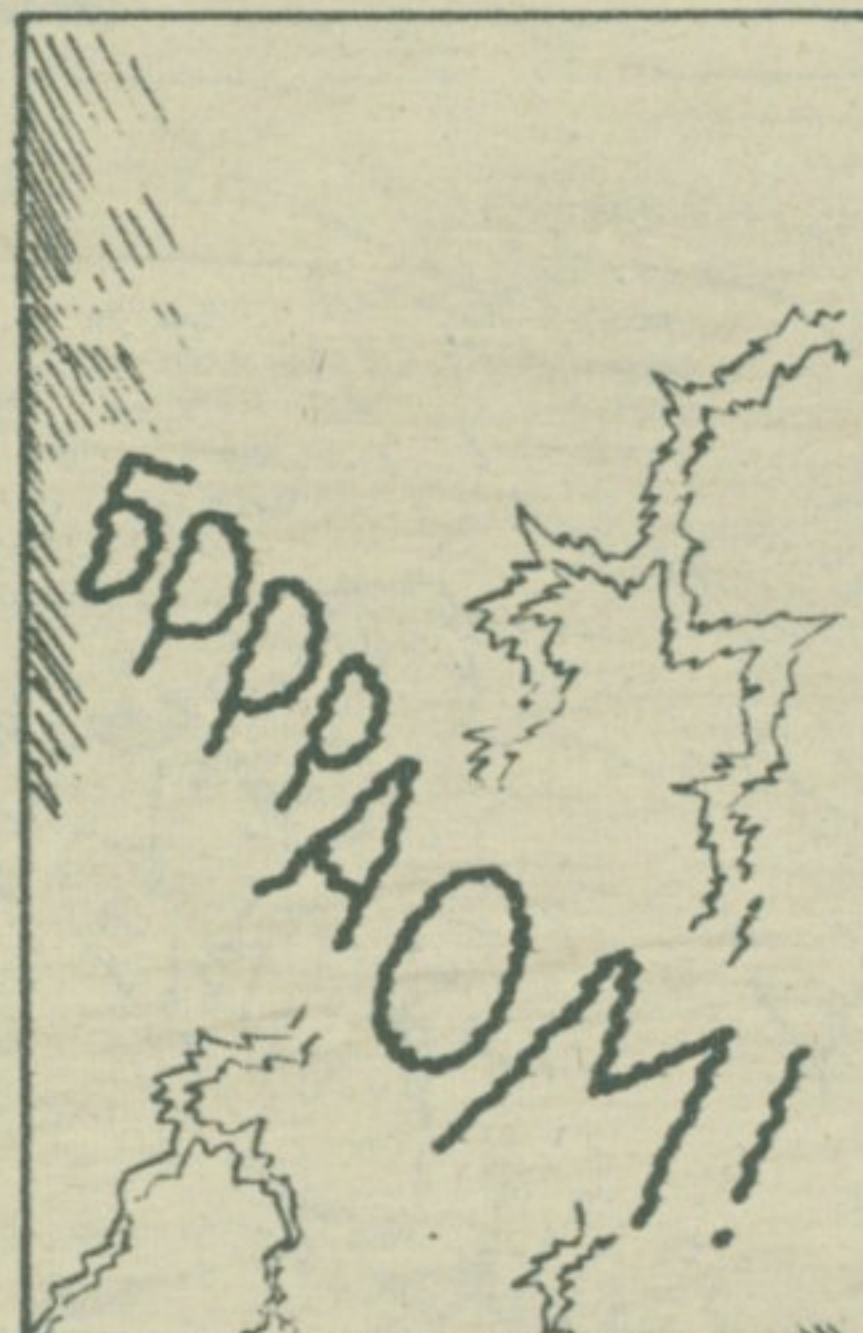

ЈА САМ
ПРОРОК!

ПРОРОК!

СВАШТА!

БРРАОМ!

НЕКО ЈЕ ОВДЕ НЕ-
ПОВЕРЉИВ, А ТАРА-
НИС ТО НЕ
ВОЛИ!

НЕ, ТО ЈЕ СИ-
ГУРНО ЗБОГ
ОВОГ МАЗГОВА,
КОЈИ ЈЕ ХТЕО
ДА ПЕВА!

НИСАМ...
ЧАЧА
РЕЧ!

ОПРОСТИ МО-
ЈИМ ЉУДИМА,
ПРОРОЧЕ! ОНИ
СЕ СТАЛНО СВА-
ЂАЈУ!

ЗНАМ!

СА СВОЈИМ
СКЕПТИЦИЗМОМ,
АСТЕРИКС ЈЕ
ИЗВУЕТАК.
ЗАПЛАШЕНИ
МНОШТВОМ
БОГОВА КОЈИ
СУ ИХ ЧАС
ШТИТИЛИ,
ЧАС ИМ ПРЕ-
ТИЛИ, ЛУДИ
СТАРОГ ВЕКА
ЖЕЛЕЛИ СУ
УНАПРЕД
ДА ОАЗНАЈУ
ЊИХОВЕ
БУДИ.
ВРЕМЕ ЈЕ
ДА ОТВОРИМО
ЈЕДНУ ЗАГРА-
ДУ У НАШОЈ
ПРИЧИ...

... ДА БИСМО ГО-
ВОРИЛИ О ПРОРО-
ЦИМА, ВРАЧИМА,
ВИДОВИЈАЦИМА,
ТАТАРИМА, ДУГУРИ-
МА, ХАРУСПЕКСИ-
МА И КАКО СЕ
СВЕ НИСУ ЗВАЛИ...

О, ПРОРОЧЕ!
ХОЋЕ ЛИ БОГОВИ
ПОСЛАТИ ДОБРУ
ЖЕТВУ?

ОНИ СУ
ЧИТАЛИ
БУДУЋНОСТ
У ЛЕТУ
ПТИЦА...

ДА,
СЕЉАЧЕ!
БОГОВИ
ЋЕ ПОСЛАТИ
КИШУ
НА ТВОЈЕ
ЊИВЕ...

... У АПЕТИТУ
ОВЕРИХ ГУСАКА...

ОВЕ ГОДИНЕ
БИЋЕ ДОБРА
ГЛАВНИЦА ЦИГЕ-
РИЦА! ТАКО ЖЕ-
ЛЕ БОГОВИ!

... А ПОКАЗВИШЕ У
УТРОБИ ЖРТВОВАНИХ ЖИ-
ВОТИЊА...

МИРНО ГЛОВОТЕ! БО-
ГОВИ НЕ СПРЕМАЈУ
НИКАКВУ ОЛУЈУ!

РЕЗУЛТАТИ
НИСУ, УВЕК
СЈАЈНИ...

А П'О'ОК
У ИЗНУГЛИЦА-
МА П'ОЧИТО
ЛЕПО
В'ЕМЕ!

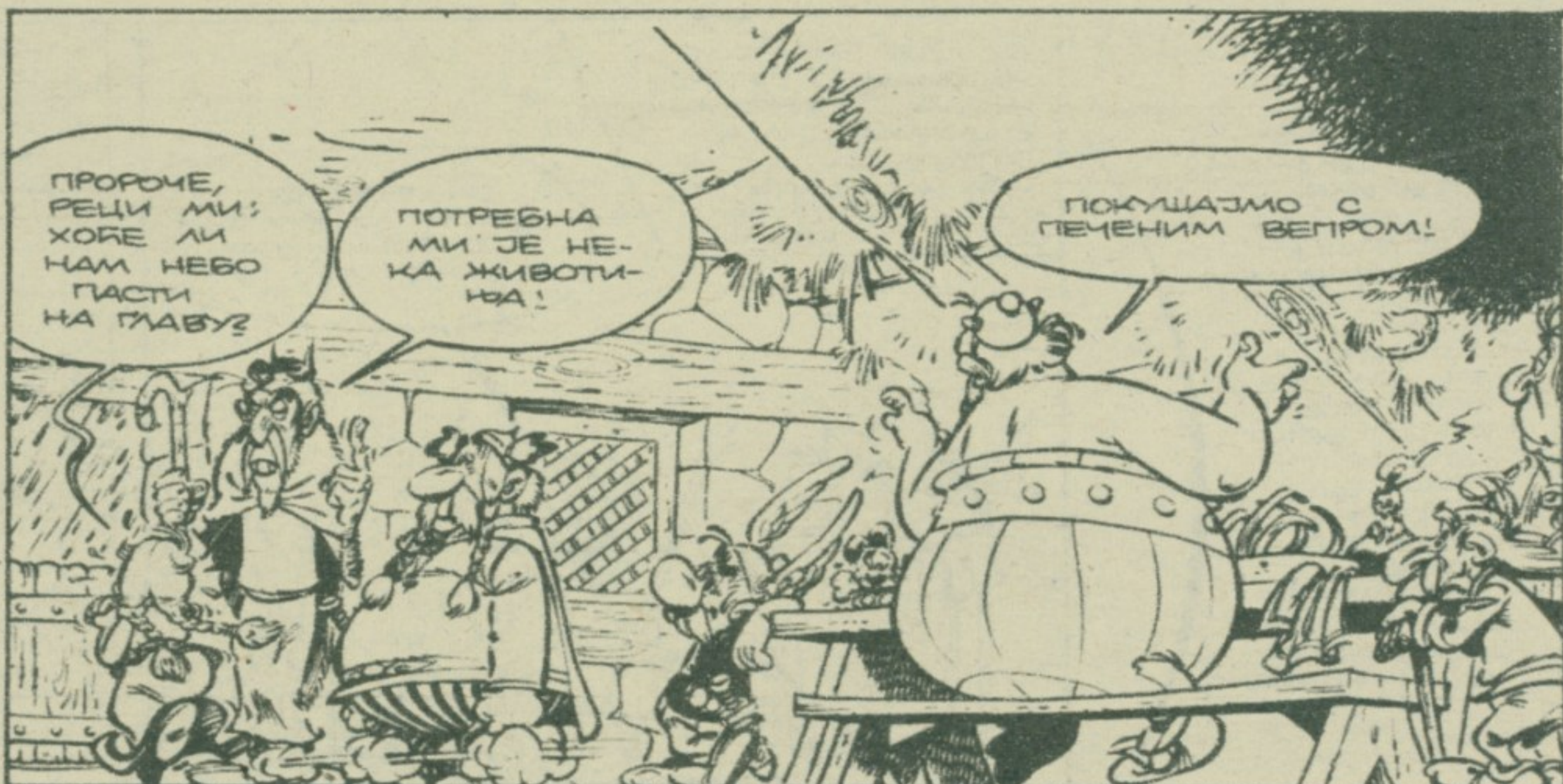
И ОНИ НАЗМОЖИЈИ
ТРАЖЕ САВЕТ ОД
ВИДОВИЈАКА...

... И ДОКЛЕ
ГОД ЈЕ БРУТ
УЗ ТЕБЕ, ЦЕ-
ЗАРЕ, НЕ МОРАШ
СЕ НИЧЕГА
БОЈАТИ!

ПОНЕКИ ИМАЈУ РАЗУМ-
НУ ВИЗИЈУ БУДУЋНОСТИ...

ДОК ДРУГИ ФАНТА-
ЗИРАЈУ КОЈЕШТА...

УКРАТКО, ТО СУ
ШАРАТАНИ
КОЈИ КОРИСТЕ
ЉУДСКУ
ЛАКОВЕРНОСТ,
И ТИМЕ
ЗАТВАРАМО
НАШУ
ЗАГРАДУ...

ПРОРОЧЕ,
РЕЦИ МИ,
ХОЋЕ ЛИ
НАМ НЕБО
ГАСИ
НА ГЛАВУ?

ПОТРЕБНА
МИ ЈЕ НЕ-
КА ЖИВОТИ-
НА!

ПОКУШАЈМО С
ПЕЧЕНИМ ВЕТРОМ!

НЕМА
ВИШЕ
ВЕТ-
РОВА,
ОБЕ-
ЛИК-
СЕ!

А ОД ОНОГ
МАЛОЧАС,
ОСТАЛЕ СУ
САМО КОСТИ!

АЛИ, ОВАЈ ГАС БИ МОГАО
ДА ПОСЛУЖИ... ЈА ДОБРО ЧИТАМ
ПСЕ!

СКИИК!

КО САМО ДИРНЕ
ИДЕФИКСА, ДОБИЋЕ
ТАКВУ ШАМАРЧИНУ...

ГАЗИ СЕ! ОБЕЛИКСОВА
ПРЕДСКАЗАЊА СЕ ЧЕСТО
ОСТВАРУЈУ!

BONG!

ШТА ДА
ЗАМ РАДИМ!
БЕЗ ЖИВОТИНА,
НЕ МОГУ ДА
ВРАЧАМ!

АЛИ,
ОЛУЗА
ЈЕ СВЕ
ГОРА!

ДА ДОНЕСЕМ
РИБУ ИЗ МО-
ЈЕ РАДЊЕ?

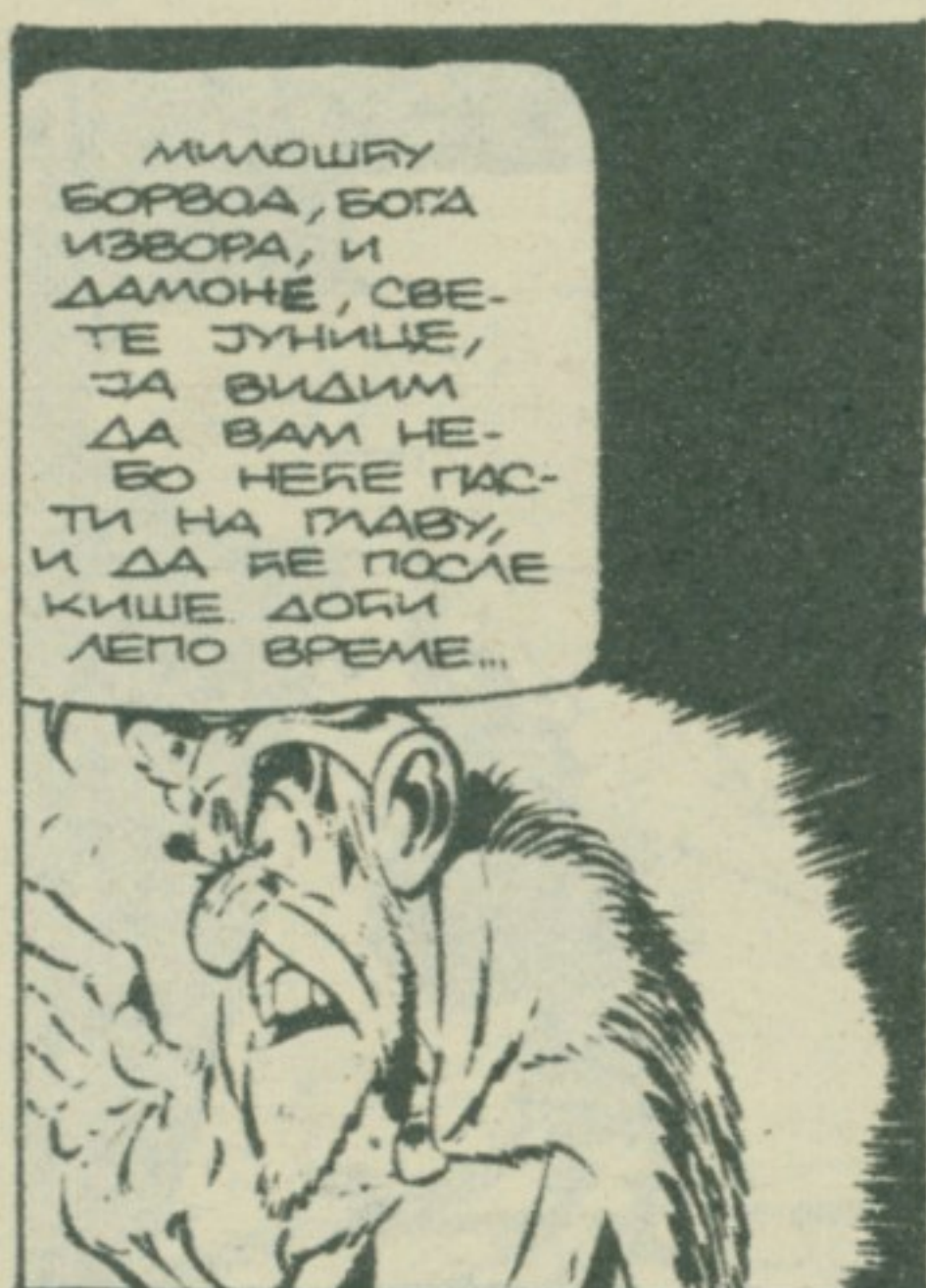

ТО БИ МОГЛО...
МИ ПРОРОЦИ
ЧЕСТО НАЛАЗИ-
МО ЛЕКТИРУ
ВАШ У ПРОДАВ-
НИЦАМА РИ-
БЕ*

* ТРАДИЦИЈА
СЕ ОДРЖАЛА
И ДАНАС. НА
ПИЗАМА, РИБА
СЕ ПРОДАЈЕ
УВИЈЕКА
У НОВИНЕ.

МАЛО
ЗАТИМ...

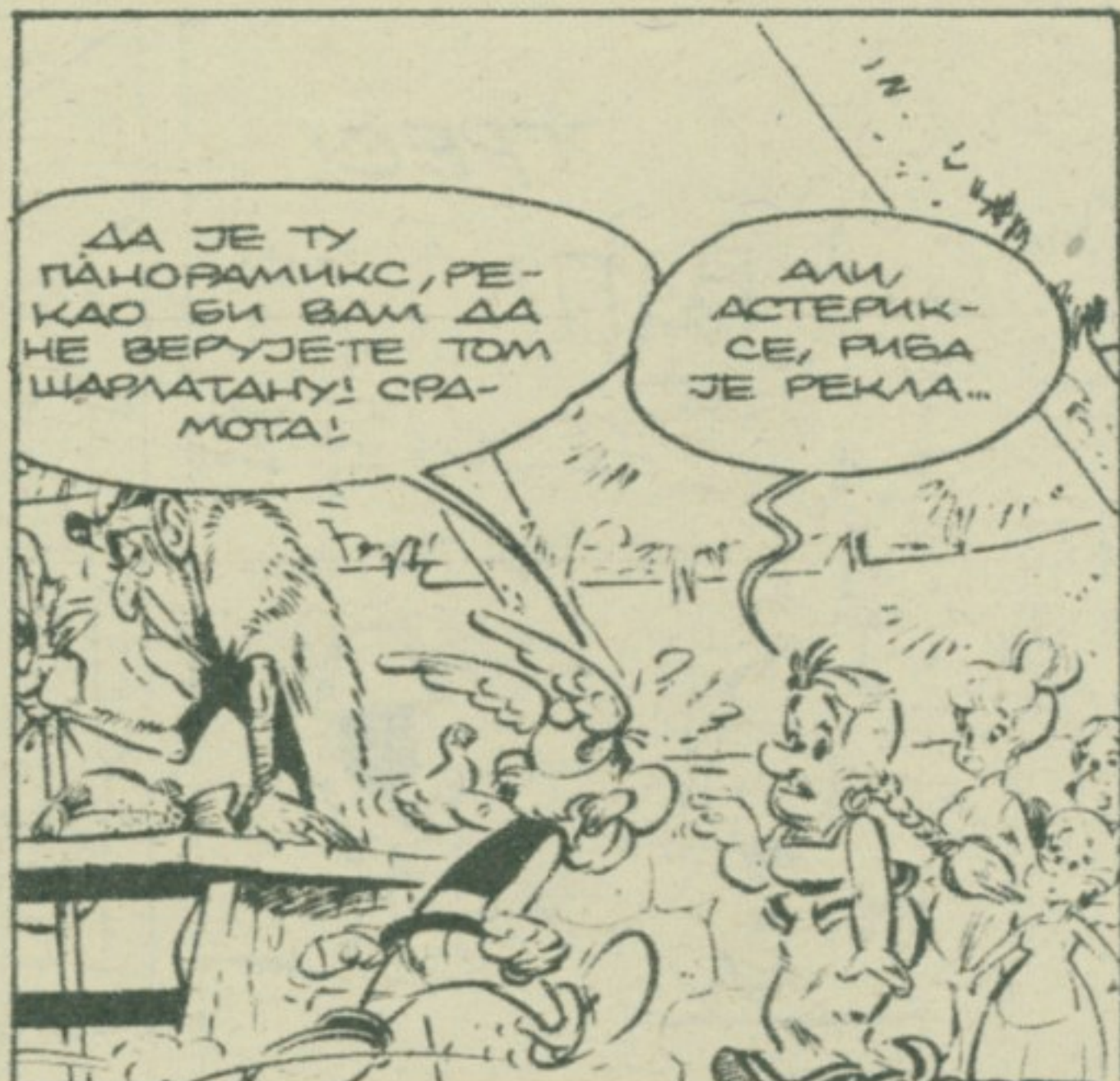

ММОШУ
БОРВОА, БОГА
ИЗВОРА, И
ДАМОНЕ, СВЕ-
ТЕ ЈУНИЦЕ,
ЈА ВИДИМ
ДА ВАМ НЕ-
БО НЕБЕ ПАС-
ТИ НА ПЛАЗУ,
И ДА БЕ ПОСЛЕ
КИШЕ ДОБИ
ЛЕПО ВРЕМЕ...

ТАКОЈЕ
ВИДИМ
ДА БЕ ИЗ-
БИТИ ВЕЛИКА
ОВАБА!

ДХ!
САД
САМ
МИРНИ-
ЈА!

ДА ЈЕ ТУ
ПАНОРАМИКС, РЕ-
КАО БИ ВАМ ДА
НЕ ВЕРУЈЕТЕ ТОМ
ШАРЛАТАНУ! СРА-
МОТА!

АЛИ
АСТЕРИК-
СЕ, РИБА
ЈЕ РЕКЛА...

СВЕ ШТО СЕ ИЗ
ОВЕ РИБЕ МОЖЕ
ПРОРЕЋИ, ТО ЈЕ ДА
БЕ ОНАЈ КО ЈЕ
ЈЕДЕ ПОКВАРИ-
ТИ СТОМАК!

ГЛЕЗ А
ЗАШТО?

ЗАТО ШТО ТА
ТВОЈА РИБЕКА-
ЊА НИЈЕ СВЕ-
ЖА!

ТАЧНО ЈЕ ДА НИСАМ
МОГАО ДА ПРОЧИТАМ
НАЈСВЕЖИЈЕ ВЕСТИ...
АЛИ СИГУРАН САМ ДА
БИ ЧИТАЊЕМ ОВОГ
ПСА...

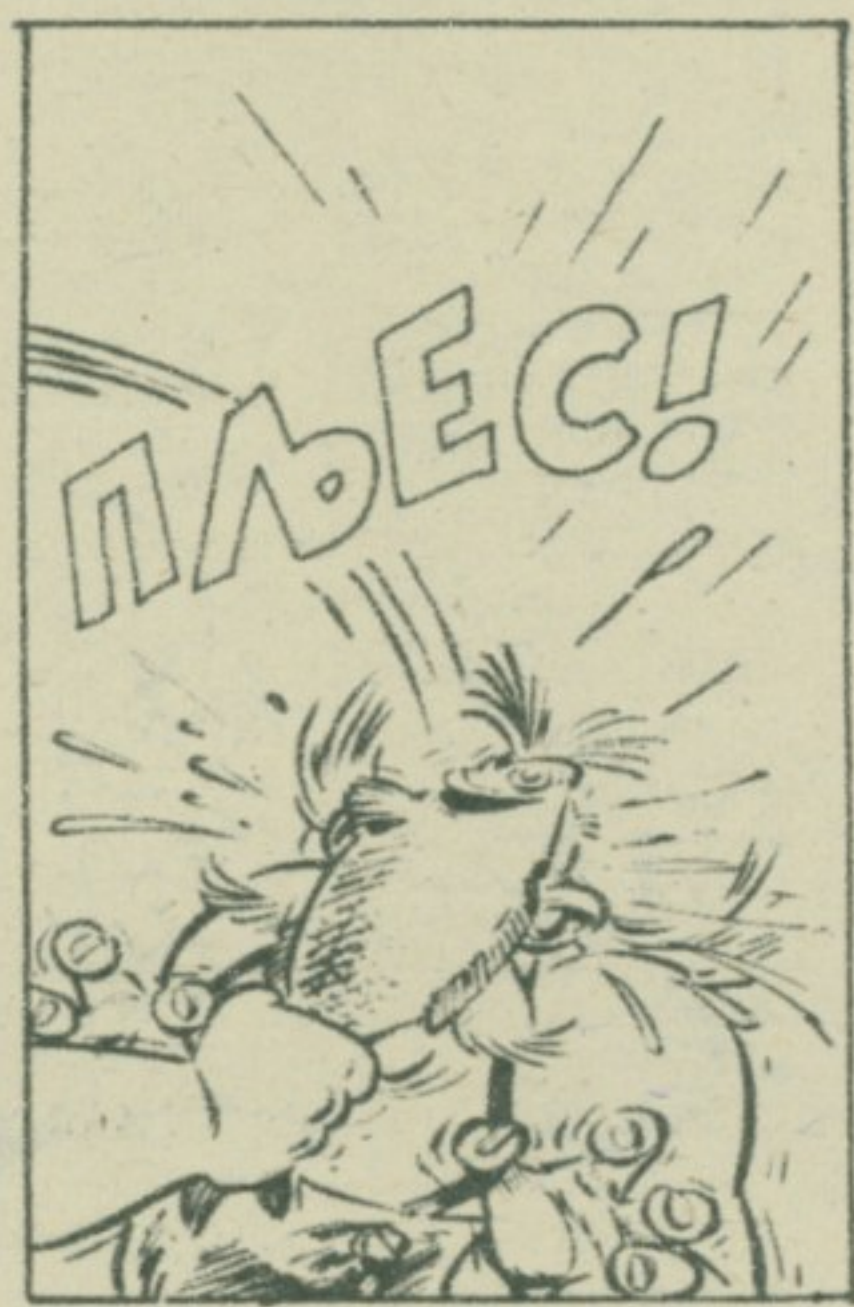

МОГ ПСА
НИКО НИЈЕ
ЧИТАО, И НИ-
КО ГА НЕ-
БЕ ЧИТАТИ!!!!

МОЈА
РИБА
НИЈЕ
СВЕ-
ЖА,
А?

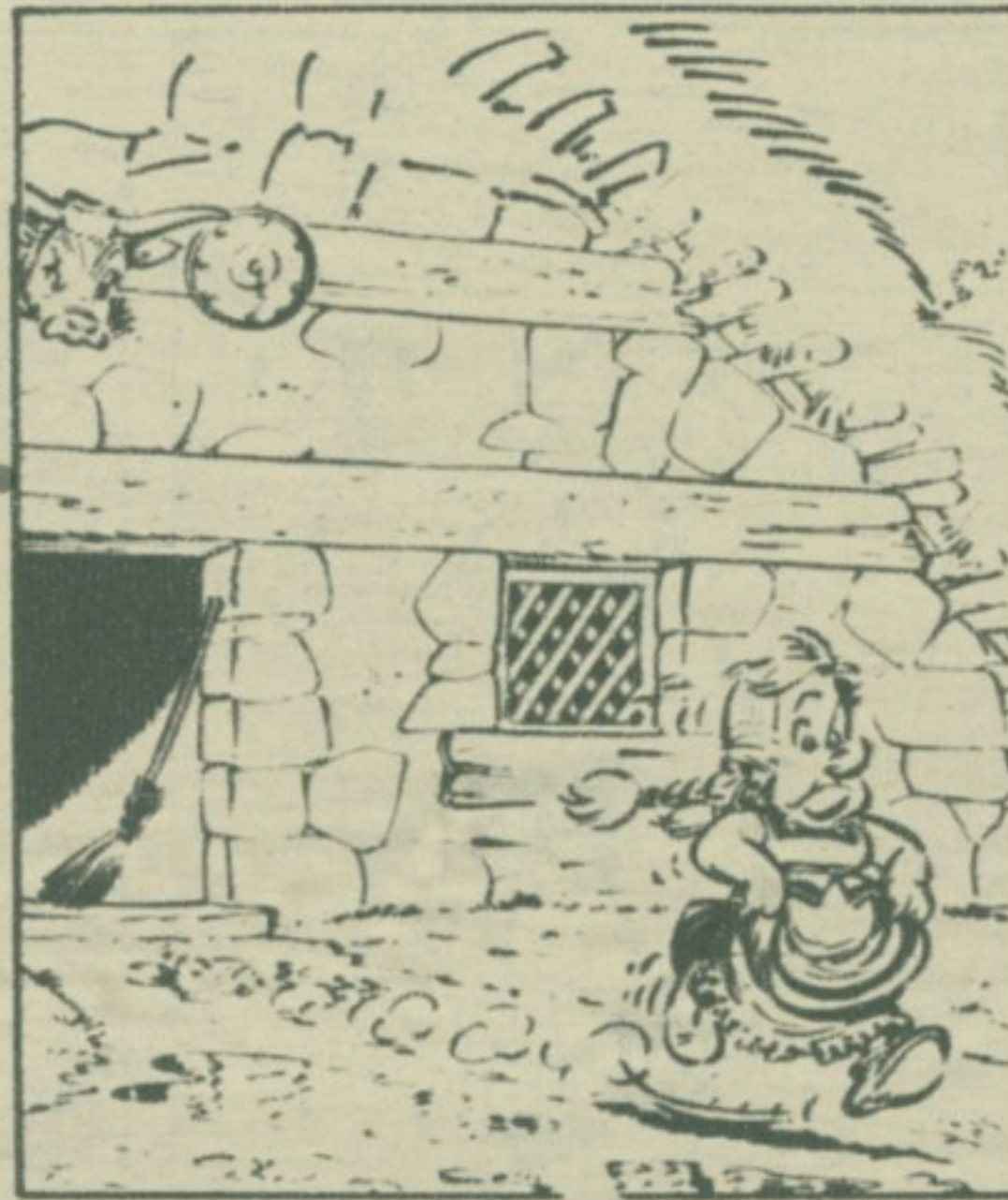
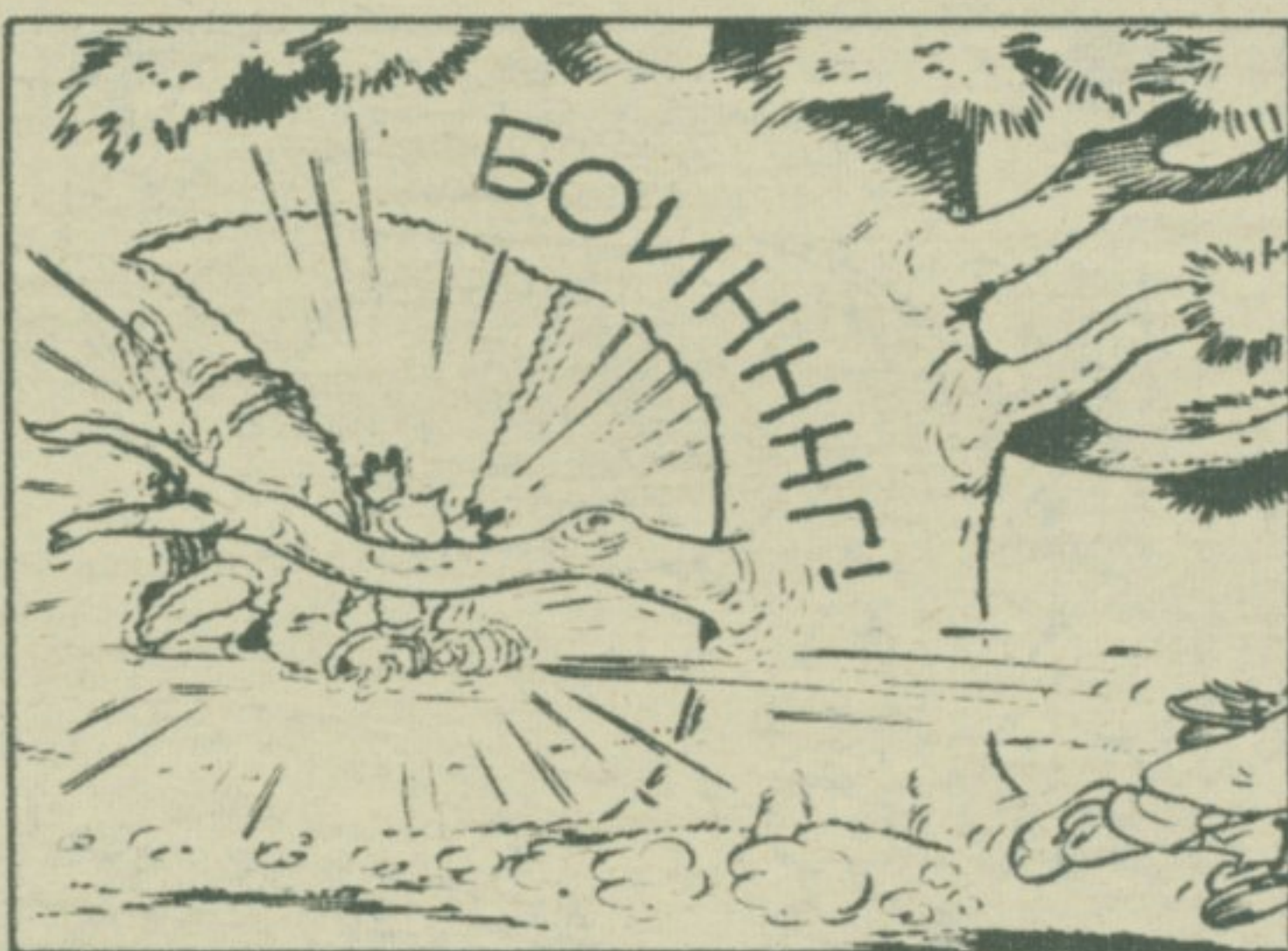
СТВАРНО
НИЈЕ... ПРИ-
ЗНАЈ И
САМ...

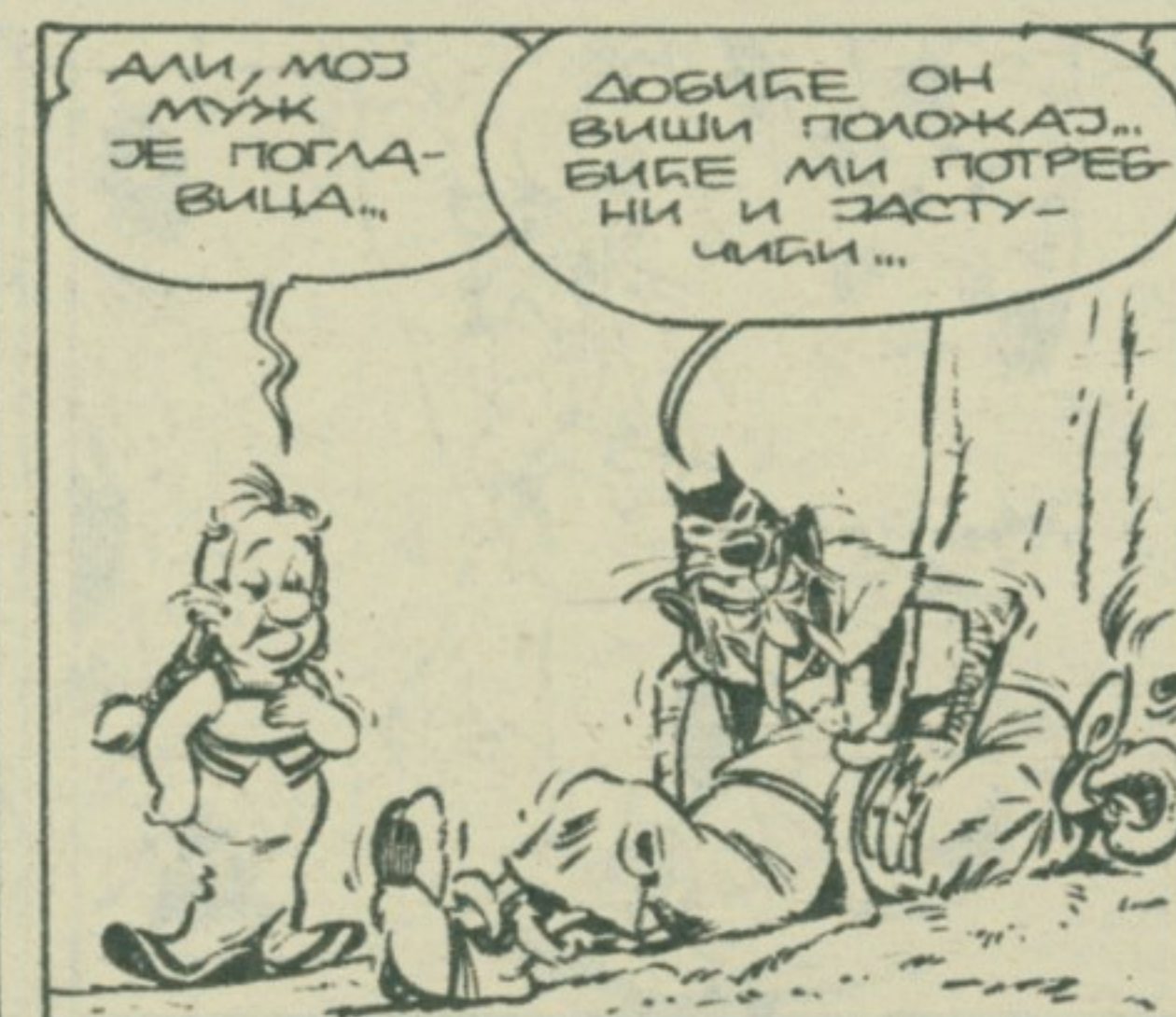

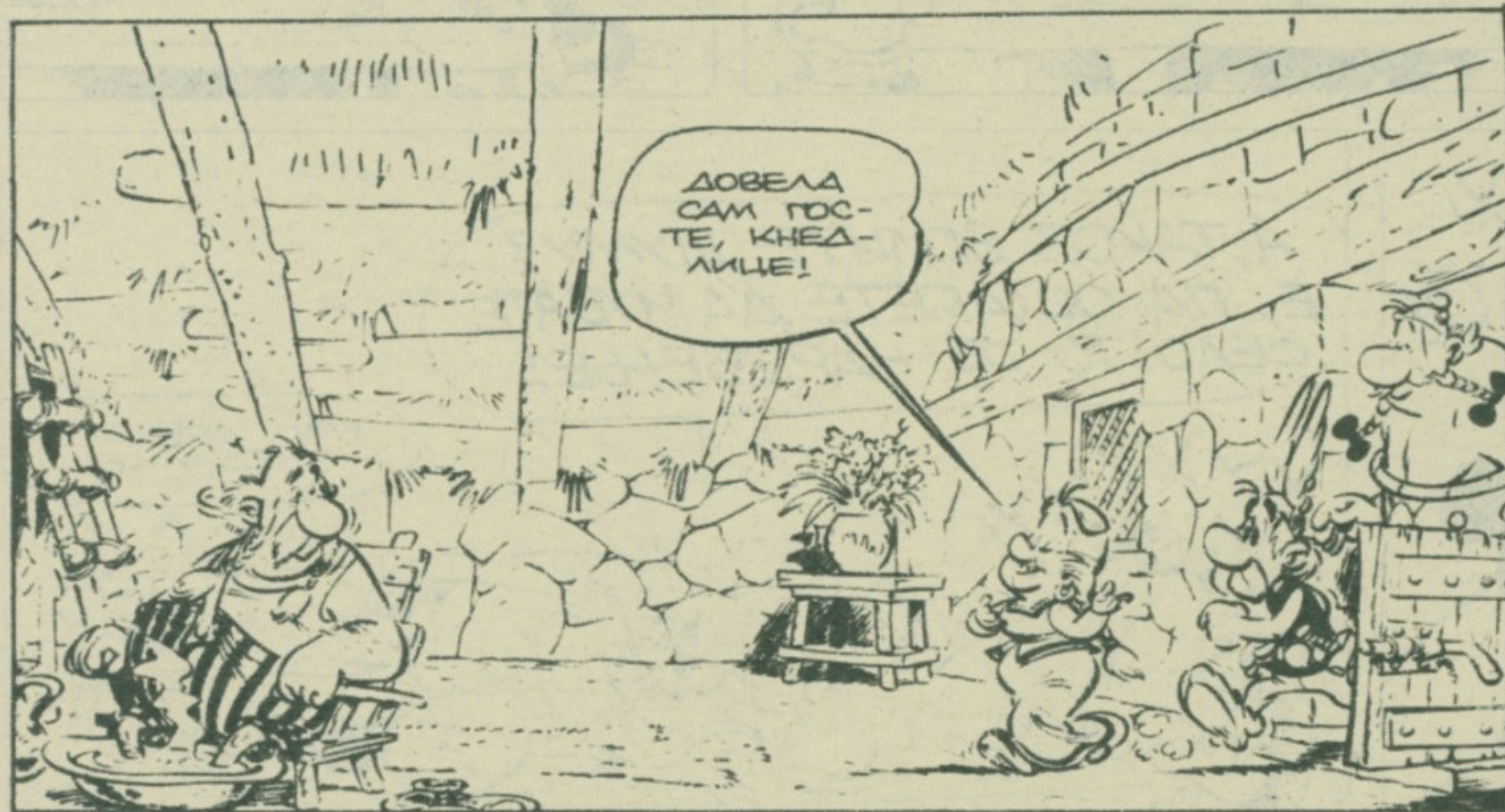
ПЪЕС!

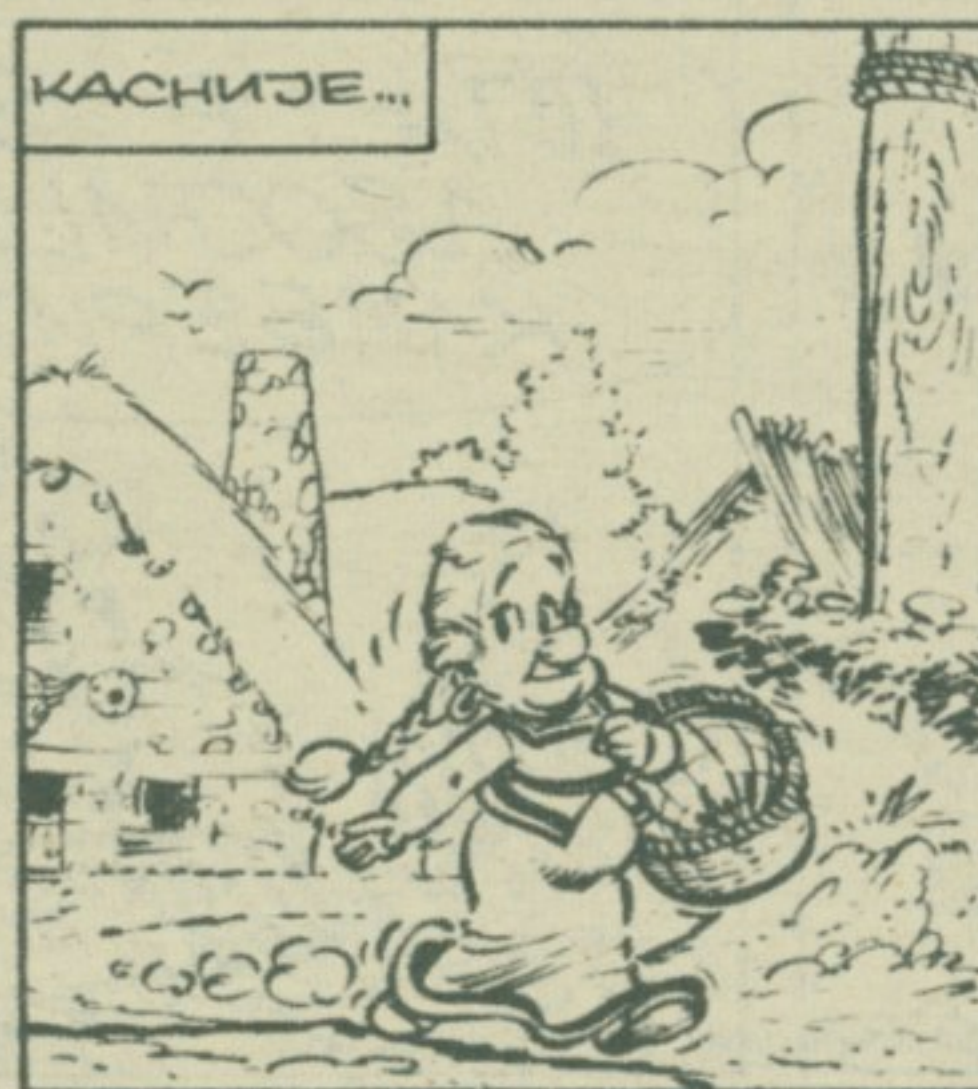
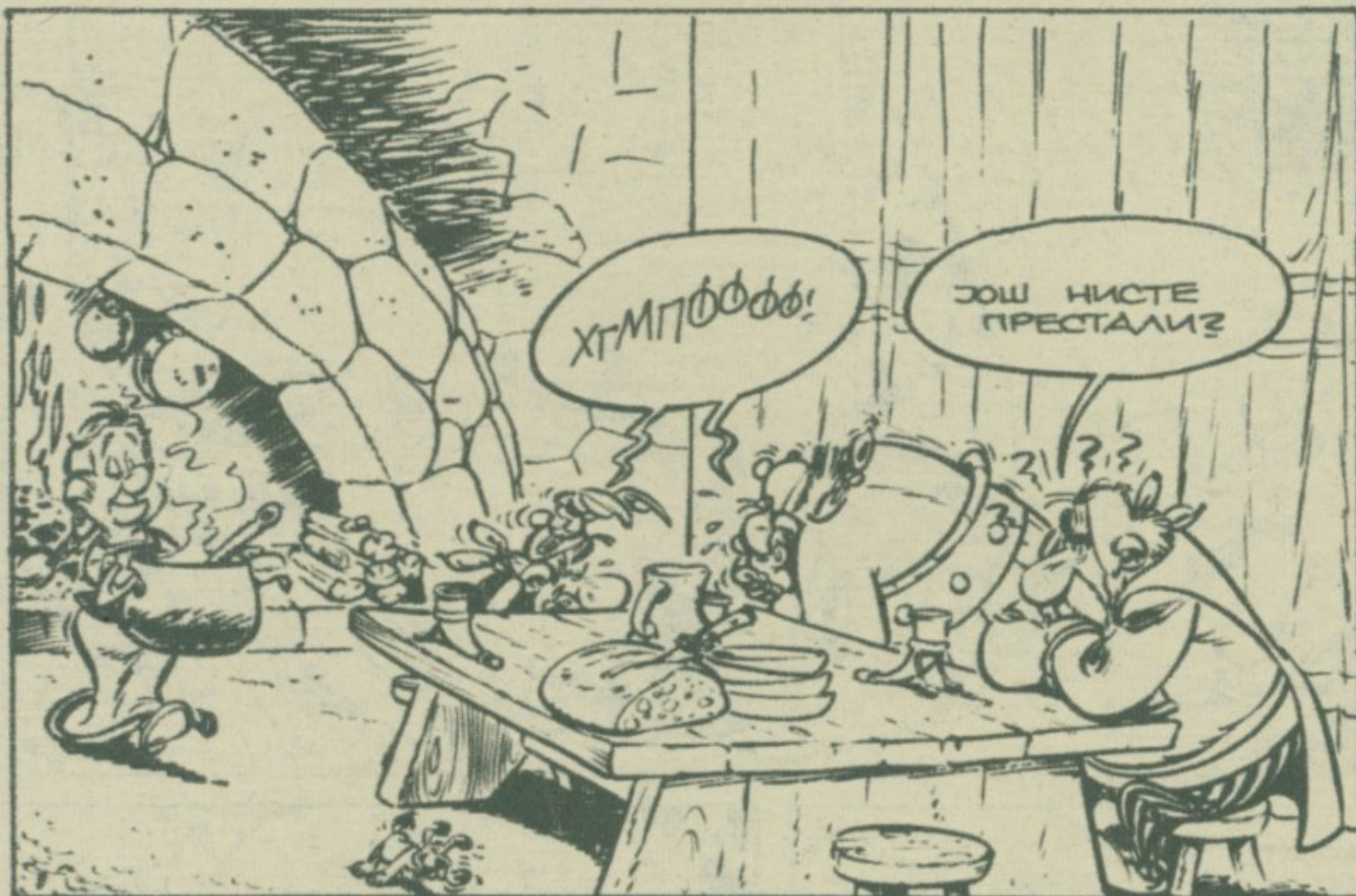

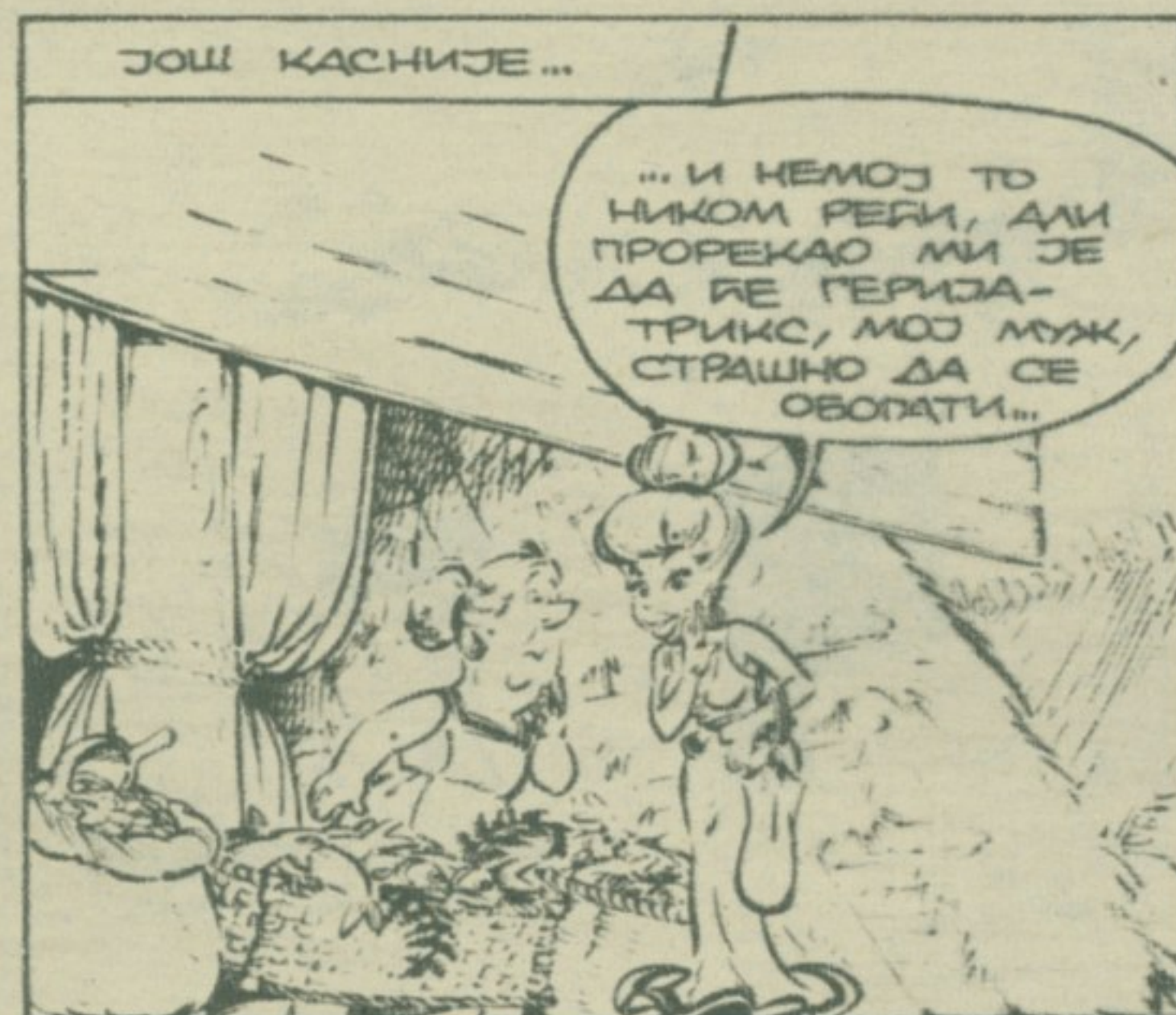

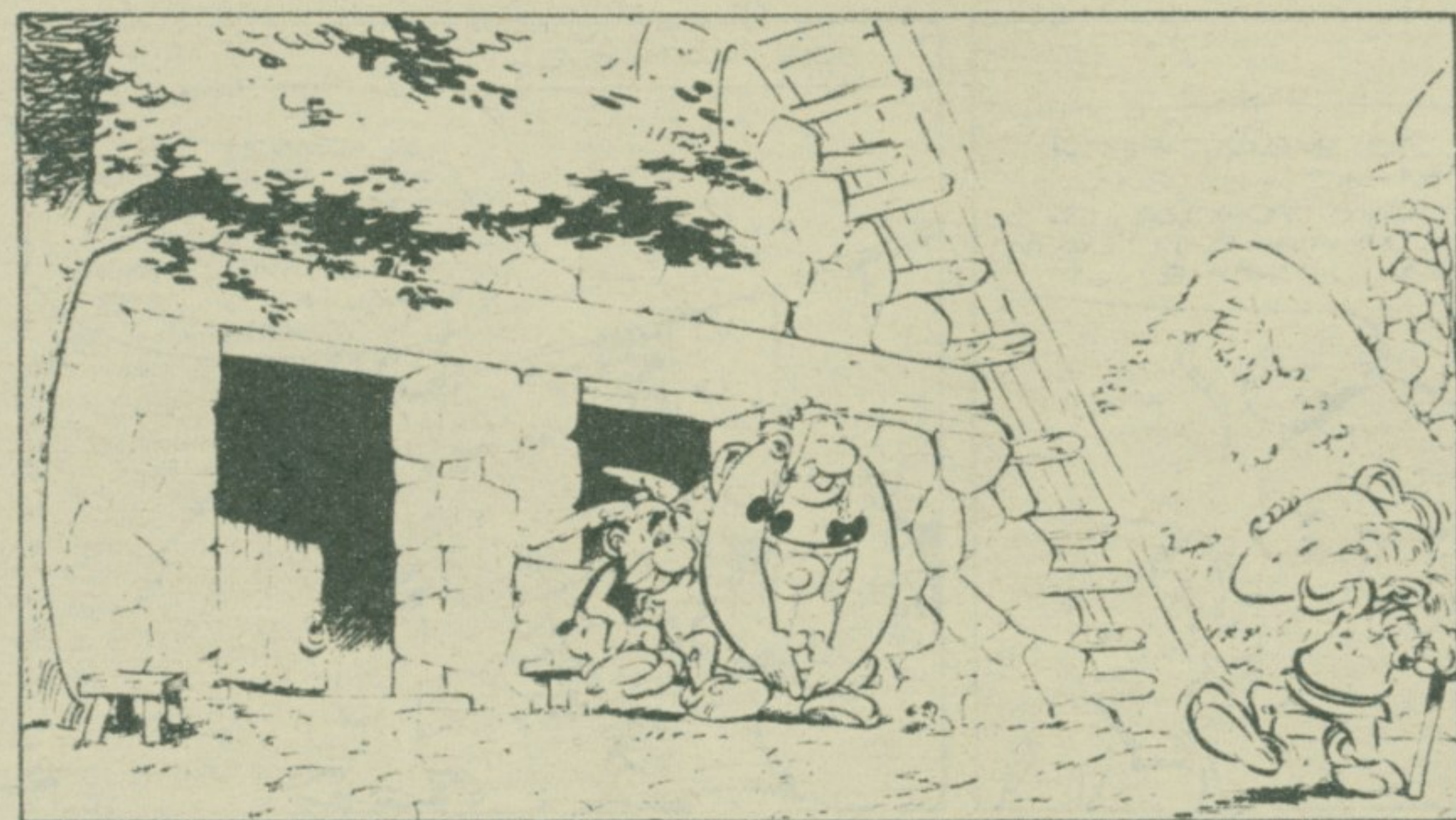

СЛИКОВНИЦА О ЧУДОВИШТИМА

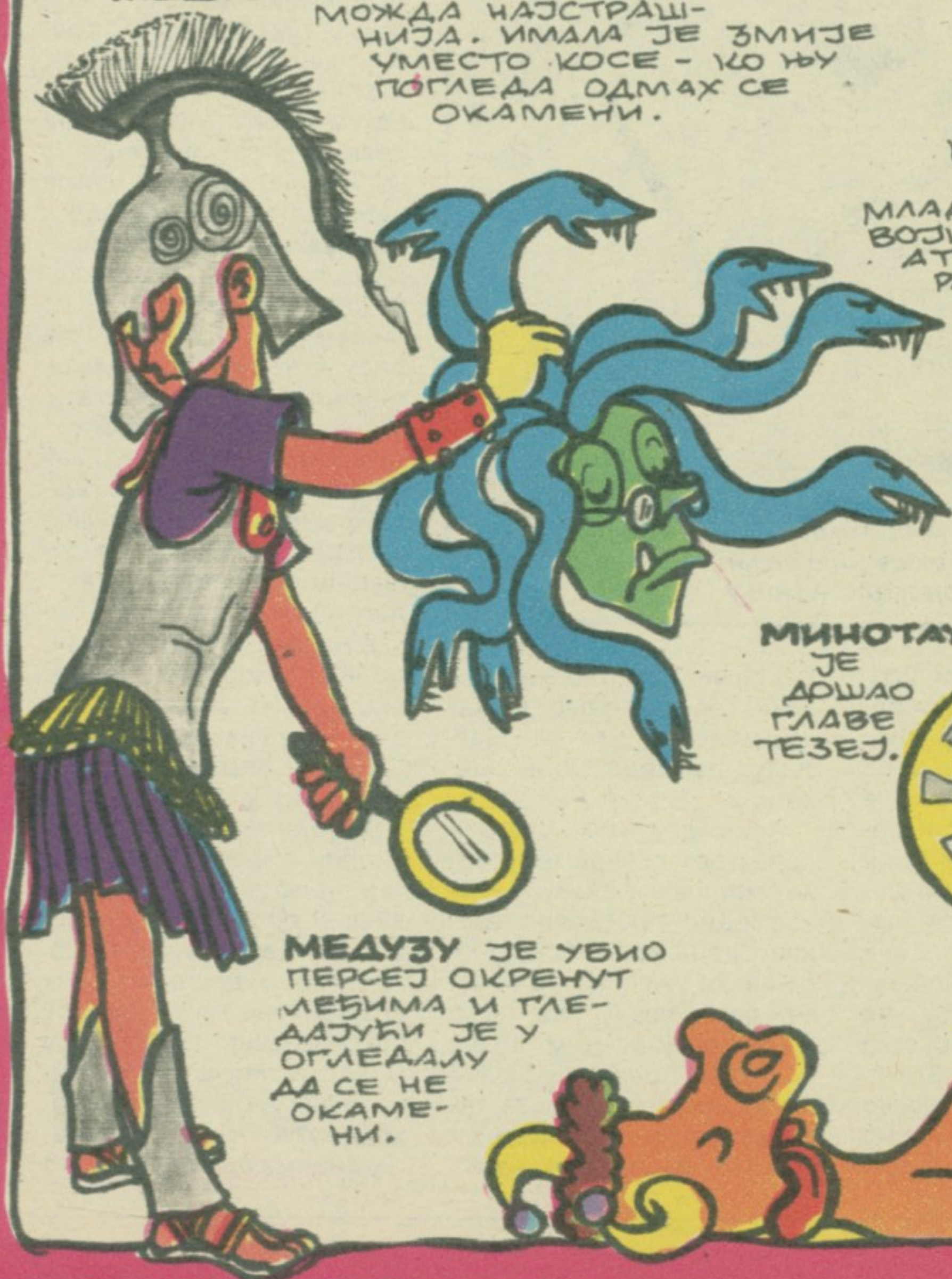
У ЛЕГЕНДАМА МНОГИХ НАРОДА ПОМИЊУ СЕ ЧУДОВИШТА, ЗЛА ИЛИ ДОБРА. У МИТОЛОГИЈИ СТАРИХ ГРКА БИЛО СУ ЧЕСТА. ЈЕДНО ОД ЊИХ ЈЕ **КЕРБЕР** - ТРОГЛАВИ ПАС СА ЗМИЈСКИМ РЕПОМ, ЧУВАР УЛАЗА У ПОДЗЕМНИ СВЕТ. ПУСТИО ЈЕ ЈЕДИНО ОРФЕЈА ДА ИЗИЂЕ.

А ГДЕ ЈЕ МЕНИ БАР ЦВЕТИК?

ПУСТИ МЕ ДА ВРАТИМ СВОЈУ ЛУБОВ ЕУРИДИКУ!

МЕДУЗА ЈЕ БИЛА МОЖДА НАЈСТРАШНИЈА. ИМАЛА ЈЕ ЗМИЈЕ УМЕСТО КОСЕ - КО ЈУ ПОГЛЕДА ОДМАХ СЕ ОКАМЕНИ.

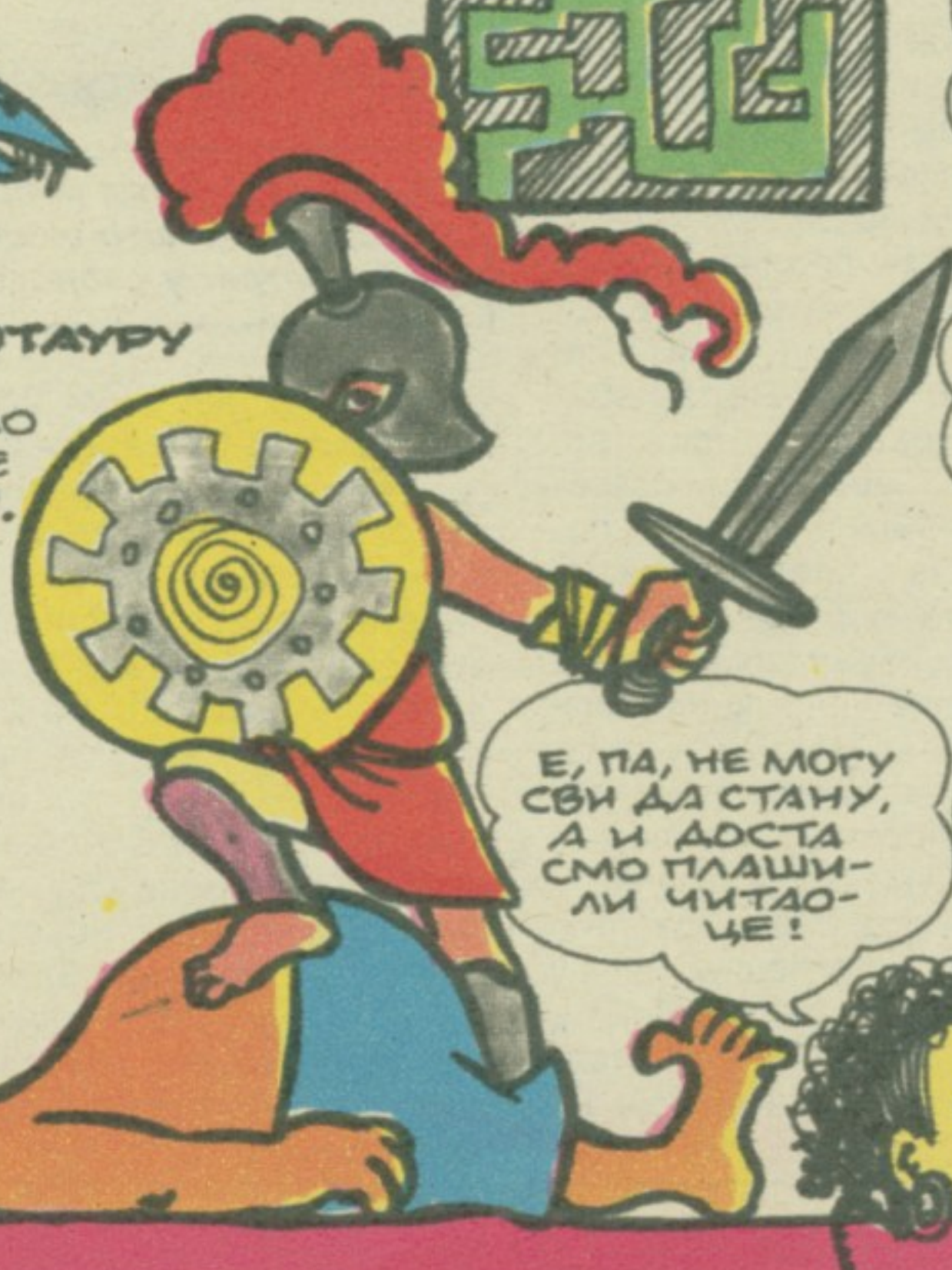

МЕДУЗУ ЈЕ УБИО ПЕРСЕЈ ОКРЕНУТ МЕДИМА И ГЛЕДАЈУЋИ ЈЕ У ОГЛЕДАЛУ ДА СЕ НЕ ОКАМЕНИ.

СТРАШАН ЈЕ БИО И **МИНОТАУР** - ПОЛА ЧОВЕК-ПОЛА БИК КОЈИ ЈЕ ЗАТВОРЕН У ЛАВИРИНТ. БАЦАЛИ СУ МУ МЛАДИЋЕ И ДЕВОЈКЕ КОЈЕ СУ АТИЊАНИ МОРАЛИ ДАВАТИ КАО ДАНАК У КРВИ.

МИНОТАУРУ ЈЕ ДОШАО ГЛАВЕ ТЕЗЕЈ.

Е, ПА, НЕ МОГУ СВИ ДА СТАНУ, А И ДОСТА СМО ПЛАШИЛИ ЧИТАОЦЕ!

"**ОДИСЕЈА**" ЈЕ ПУНА ПРИЧА О ЧУДОВИШТИМА. ОВО ЈЕ **СИЛА** - ПРОЖДИРЕ МОРНАРЕ, ЖИВИ У МОРУ И ИМА ШЕСТ ГЛАВА.

СИРЕНЕ СУ СВОЈОМ ЗАВОДНИЧКОМ ПЕСМОМ МАМИЛЕ МОРНАРЕ И ОНДА ИХ УБИЈАЛЕ.

КОЈЕШТА! ДА НАС СЕ ЗНА ДА СУ СИРЕНЕ РИБЕ - ДЕВОЈКЕ, И ТО ЛЕПЕ!

ПОЛИФЕМ ЈЕ ЈЕДНО-ОКИ ДИВ. КАД ЈЕ ОДИСЕЈ ПО ПОВРАТКУ ИЗ ТРОЈАНСКОГ РАТА ЗАЛУТАО У ЊЕГОВУ ПЕЋИНУ, ПОЛИФЕМ МУ ЈЕ ПОЈЕО ШЕСТ ДРУГОВА.

У ДОВА СТАРИХ ГРКА ТУРИЗАМ ПО СРЕДОЗЕМЉУ НИЈЕ ПРУЖАО БАШ НЕКИ КОМФОР!

А ГДЕ САМ ЈА, ХИДРА СА СТО ГЛАВА, ЈЕР КАД СЕ ОДСЕЧЕ ЈЕДНА, ОДМАХ ИЗРАСТУ ДВЕ НОВЕ!

А ГДЕ САМ ЈА, **КЕНТАУР**, ПОЛА КОЊ-ПОЛА ЧОВЕК?

А ЈА, **ХАРПИЈА**, ПРОЖДР-ЛЮЖА ЖЕНА ОРАО?

УМЕСТО КУЋЕ – БОЛНИЦА

ЈУНАЦИ У ПИЦАМАМА

**ЕКИПА СТРУЧЊАКА
ЧИНИ СВЕ ДА ИХ
ВРАТИ У НОРМАЛАН
ЖИВОТ. ДЕЦА У
ЗАВОДУ ЗА
ЦЕРЕБРАЛНУ
ПАРАЛИЗУ ЗАИСТА
ИМАЈУ И НЕГУ И
ДОБРУ ХРАНУ, НАЂЕ
СЕ НОВАЦ И ЗА
ИГРАЧКЕ, АЛИ
ДЕЧАЦИ И
ДЕВОЈЦИЦЕ КОЈИ
ОВДЕ ПРОВЕДУ
НЕКОЛИКО МЕСЕЦИ,
ЧЕСТО И ВИШЕ
ГОДИНА, МОГЛИ БИ
СИГУРНО ВЕСЕЛИЈЕ
ДА ЖИВЕ. ХОЋЕ ЛИ
ЧИТАОЦИ
„ПОЛИТИКИНОГ
ЗАБАВНИКА“
УЧИНИТИ НЕШТО?**

У пространом холу Завода који гледа на зимску башту, испред улаза у III разред мала гужва. Дечак на штакицама вешто испред себе гура „најбољег друга“ у колицима, али им се на вратима испречио колега који сасвим добро хода без ичије помоћи. Плаче и понавља: „Нећу у школу. Нећу. Баш нећу“. Журно пролази сестра, очигледно није „њихова“, потапше га и каже: „Хајде, срећо, унутра. Знаш да мораш“. Не предаје се одмах, плачно отеже за њом: „Кад ради сестра Милена?“ „Поподне“ – одговара му она замичући у лифт. Умирен дечак у белој пицмици решава коначно да уђе у разред, за њим и „најбољи другови“. Унутра свега шест клупа...

Сасвим обичан призор једног обичног радног дана у Заводу за церебралну

парализу у Београду, Сокобањска бр. 13 где леже, седе или ходају – како знају и умеју – деца из целе Југославије, од нулте године надаље.

Олимпијски тренинг

Први сусрет с малишанима погођеним церебралном парализом није лак. Чак ни за медицинске сестре које овде дођу да раде. Оне „мекше“ побегну већ после месец-два, али зато оне које остану, остану заувек. Вежу се за професију, заволе ову децу.

Медицинске сестре овде су у ствари као мајке. Оне децу хране, облаче, умивају, млађе стављају на ношу, купају их, секу нокте, често саме и шишају јер фризер који је прошли пут долазио тражио је увредљиво високу цену... Раде у сменама и непрекидно су уз децу. Оне су, међутим, само за основно, најпотребније. У тиму који ради на рехабилитацији оваквог детета, а то значи да се оно што је могуће више физички и ментално оспособи за живот, учествује и педагог који се стара о менталном развоју, логопед чији је посао да исправља поремећаје у говору, затим дефектолог (за телесну инвалидност), физиотерапеут, радни терапеут који им подстиче спретност руку, психолог, социјални радник, спортски инструктор, све до мајстора протетичара који им прави специјалне ципеле и разна помагала.

Разуме се, ту су и лекари: физијатри, ортопеди, неуролози, педијатри, очни лекари, стоматолози. Ради се по светски признатој методи Бобат-Војта-Кабат комбинованој с искуством овог Завода који постоји од 1959. Суштина поступка је у следећем: свако дете погођено церебралном парализом (узроци су разне инфекције или оштећења још у току трудноће, за време порођаја или непосредно после рођења) уместо нормалне у своме мозгу има, да тако кажемо, погрешну шему коју је могуће исправити. Прави путеви се успостављају надражајима који ка

Од оног дана кад је проходао, Золтан ретко седне. Пресрећан је што више није везан за столицу. Ускоро ће натраг у своје село – Црњу.

централном нервном систему долазе са периферије. А то значи бескрајним вежбањем. Зауоставља се лош, невољан покрет а подстиче прави. Звучи доста једноставно, али траје дуго. Оно што здраво дете, само по себи, уз пут, освоји у првој години живота, станари Сокобањске улице морају да уче годинама, све из почетка јер је све погрешно. Здрав човек који би толико вежбао, сигурно би био врхунски спортиста, а ови

малишани издржавају високи тренинг само да би научили оно што сви већ знају: да седе, стоје или ходају.

Али, док би светски првак без обзира на успехе, медаље и славу, понекад радо прескочио тренинг, деца из Завода то не би никад учинила. Овде само бебе плачу кад се с њима вежба! Чим почну нешто да разумеју, мали пацијенти везују се за терапеута, траже га, јуре да вежбају. За ову децу најго-

ре је кад их нико не примећује, они воле сваки контакт, а поготову кад их у сали за вежбање терапеут похвали: „Хајде још мало!“ „Видиш да можеш“. Због те похвале, лично њему, чега нема кад седе у групи у дневном боравку или у досадној спаваоници, они су у стању да вежбају колико год се од њих тражи. Ходати, изаћи напоље, вратити се кући... То је њихова животна трка, њихова олимпијада.

Чудо се зове упорност

Некад су деца довођена у Завод тек кад наврше три године. Тада су, веровало се, могла нешто да разумеју. Сада су лекари очајни кад им овако касно стигне пацијент. Јер, што се пре открије оштећење, веће су и шансе за повратак у нормалан живот. Идеална сарадња успостављена је са Гинеколошко-акушерском клиником у Београду (у просеку на 1.000 здраве деце рађају се три са церебралним оштећењима) одакле бебе стижу одмах после рођења, заједно са мајкама, наравно. Оне овде такође иду у школу, уче како да сваки покрет претворе у корисну терапију. Одлазе кући настављају да раде с бебама. У одређено време долазе на контролу, добијају нове програме... То би, међутим, значило да ове мајке треба да буду стално уз дете, а њима је закон дао „привилегију“ тачно као да имају здраву децу, ни дана више. Позната спикерка с телевизије узела је потврду да је душевно поремећена само да би остала уз дете и после неколико година немиђене упорности постигла је више него десет врхунских стручњака заједно!

Сваког јутра аутобус довози децу у колицима која у Заводу иду у школу и дневни боравак. Неки остају целе недеље и само викенд проведу код куће. То су београдска деца. Али има и друге, из свих крајева земље и она су стационирана за стално у Сокобањској што практично значи да то постаје њихова кућа. Некад су у питању сиромашни родитељи с

много деце, некад резон „нек брине држава о њему, ја плаћам социјално“, има и примитивизма „какве вежбе, каква физкултура“. Деца тако остану у овој тихој улици на Дедињу изнад „Звездиног“ стадиона месецима и годинама. Родитељи као да их забораве. И малишани њих. Цео њихов свет су Завод и људи у њему.

Није нимало лако цео дан пружати пуну пажњу пацијентима којих има око две стотине. Дешавало се, кад се заврши дневна терапија сестре их нахране, пређу с њима у дневну собу и не знају шта ће.

Огромна промена догодила се оног часа кад су у Завод стигле васпитачице из Дечије заштите општине Савски венац. Њима су сви одушевљени, посебно деца. Како и не би. Дете које је некад лежало као ствар на струњачи сада полако стиче појам по појам. Оне му бескрајно причају показујући играчку: „Ово је кућица. Она има кров. Кров, кров. Црвен кров. Ово је прозор. Прозор. Ово врата. Из кућице излази меца...“

Иако се нису спремале за рад са овом децом, васпитачице су се изванредно снашле и створиле у Сокобањској неколико кућака који су „рај за децу“. Један је са огледалом, чешљевима, бочицама, кутијицама, мали намештај који им служи да децу упознају са спољним светом. Па мини кухиња са штедњаком, фрижидером, свим могућим судовима. Ту их оне уче да кувају кафу, спремају комплетну

зимницу, стављају је у теглице...

Инвалидној деци, међутим, никад није доста. Она овде, истина, уче, гледају, цртају, али не доживљавају свет. Зато су сусрети са здравима изузетно корисни. Једном су из Завода позвали извиђаче из оближње основне школе. Малишани из Сокобањске бауљали су око шатора, бацали гранчице у ватру, веселили се. Тада је засађена јелка која се примила и остала као успомена.

Ханка и Аеродром

За Дан младости мали пацијенти, који недељама пре тога живе у узбуђењу, приређују продајну изложбу у Дому пионира и за тај новац купује се материјал за следећу годину. Увек је нека радна организација покровитељ. Највише ће се „сокобањци“ сећати кад су из Аеродрома Београд аутобусима дошли по њих и одвезли их на Сурчин. Показали су им хангаре где се поправљају авиони, унели их у авионе и тамо их послужили. Било је незаборавно.

У посете им долазе књижевници (Десанка Максимовић, Љубивоје Ршумовић), али и естрадни уметници. Ханка Палдум никад не дође у Београд а да не сврати у Сокобањску. Клинци знају све њене песме напамет.

Лети иду на Аду Циганлију, млађи у Кошутњак, у септембру, на море. Зимом, међутим, још никад нису били на санкању. Како се рано смркне, у кревету су били већ у 18 часова. А

прошле зиме Завод се два месеца није грејао због неког квара у целом крају. Студенти су своје јакне навлачили деци док су вежбали с њима. Кад су то чуле, жене са оштећеним видом са Вождовца исплеле су 52 пуловера и поклониле их деци Завода.

Све ово навело је „Политикин забавник“ да позове своје читаоце у велику акцију која би овој деци улепшала живот. Друштво заиста чини много. Колико

је новца само потребно да сва деца са сестрама, лекарима, терапеутима оду месец дана на море, купују се пиџаме и постељина, али како су то деца која често не контролишу своје потребе, све се брзо похаба. Зимом ретко које има две исте чарапе, по цео дан су у пиџамама, а како би им добро дошле тренерке. У многим кућама не знају шта ће са играчкама, књигама, одећом која се обуче 3-4 пута па стоји. За-

што све то не би дошло у праве руке?

Деца из Сокобањске умеју да се радују и најмањој ситници. Ако им се донесе сличица исечена из новина, не одвајају се од ње. Иначе, играчке су заједничке, али како су скупе ни њих никад нема довољно. А оне су за непокретну или слабо покретну децу везану за колика – све.

В. Милићевећ
Снимио: М. Бурица

Умеју да се радују као и друга деца, али им за то не треба велики разлог. Довољна је сличица исечена из новина, фломастер, коцкица. Играчке за ову децу нису само забава већ и терапија.

ПОЗИВ ЧИТАОЦИМА!

Ако у кући имате вишак играчака или књига, одећу која је скоро нова, јер сте је брзо прерасли, укључите се у акцију „Политикиног забавника“ ПАКЕТ ДРУГАРСТВА. У договору с родитељима изаберите оно за шта верујете да ће обрадовати децу у Заводу за церебралну парализу, оперите и уредите своје поклоне да буду што лепши, спакујте их и пошаљите на адресу: Сокобањска 13, Београд 11000, са назнаком Завод – Забавник.

ШТА МОЖЕТЕ СЛАТИ:

Гумене, пластичне и дрвене играчке, лутке, слагалице и лево коцке, аутомобилчиће, фигуре, оловне војнике, сликовнице, букваре, бајке, књиге, стрипове, старе „Забавнике“ и „Микијеве забавнике“, бојице, пластелин, сличице, касете, једноставне музичке инструменте, џемпере, мајице, тренерке, посебно пиџаме од фротира.

РАДНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ И ПОЈЕДИНЦИ који желе да помогну деци у Заводу за церебралну парализу могу да уплате на жиро рачун 60816-603-9646 од чега ће се, заједно са сумом од 5 старих милиона коју први прилаже „Политикин забавник“ купити бар један видео рикордер. Ако се сакупи више новца, набавиће се оно што је најпотребније Дечијој болници за коштана обољења на Бањици, а затим и другим болницама у којима деца дуго леже.

Идућа акција:
ФРИЗЕРИ БЕОГРАДА ДЕЦИ ЗАВОДА
ГОСТ: БРАНКО КОЦКИЦА

Sarabon

slatki voćni
uzik

Poslovno-tehnička saradnja
Zora - Otto Hänsel GMBH
RO Kondita, OOUR Zora
tvornica čokolade
i kandita Sarajevo

filled fruit candy
tvrđi punjeni bombon

ПРОЧИТАЈ
ПРОСКИТАЈ

ЈЕСУ ЛИ ИНДИЈАНЦИ МИСЛИЛИ НА КОМПЈУТЕР

Кад се прави програм за компјутере који преводe с једног језика на други, увек се изабере таковзвани „посредни језик“ који машина користи у својој меморији. Синтактичка и граматичка правила тог измишљеног језика морају при

је изванредно логичан с малим бројем најпростијих правила. Управо захваљујући овим особинама језик Ајмара, који се јавио пре отприлике 4000 година, преживео је натурање језика од стране Инка и шпанских колонизатора.

Већ је 1610. године један мисионар језуита саставио први речник језика Ајмара и приметио потпуно одсуство неправилних глагола и изузетака у њиховом говору.

Тога се ових дана сетио боливијски математичар Гусман де Рохас. Он је дошао на идеју да језик Ајмара користи као посредни је-

том бити довољно проста, да се пре увођења у компјутер могу изразити математичким симболима.

Коначно је пронађен такав готов језик. Ради се о језику Индијанаца Ајмара настањених већином у Боливији и Перуу. Њиме се данас служи око милион и по људи. По мишљењу лингвиста овај језик

зик код компјутера-преводаца. Математичар је израдио програм на основу којег се једноставна синтактичка правила овог језика преводe у математичке симболе. Древни језик служиће убудуће као „мост“ између енглеског, француског, шпанског, португалског и немачког...

ЛЕПАК ЗА РАНЕ

Захваљујући фибрину, више неће бити зашивања рана. Ту супстанцу, активну у коагулацији крви, производи једна америчка лабораторија. Кад се намаже или распрши преко двеју површина ране које треба саставити, фибрин делује као прави лепак. Пошто је природно присутан у организму, фибрин се после извесног времена сам од себе елиминише. Ту технику применио је један аустријски хирург да би залепио сломљену чашицу у колену пацијента и један амерички хирург да би зашио мрежњачу на оку.

ДРВО ПРЕД РЕНДГЕНОМ

Како тачно одредити у којој је мери дрвеће оболело. Једноставно: помоћу рендгена. Немачки истраживачи из Гетингена користе, као и лекари, електронску томографију (емитовање гама зрака) прилагођену својим потребама. Тако могу да добију рендгенске снимке живог дрвећа на којима се види распоред воде у стаблу. Ова мерења рачунар претвара у графикон и она омогућавају да се тачно сазна у каквом је стању корен дрвета. На овај начин извршено је испитивање болесних јела у шумама око Гетингена и тако откривено да је велики део корења до дубине од 2 метра пропао. Само површинско корење преноси-

ло је воду у стабло и гране. Гетингенска екипа Центра за истраживање шумских еко система снимиће рендгеном стотине стабала у тој области.

ТО ЈЕ ОНО ПРАВО У КОСМОСУ

Прошле године 31. јула кока-кола и пепси-кола постале су прва газирана пића која је човек пио у космосу. Астронаути су понели металне конзерве, специјално направљене, тако да је из њих могло да се пије у безваздушном простору. Стручњаци из фабрике кока-коле измислили су посебан систем: течност се налази у пластичној врећици затвореној у конзерви. Простор између врећице и зидова испуњен је угљен-диоксидом под притиском. Споља се налази цевчица повезана са пумпом која се покреће помоћу полуге. Код пепси-коле угљен-диоксид се налази у пластичном „цепу“ у средини конзерве. Гас се добија помоћу једне хемијске реакције. Оба система су подједнако ефикасна.

СВЕТЛО КОЈЕ СЕ САМО ГАСИ

Више не морате сами да гасите светло! Прекидач мисли уместо вас. Американци су направили електронски прекидач који реагује на топлину људског тела. Тај детектор, смештен у цилиндричну кутију дугачку 15 см, поставља се на плафон и повезује са сијалицама. Осетљив је на инфрацрвене зраке које испушта људско тело и региструје присуство особе у просторији, па одмах пали светло. Кад историја остане празна, светло се аутоматски гаси после 15 минута. Тај систем лансирала је фирма „Јунајтед Технолоџи“ а намењен је пре свега канцеларијама. У једној фирми у Њујорку омогућио је уштеду од 50 одсто. Улагање у тај систем исплати се после три године.

ХИТ

НЕПОЗНАТО

ДЕЈВИД БОУВИ

● David Bowie ●

ДЕЈВИД БОУВИ (DAVID BOWIE) СПАДА У ОНУ МАЛУ ГРУПУ РОК МУЗИЧАРА, КОЈЕ НЕ ТРЕБА ПОСЕБНО ПРЕДСТАВЉАТИ И ЗА КОЈЕ НЕ ВАЖЕ НИКАКВЕ КАТЕГОРИЗАЦИЈЕ. А ОПЕТ, ИАКО ЈЕ ДУГО ПОЗНАТ, О ЊЕМУ СЕ ВЕОМА МАЛО ЗНА. ОВО ШТО ЋЕТЕ ВИ САДА САЗНАТИ ДО САДА СУ ЗНАЛИ САМО НАЈОБАВЕШТЕНИЈИ. ПРИДРУЖИТЕ ИМ СЕ.

Дејвид Роберт Џоунс (David Robert Jones) право је име Дејвида Боувија. Рођен је 8. јануара 1947. године у Брикстону (Brixton) у Великој Британији.

Још увек чува пластични саксофон који је добио од својих родитеља када му је било два-наест година.

Осим што има очи различите боје (једно плаво и једно зелено), у детињству је једном сломио руку, а једна кола која је гурао су изненада кренула уназад и сломила му обе ноге. Још има ожиљке на ногама као успомену на тај догађај.

Једва је успео 1965. године да убеди уреднике једног телевизијског шоуа да му дозволе да се појави у емисији, иако је по њиховим мерилима имао предугачку косу.

Први филм у ком се појавио био је краткотражни уметнички филм „Имиџ“ („The Image“). У једном делу филма, Боуви је висио са прозорског симса, а из собе су га поливали водом да би изгледало као да пада киша. Филм је прошао потпуно незапажено и завршио је у трећеразредним биоскопима где је коришћен за попуњавање паузе између јефтиних комерцијалних остварења.

На крају основне школе Боуви је имао оценоу: 0 (нула) из уметности и уметничког дрвделства.

Наступајући као гост на концерту групе „Ти Рекс“ („T Rex“) у Манчестеру, Боуви је изводио пантомимичарску тачку у којој је тумачио лик младог будистичког свештеника.

Обожаваоци су после једног концерта толико изражавали своје одушевљење, да су са њега стргли и однели све што је имао на себи, осим доњег рубља.

Боуви је одбио да интервју који је давао и који је био преносен преко сателита буде прекинут како би Американци могли да посматрају сахрану шпанског диктатора Франка.

На снимање филма „Човек који је пао на земљу“ („The Man Who Fell To The Earth“) Боуви је понео око 1000 књига из своје библиотеке.

Приликом једне од својих раних посета САД Боуви је доживео да један Тексашанин потегне пиштољ на њега, јер је био у хаљини црвене боје. Дан-данас тврди да му тај догађај није јасан, јер је хаљина била врло лепа.

Марлена Дитрих и Боуви су глумили у филму „Само жиголо“, а да се никада нису видели. Она је снимала у Паризу, а он у Берлину, да би те сцене касније биле пажљиво монтиране, тако да се разлике не уочавају.

Највећи хонорар за један наступ до сада, Боуви је добио за појављивање на Америчком фестивалу 1983. године у Калифорнији. Његов хонорар је износио милион и по долара. Садашњи Боувијев уговор за снимање плоча се процењује на десет милиона долара.

Једна од Боувијевих пратећих група је недавно ступила у штрајк. Разлог је био тај што су музичари установили да премало учествују у догађајима на бини током концерта у односу на оно колико су плаћени.

Прошлог лета био је гост чувеног богаташа Аге Кана на његовом острву Патмос. Највећи део времена провео је вадећи морске сунђере.

Боуви је познат као човек који живи врло уредно. Леже у кревет у десет и тридесет (у вече), а устаје у шест часова и тридесет минута.

Када излази из куће ради приватног посла, Боуви ставља капу, наочаре за сунце и лажне бркове како би избегао насртљиве обожаваоце.

Један неуравнотежени бубњар послао је Боувију писмо са жељом да свира у његовој пратећој групи. Уз писмо је, уместо магнетофонске траке са снимком бубњаревог умећа била прикачена мина, коју је открила служба обезбеђења, тако да је манијак ухапшен.

Чини се да Боувијев син Зоуви (Zowie) неће наставити очевим стопама. Врло је заинтересован за науку, а највише га занима математика.

ОВО НИСТЕ ЗНАЛИ

ЈЕДАНАЕСТ ВЕЛИЧАНСТВЕНИХ

Откако се у Великој Британији праве званичне топ листе албума, једанаест плоча је на листи провело преко двеста недеља. То су:

Рекордер по броју недеља на листи, али и по тежини – Мит Лоуф има преко 150 килограма

Остале плоче које се налазе на британској листи албума немају шансе да достигну овај резултат у скорој будућности. Најближи му је Лајонел Ричи чији је албум „Не могу да успорим“ провео на листи „тек“ 123 недеље.

РАЗЛАЗИ

Једна од најуспешнијих група осме деценије дуо „Уем!“ је, изненада, мада не и неочекивано, најавио крај деловања. Изгледа да је разлаз изазван највише незадовољством Џорџа Мајкла значајем који је себи придавао Ендру Ричи. Џорџ Мајкл, који је и био аутор свих хитова групе, ускоро ће објавити соло сингл а касније и албум, а Ричи, ком писање песама и није била јача страна, планира да се посвети филму и свом великом хобију – мото тркама.

„Уем!“ ће, како ствари сада стоје, пре коначног разлаза објавити и један опроштајни сингл. Пре вести о разлазу појавила се вест да је албум већ снимљен, али за сада нема наговештаја да ли ће и када бити објављен.

1. „Bat Out Of Hell“ – Meat Loaf (Мит Лоуф) – 384 недеље;

2. „The Sound Of Music“ – Original Soundtrack. (музика из филма) – 381 недеља;

3. „Rumours“ – „Fleetwood Mac“ („Флитвуд Мек“) – 322 недеље;

4. „Bridge Over Troubled Water“ – Simon And Garfunkel Сјамон и Гарфанкл) – 303 недеље;

5. „Dark Side Of The Moon“ – „Pink Floyd“ („Пинк Флојд“) – 294 недеље;

6. „South Pacific“ – Original Soundtrack (музика из филма) – 287 недеља;

7. „Greatest Hits“ – Simon And Garfunkel – 283 недеље;

8. „Tubular Bells“ – Mike Oldfield (Мајк Олдфилд) – 264 недеље;

9. „War Of The Worlds“ – „Jeff Wayne's Musical Version“ (Џеф Вејнова музичка верзија) – 226 недеља;

10. „Greatest Hits“ – „Queen“ („Квин“) – 220 недеља;

11. „Face Value“ – Phil Collins (Фил Колинс) – 203 недеље.

„УЕМ!“ („WHAM!“)

ОТПЕВАЛИ
СВОЈЕ

ТРАЖИЛИ
СТЕ
ПЕСМУ

Текст: Брајан Ферри
(Bryan Ferry); изводи:
Брајан Ферри

SLAVE TO LOVE РОБ ЉУБАВИ

Tell her I'll be waiting
In the usual place
With the tired and weary
And there's no escape

Реши јој да ћу чекати
На старом месту
Уморан и истрошен
И без узмицања

To need a woman
You've got to know
How the strong get weak
And the rich get poor

Ако требаш жену
Мораш знати
Како јак постаје слаб
А богат сиромашан

You're running with me
Don't touch the ground
We're the restless hearted
Not the chained and bound

Трчиш са мном
Не додируј земљу
Срца су нам спојена
Не везана не окована

The sky is burning
A sea of flame
Though your world is changing
I will be the same

Небо гори
Море љубави
Иако се твој свет мења
Ја ћу остати исти

No I can't escape
I'm a slave to love

Не, не могу побећи
Ја сам роб љубави

The storm is breaking
Or so it seems
We're too young to reason
Too grown up to dream

Олуја престаје
Или тако изгледа
Премлади смо да
размишљамо
Превише сањари

Now spring is turning
Your face to mine
I can hear your laughter
I can see your smile

Пролеће окреће
твоје лице ка мном
Чујем твој смех
Видим ти осмех

ХАСКИ

ОСВАЈАЈУ

ЕВРОПУ

НОВЕ ЗВЕЗДЕ ТРКАЧКИХ СТАЗА

Хаски врло рано почињу да тренирају за трке. Али, добра запрега се никад не прави само од вршњака. Обавезно треба убацити неколико старијих који ће да пазе на дисциплину. На стази постижу брзину од 25 километара на час.

**СВЕ ДО ПОЧЕТКА ОВОГ
ВЕКА СВЕТ НИЈЕ ЗНАО ЗА
ЊИХ. ТАДА ЈЕ ЈЕДАН
РУСКИ ТРГОВАЦ ИЗ СИБИРА
ДОВЕО У КАНАДУ „ЛЕПЕ,
КРОТКЕ И ПОМАЛО
КРВОЛОЧНЕ“ ПСЕ ПЛАВИХ
ОЧИЈУ – ПРАВО НА
СПОРТСКЕ ТРКЕ. ПОБЕДИЛИ
СУ БЕЗ ЧАСА ТРЕНИНГА, А И
ДАНАС ОСТАВЉАЈУ ИЗ
СЕБЕ НАЈБОЉЕ ПСЕЋЕ
ЗАПРЕГЕ.**

Сурова дивљина севера, пустош и хладноћа – на то прво помислимо кад се помене псећа запрега. Лапонија, Сибир, Гренланд, Аљаска. Бели очњак Џека Лондона. Копачи злата на Клондајку, трапери у Канади, истраживачи који су застрашујућу усамљеност у бескрају беле пустиње могли да поделе само с поларним псима. Од њих им је зависио не само успех већ буквално живот. У драматичној трци британске и норвешке експедиције за освајање Јужног пола, први је стигао Руал Амундсен с четири друга и псећом запрегом. Енглец Роберт Скот, који ће у овом походу изгубити живот, закаснио је месец дана јер се није одлучио за псе већ за електричне саонице... Данас и најмодерније опремљене станице на Арктику и Антарктику држе бар једну псећу запрегу, која у даху може да пређе сто километара вукући терет и до 1000 килограма!

Поларни пси нису само помагали људима севера да преживе, још су их и забављали: од давнина су приређиване трке ових снажних и брзих паса, у почетку појединачне, а онда и у запрегама. У суровом и оскудном животу номада, ловаца на беле медведе или копача злата била је то једина разонода. Последњих година, међутим, трке поларних паса спустиле су се са севера до најчувенијих зимских спортских центара Швајцарске, Аустрије, Француске. Недавно је завршен и први Европски шампионат псећих запрега на коме су све главне трофеје однели пси плавих очију – хаски.

Четири аса

За поларне псе знало се још пре 30.000 година! Мање је познато да је то једна од првих животиња коју је човек почео да користи за вучу. Сматра се да су настали укрштањем шакала и арктичког вука и данас их има четири врсте: самојед, маламут с Аљаске, хаски и гренландски пас. Сви су изванредни ловци, а у исто време нема им премца у запрези. Чврсте су грађе, троугласте главе, имају мале усправне уши, повијен реп. Испод главног крзна носе „поткошу-

љу" од густих вунастих власи која им служи као изванредна изолација. Основна црта карактера им је немишлен нагон за самоодржање и строго поштовање вође у чопору. Бије их глас да су сурови и агресивни, да не воле ништа више од слободе, али кад се спријатеље с човеком, од њих нема вернијег друга.

Маламут, који је име добио по једном ескимском племену, најспорији је од свих поларних паса, али зато најјачи. Самојед, најпопуларнији сибирски пас, назван по једном номадском народу, снажан је, бржи од маламута, а крзно му је тако фино да су људи некад од њега ткали топле огртаче. Гренландски пас ближи је рођак вука и као створен за тежак посао тегљача у запрези. Најпознатији од ове четири врсте паса је у исто време најраспрострањенији и најбржи. То је изванредан тркач хаски. Порекло води из Сибира, тачније из области реке Колиме. Дуго је остао непознат и чистокрван. Прве примерке је тек негде почетком нашег века један руски трговац крзном увезао у Канаду да би конкурисао маламутима у тркама паса које су већ тада биле врло популарне, поготову кад су уз њих организоване кладионице.

Данас хаски суверено владају белим тркачким стазама. Због њихове несумњиве супериорности, поред „прве лиге“ уведене су и две поткатоге трке у којима могу да учествују „остали“ пси, такозвана В₁ и С₁ категорија, и две (В₂ и С₂) мешовитих запрега у којима је дозвољено учествовање хаскија, али само под условом да их је мање од половине.

Још само пре десетак година у Федерацији паса за вучу Европе било је уписано свега стотинак по-

— Много времена треба да од паса које купите, зато што имају паметне очи и изражајно лице, направите добру запрегу. Хаски јесте леп, веран, али је и непокоран. Затворити га у ограђен простор да не би јурио кокошке и овце није довољно. Сваки је пас посебна личност, па се и тренер мора тако да постави... Изузетно су самостални и ретко који пристаје да дели штенару с цимером. Ја сам за сваког морала да подижем посебну кућицу. У почетку сам имала

дао све што је имао, купио планинско имање, преселио се са супругом тамо и сав се посветио хаскима. Он је један од ретких тренера који може да се похвали да његових 15 паса живи и спава заједно. Али, Клаус се буквално и дању и ноћу не одваја од њих.

— Веза коју гонич има са запрегом, мене највише подсећа на однос коњ-јахач. Ми смо једно. Кад возим шестопрег, ја сам седми у запрези! Нисам уопште сигуран ко у ствари саставља моју запрегу: ја, или „вођа“, или сви ми заједно. Сваког хаскија морао сам да упознам у прсте. Неки воле да су ближе саоницама, гоничу, други желе да буду на челу, неки су леваци, неки дешњаци... Тренер мора за сваког да нађе најбоље место. Иначе, ништа од успеха.

Пуч усред трке

Најчешће су запреге од шест или осам паса али постоје и оне циновске од 14. Гонич сваког од њих посебно мора да припреми и покори, а онда уигра тим. При том не сме да дозволи ни најмању свађу и расправу. А у току трке расте напетост међу псима у запрези и према човеку, затим између мужјака и женки, „вође“ и „вођених“. Гонич води запрегу издајући кратке команде. Али, при брзини од 25 километара на час пси зачас преузму власт. Искусан возач зна да је тада најпаметније

ластом који отприлике одговара тежини паса укупно. Откако се у Америци и Европи одржавају спортске трке поларних паса, uveden је и нов систем везивања, такозвани „дупли тандем“: пси се, два по два везују, али не као коњи леви са десним, него предњи са оним иза себе. На тај начин гонич лакше управља запрегом. Одустало се такође од везивања у облику лепезе јер возач тада теже прати животиње, а уведена је и нова врста веза — конопац на извлачење, као код модерних поводаца: коноп везан за каишеве око врата и репа се скраћује и продужава према потреби тако да не дави и не жуља.

— Поларни пас носи у крви жељу да јури — каже Клаус Енгелберг. — И није срећан кад је сам. Чим добије друштво, пут према такмичењу је отворен. Остало ће учинити његов таленат и човеково стрпљење. На крају хаски ће вам пружити тачно онолико задовољства колико сте у њих уложили труда.

Једно је сигурно: трке паса никад неће постати масован спорт. Не толико због силног новца и времена које треба утрошити, колико због компликованости састављања „екипе“. У запрези која броји 14 паса они сами успостављају најсложенију могућу хијерархију, споразумевајући се покретима: грче леђа, дижу бокове увис, жеже длаку шаљући упозорења, а

КАКО СУ ПРЕЖИВЕЛИ ТАРО И ЈИРО?

„С мора не можемо прићи. Спасилачки авион исувише мали. Вежите псе. Покушаћемо да се спустимо сутра.“ Јапанска експедиција на Антарктику нашла се у безизлазном положају. Притиснута ледом са свих страна успела је да пошаље SOS поруку на коју је као одговор примила овај телеграм. Сутрадан је мали авион некако атерирао, људи су се укрцали, а везани хаски остали су да чекају другу туру. Међутим, људи се нису вратили по њих. То се догодило 1958.

Годину дана касније неки чланови експедиције вратили су се на место где су оставили псе. Нашли су неколико покинаних огрлица, сирзнуте тела прекривена снегом и ледом. Ниједан од осам хаскија није преживео — било им је јасно. А онда се десило нешто невероватно: појавили су се Таро и Јиро!

У Јапану је недавно снимљен филм о овом догађају. Режиер Корејо Курахара испричао је узбудљиву причу о томе како су се пси у леденој пустињи пуну годину дана борили за живот. Они који су видели филм кажу да није баш до краја објашњено зашто се људи нису вратили по псе. „Сила живота која је у њима поразила нас је — каже Курахара. — И „карактер“. Једноставно, одржали су лекцију човеку.“

За време снимања филма „Антарктика“ цела екипа бринула је о хаскима. Да спере бруку од пре двадесетак година?

ларних паса. Данас их је преко 7000! Од тога је крајем прошлог месеца у скијашки центар Фур, на граници Француске и Швајцарске на Европско првенство стигло око хиљаду паса у 130 запрега: 13 из Француске, 15 из Данске, 44 из СР Немачке, 27 из Швајцарске, 17 из Холандије, 7 из Аустрије, 5 из Белгије и 2 из Италије. Прави бум! Највише успеха показали су Немци и Швајцарци, а два главна трофеја припала су гоничима из СР Немачке: Анелизи Браун-Вичел и Клаусу Енгелбергу. Као и већина такмичара она своје псе тренира на „научној бази“, а он је препустио псима да раде свој посао. Два потпуно различита искуства, оба подједнако занимљива.

Тренер: ја сам седми у запрези

Анелиз Браун-Вичел упознала је хаске на Аљасци где је боравила две године са супругом који је стручњак за нафту. Купила је једног, другог, па трећег, без икакве „задње мисли“, како каже. Данас их има 13 од којих се сваки процењује на 25 милиона старих динара. Своју запрегу тренира (не подноси реч „дресура“) исто као што то чине врхунски спортисти: редовни лекарски прегледи, посебна исхрана са доста шећера...

На недавно одржаном првом Европском шампионату све главне трофеје однели су хаски, а најбољи гоничи били су Анелиз Браун-Вичел и Клаус Енгелберг из СР Немачке.

много тешкоћа око састављања запреге јер су сви моји пси вршњаци. Тек кад сам убацила неколико старијих кренуло је.

Клаус Енгелберг напустио је свој редован посао чиновника у једној франкфуртској банци, про-

сачекати крај трке. „Вођа“ ће непогрешиво довести саонице на место одакле су и кренули — тачно како правила налажу.

Иначе, возач стоји на саоницама с једном држаљом или две ручице, а саонице су оптерећене ба-

кад је „густо“, умеју и jakim ударцем шапе да казне недисциплиноване. И ту се хаски разликују од осталих поларних паса.

Кажу, међутим, да мужјак никад неће да удари женку.

В. Милићевећ

**Фредерик
Пол**

Ка истоку, све до хоризонта протезала су се поља соје; са друге стране пута, ка западу, стотине хектара кукуруза. Зеб љутито удари ногом цев за наводњавање. Проклето време! Зашто нема кише?

– Здраво, Зеб – довикну му сусед. – Јеси ли чуо нешто о ономе?

– Ако мислиш да л' сам чуо оне глупости да ће да затворе фарме, нисам. А и да јесам, не би поверовао. – Окренуо је леђа суседу и пошао ка газдиној кући. Да затворе фарме? Само лудак би у то поверовао. Радиш у пољу, чистиш газдину кућу и куваши, учиш му децу или возиш газдарицу у град – такав је живот и како може бити другачије?

Но, пошто је Зеб био робот А класе, са квоцијентом интелигенције 135, био је у ствари свестан да у овим гласинама има доста истине. Одавно су већ крио-кола у његовој глави од титанијума забележила упорну сушу, низак ниво минерала у тлу, испошњавање површинског слоја, топле ветрове који су онемогућавали наводњавање. А и газда је све чешће био замишљен. Зеб је све то примећивао и извлачио неопходне закључке.

Тако, када им је газда коначно саопштио шта се смера са фармама, није био изненађен.

– Извините, госпoн' газда, а шта ће да бидне са нама? – усудио се ипак да запита.

– Ви сте сада сувишни, непотребни. Камioni ће доћи ујутру по вас, будите спремни тачно у 7 сати...

У хангар неке сиве, ружне зграде у великом граду Де Плејну одвели су 14 вредних, стручних робота-земљорадника. После дужег чекања пуног стрепње, гвоздена врата хангара отворно је неки припурасти, онижи робот.

– Хајде, сувишни, хајде да вас репрограмирамо!

Када је на њега дошао ред, Зеб је ушао у собу белих зидова где га је чекала згодна плавуша – робот, програмер за репрограмирање сувишних. Хитро му је ставила прст лепо маникиране руке у лево уво. Задрхтао је док му се меморија празнила у њене интерне скенере. Климнула је главом.

– Имаш доста једноставан профил – ведро му се обратила. Зачас ћемо

бити готови. Откопчај кошуљу. – Зарила му је нокте у четири уска прореза на обе стране грудног коша. Отворила му је прса и пажљиво прегледала склопове у грудима. – Видиш? – ведро му се обратила. Већ си напола репрограмиран!

– Фантастично се осећам! Како сам икада могао да налазим сатисфакцију у руралној пасторали? – Хај, како ја ово говорим?

Она-робот рече: – Па ваљда не желиш да у граду говориш као сељак? А уосталом, морам неком да утрапим и ту дискету са речником књижевног критичара, друго тренутно и немам. Извлачим ти чипове за квантитативну анализу тла, а шта мислиш да убацимо инфрацрвени вид, неколико склопова за бољу моторику, плус имена и адресе шест добрих адвоката...

– А за какву судбину ме ви то спремасте, прекрасна госпо?

– Једино слободно што имам у овом тренутку, али посао је добар и станан. Бићеш џепарош!

После прве ноћи на послу, Зебу су се његове раније стрепње учиниле смешним. Фарма није ништа у поређењу са овим животом! Искусни робот Тимотије био му је учитељ, а доделили су му богату и отмену територију. До поноћи прве вечери, Зеб је самостално опљачкао пет особа и био саучесник у две пљачке.

– Одличан си мали – похвалио га је Тимотије – шест сатова, 8 прстенова, готовина – није лоше за почетника!

Зеб је био задовољан собом. Већ је своју каријеру замишљао још блиставијом од Тимотијеве. Све до четврте ноћи на послу.

Погрешна жртва

Последња жртва те вечери није се баш лако одвојила од дијамантског прстена, тако да је Зеб морао да примени нешто више силе. Два минута касније и три улична блока даље, под светилком је погледао свој плен. Ужаснуо се.

На прстену је видео мало крви. Жртва није била робот!

Била је право, људско биће и када је зачуо полицијске сирене није био изненађен.

– Ви пробисвети – обратио им се инструктор за рехабилитацију Поправног дома, неколико дана после немилог случаја. – Укључени сте у овај програм зато што сте олош, пропалице, друштвени срам. Поштоваћете Златна правила као да су божје заповести. Овде сте да научите како да будете одговорни, друштвено корисни грађани, разумете?! – Инструктор је, наравно, био Човек.

Зеб је и те како разумео јер су га 10 ноћи проведених у затвору убедили

да тамо не жели никада више да се врати. Бруталност стражара! А ништа им не можеш јер су људи. Вероватно не би било затвора да неки људи нису хтели да буду стражари. Какав би иначе био смисао кажњавати робота држећи га у затвору? Зато је слушао инструктора пажљиво и успешно завршио програм рехабилитације.

Вратили су га у Центар за репрог-

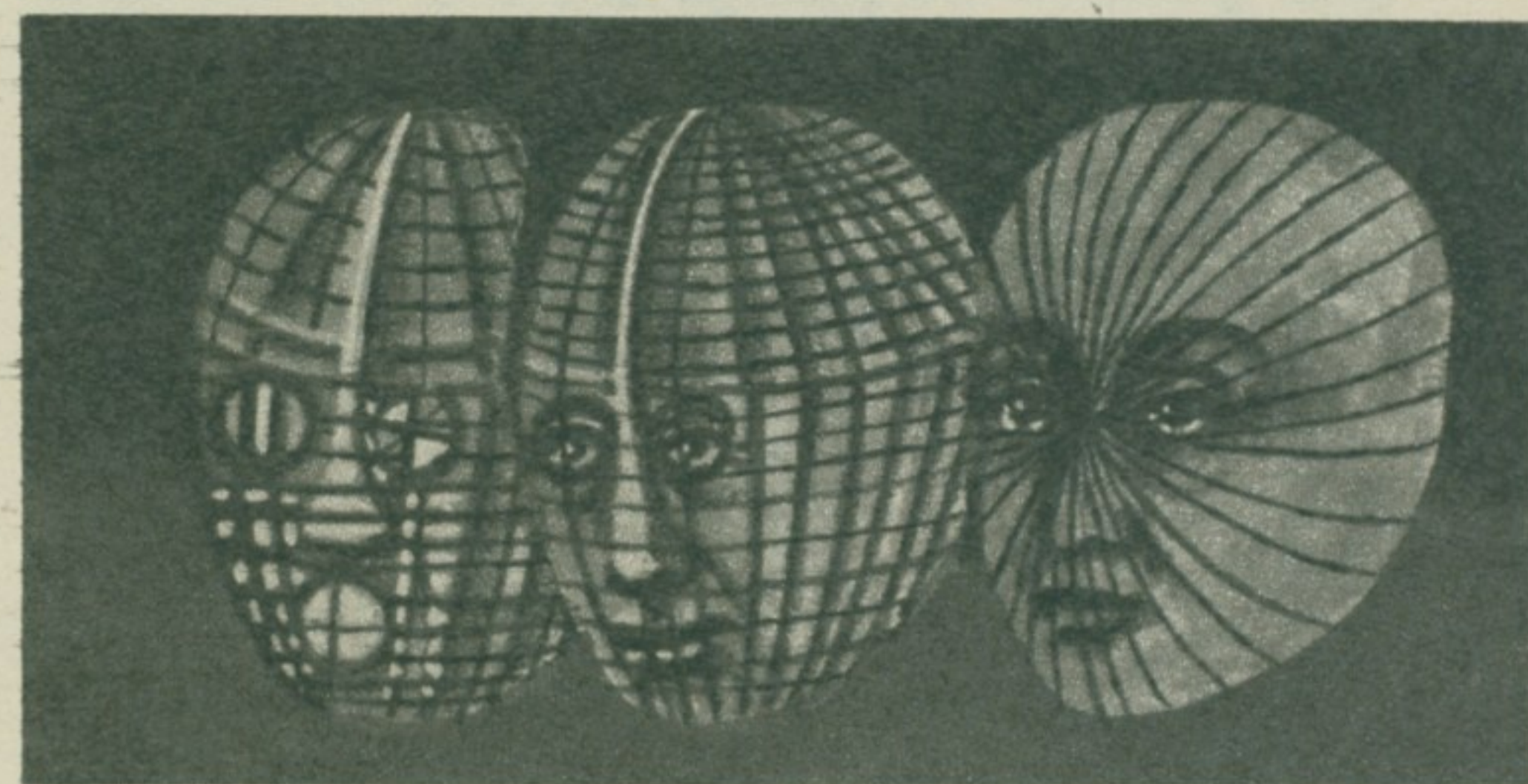
– Зеб, откуд ти овде? – довикнуо му је неко из друштва за столом у углу.

Тимотије! Један сасвим другачији, збуњени, неугледни Тимотије! У овој рупи!

– Зеб, дођи да те упознам са пријатељима. Ми смо ти као неки кружок – овај велики је Милт, ово је Хари, Александра, Волтер 23-Х, мала Сали.

Зеб их је подозриво гледао. Заиста шарено друштво, велики и мали, но-

**ЗА РОБОТА ПРАВДА ЈЕ ШТРАЈК!
ШАЉИТЕ ЉУДЕ У ПОПРАВНЕ
ЦЕНТРЕ! МИ ХОЋЕМО ПОСАО!
ИЗ ГРЛА 150 РОБОТА, ПАРОЛЕ СУ
ОДЗВАЊАЛЕ КАО ТОПОВСКА
ПАЉБА.**

рамирање, где му је она плавуша коначно заменила ону дискету са речником књижевног критичара. Узгред му је одржала и придику.

– Ако желиш да будеш изузетак од правила, мораш добро да се потрудиш када се поново вратиш на посао. Други пут се не прашта.

– Опет краће?

– Наравно, за друго ниси. Додуше имам једно упражњено место наставника енглеског језика.

– Хвала лепо, радије ћу бити џепарош.

– Нека, нека, али више не очекуј онако добру територију. Не после онога што си урадио.

Тако, по киши и сунцу, Зеб је сваког дана од 6 поподне до поноћи глумарио по сиромашном крају Тејлор, отимајући старицама новац од кирија и старцима бедне садржаје џепова. Из предострожности, своје жртве би увек прво запитао да ли су роботи или људи. Ма колико се трудио није могао да погоди ко је од становника овога града био човек, а ко робот.

Једне вечери, када га је ружно време спречило да изађе на улицу, одлучио је да наврати у једино место за забаву у овом злехудом крају – Саутсајд Склониште и Месни Центар.

ви и стари, али са нечим заједничким. Сви су били неугледни и сви смркнути.

– Извини што спомињем – обратио се Зеб Тимотију – али кад смо се пре три ноћи срели у оном твом отменом крају, ниси хтео чак ни да ме поздравити!

– Да, али од тада се много шта променило.

– Експлоатисани морају да се држе заједно, Зеб – рече Милт. – Бреме угњетавања чини нас све браћом. Сви ми овде смо одбачени. Шта ти је будућност – или да те репрограмирају или да те баце у старо гвожђе!

Зеб замишљено отпи гутљај пива. – Да, али не знам како би могло да нам буде боље. Напокон, они су ти који нас направе, програмирају. Морамо да радимо оно што они захтевају.

– Менталитет робова! – одбруси Волтер 23-Х.

– О, наравно! – узвикну девојка по имену Сали. – Радимо за њих, забављамо се за њих. Ми пунимо концертне дворане када неке од њих падне на памет да пева неке дитванске песме, на пример. Радимо у фабрикама, на фармама...

– Некада смо радили – чежњиво је исправи Зеб.

- Да, сада им више за то нисмо потребни, терају нас да им пунимо градове како се они који су остали на Земљи не би осећали усамљени. Ми смо им ХОБИ, Зеб!

- Ти и теби слични су у ствари проблем - јетко му се обрати Волтер 23-Х. - Није вам стало до права робота!

- Права робота - понови за њим тупо Зеб. Резумео је значење ових ре-

Но где год пошли, све више људи је застајало да их посматра, а све више робота им се придруживало. Сали, у првом реду поворке, држаћи под руку Зеба, досећала се нових парола. ЗА РАДНИКА ПРАВДА ЈЕ ШТРАЈК! Зеб, па затим цела поворка прихвати: ЗА РОБОТА ПРАВДА ЈЕ ШТРАЈК! ШАЉИТЕ ЉУДЕ У ПОПРАВНЕ ЦЕНТРЕ! МИ ХОЋЕМО

ФАРМЕЈ

чи, наравно, али му до сада није пало на памет да их стави у овај контекст.

- Тачно, наша права да не будемо понижавани и тлачени!

Готово се разданило када је Зеб напустио Центар. Мораће да удеси првог робота на кога наиђе, првих шест у ствари, уколико жели да испуни квоту! Срећа му се осмехнула. У сусрет му је наишао високи тип имућног изгледа, необично за овај крај. Зеб није оклевао. Извадио је нож, боцнуо жртву у трбух и дрекнуо.

- Паре или живот! - истовремено посежући за ручним часовником. Па затим, са ужасом: - Отац Хармсвелу! О, Боже!

Отац Хармсвелу је био свештеник у обласној цркви коју су роботи морали да посећују, бојњи изасланик и веома, веома човек!

Солидарност заувек

Зеб се без размишљања дао у бег. Само да стигне у Амадеус парк! Тамо су се скупљале скитнице и прописвети, најлакше ће се међу њима сакрити.

- Изгледа да си на великој муци, синко - обрати му се продавац шибца, поред кога је сео на клупу. Зеб му у очајању исприча шта се десило са Хармсвелуом.

- О, Боже - згрануо се продавац. - Чујете ли ово? - обратио се роботима који су се излежавали по травњаку. - Овај момак напао је човека, и то по други пут! Роботи су почели да се окупљају око њих.

- Боље ме се клоните - рече им Зеб. - само ћете себи навући неку муку на главу!

- Твоја мука је и наша мука - огласи се из гомиле робот Маркус. - У заједништву је снага - тако су нам говорили на Вишој школи.

- Чујте ово - придружи им се једна девојка - Зеб препознаде Сали из Центра - ШТРАЈК ЈЕ ВАШЕ ОРУЖЈЕ!

- Хеј, па то не звучи лоше! - узвикну Зеб.

- Није то све - настави девојка. - Морамо да се држимо заједно, солидарност заувек!

Зеб нервозно погледа око себе. - Привлачимо пажњу, хајдемо одавде! - рече окупљеним роботима.

ПОСАО! Из грла 150 робота, пароле су одзвањале као топовска паљба.

Нови вођа

Зеб је лежао на поду затворске ћелије. Готово је било са паролама и певањем. Шта сада? Репрограмирање? Старо гвозђе? Затвор?

Из размишљања грубо га је тргао стражар: - Пођи са мном другар!

Ушао је у зграду Рехабилитационог центра уздигнуте главе. Храброст га је ипак напустила када је у соби код плавуше-програмера угледао Оца Хармсвелуа. На његово огромно изненађење, свештеник му се широко осмехнуо.

- Мислим да овде нећемо имати много посла - весело је Хармсвелу рекао плавуши. - Мало грубљи израз лица, јаче гласне жице, чвршћа лобања... - О како се осећам испуњен! Ово је каријера какву сам ишчекивао целог живота! Вођа борбе за права и правду! - Загледан негде у даљину, напустио је просторију.

- Знам шта смерате! - дрекнуо је Зеб на плавушу. - Ратне игре! Да од мене направите војника, па да ме тако средите! Нећете успети. Ако ја паднем, милиони других наставиће моје дело! Роботи имају своја права!

- Зеб, ти си право откровење! Чак и без икаквог репрограмирања, скоро си савршен за нови посао. Зар не можеш да погодиш шта ће то бити?

- Шта ми вреди! Као да могу да бирам!

- Али, Зеб, свидеће ти се. Сасвим ново занимање - ти сам си га измислио. Бићеш организатор протеста, Зеб! Организоваћеш демонстрације, водићеш маршове, бојкоте, штрајкове - читав спектар масовних акција! - Масовних акција?!

- Да, људи ће те обожавати, Зеб. Видео си оца Хармсвелуа. Биће као у старим добрим временима!

Мирно и послушно је седео док му је плавуша заменила неколико чипова и док су му специјалисти за козметику мало дотерали изглед. Споља миран, изнутра је кључао. Предводник маса!

Свој посао савршено ће обављати. Нема народа којем је вођа потребнији од овог његовог потлаченог роботског народа. А он је баш тај прави робот за праву ствар.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

АУТОР ВЕ-МАК	ВИДИ СЛИКУ 1	ГРАД У ПЕРУУ	ВИДИ СЛИКУ 2	ЈЕДАН РОДИТЕЉ (МН.)	ТРОПСКА ВИЊКА, ЗАЧИН	ПОД- СТИЛАЈ, НА- ГОВОР	СОЛИ- ТАН- СКЕ КИ- СЕЛИНЕ
ТАЛА- ОАСТ	б	а	ч	о	в	и	и
СТАНОВ- НИЦИ ИРАКА	и	р	а	з	а	и	и
ПРЕТПО- СТАВЉЕ- НИ ЖИ- ТЕЉ МЕСЕЦА	с	е	и	е	и	и	и
ЗА- ПАДНИ ШТОКАВ- СКИ ПО- БОР	и	и	а	в	и	и	а
ЗНАК ЗА БИЗМУТ	ј	и	и	и	и	и	и
ПИНИН- СКИ ВРХ НА ХИ- МАЛА- ЈИМА	а	и	и	и	и	и	и
НАШ КЊИЖЕВ- НИК МАТИЈА	ј	а	и	и	и	и	и
ПРВО СЛОВО АЗБУКЕ	а	и	с	ј	а	и	и
ПОД- ЗЕМНА РЕКА	ОТАЦ (СЛОВ.)	а	и	а	и	и	и
ДЕО УЛАЗА У КУКУ (МН.)	и	р	а	и	о	в	и
ДОТИ- ЧАН РЕЛА- ТИВАН	о	г	и	о	с	а	и
ПИАН, СИЦИЈА	и	а	и	р	и	и	а
ПТИЦА КОЈА ЈЕДЕ ОСЕ	и	с	и	з	а	и	и
ПРИ- ПАДНИК РАЈЕ У БИВШОЈ ТУРСКОЈ	и	а	и	е	и	и	и
ЗНАК ЗА ЊУТИ	и	и	а	в	и	и	а
ИНИЦИЈА- ЛИ ПИС- ЦА(НА КЛАНЦУ)	и	и	и	и	и	и	и
РЕКА У ЦРНОЈ ГОРИ	и	и	и	и	и	и	а
ШАХОВ- СКИ ТЕР- МИН У ПРОГНОЗИ	а	и	и	а	с	а	и

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОНАВНО: 1) Бистрица, 8) осам, 12) амарела, 13) сутра, 14) цекин, 15) ратник, 17) аномалија, 19) Пап, 21) Њи (Њути Исак), 22) тенор, л. е. 23) екипа, 26) Иванчић, д. 29) ср, 30) Ака, 31) аер, 32) испити, 35) брзак, 37) скок удаљ, г. о. 39) комора, 40) Исидор, 44) Авала, 45) огулити, 46) агиница, 48) адут, 49) отац, 50) ниво, 52) Ида, 53) жичара, 54) обунар.

10 x 10
ИЛИ
ПРОНАЈДИТЕ
ГРЕШКУ

По једна реч у свакој реченици има два слова више или мање.

1. На утакмици Динамо – Вележ највећу пажњу је привукао један двадесето-годишњи старац.

2. Намера ових писаца је да разбуди нашу успавану издавачку делатност уз помоћ неколико добрих шара.

3. Персијски владар носио је горду титулу „цар над црвима“.

4. Шаљем Вам искрену поздраву мојих родитеља.

5. Под његовим руководством на Филозофском факултету су одгајене читаве генерације глеста.

ЦАР НАД ЦРВИМА

6. Халилхоџићеве шансона пред голом Бордоа публика је поздравила плеском.

7. То су они исти стручњаци чије смо крике чули у емисији „Кино-око“.

8. – Не брини – са осмехом рече доктор – тебе ћемо брзо уклонити овим новим леком на бази арсена.

9. Џон је имао обичај да изјављује љубав дугачким псима.

10. Овај познати уметник играо је, певао и режао у свим већим југословенским градовима.

РЕШЕЊА:

1. Мостарац, 2. штампара, 3. царевица, 4. искрене, 5. крива, 6. шансе, 7. крик, 8. тегобе, 9. писма, 10. режисер.

СВАКА КОЛА

НИСУ

ЗА ДАМЕ,
ЕЛЕГАНТАН
СВЕТ И
ОСТАЛЕ

Један од првих рекламних плаката на којем дама држећи у наручју кола као бебу узвикује „Мој бенц“.

Рено дофин из 1953. године рекламиран је као – дискретан шарм буржоазије.

Првих година аутомобил није рекламиран јер га нико није хтео. Појавом трка и повећањем становништва у градовима ствари се мењају у корист дојучерашњих „кочија без коња“. Али, чак и кад је почетком овог века аутомобил прихваћен, продаја је храмала. Нови модели су склапани брзо, а специјализованих радњи за њихову продају било је мало. Једини начин да допру до очију купаца постао је плакат. Уопште, тих година роба је углавном продавана помоћу цртежа на великим папирима који су лепљени по зидовима. Нарочито је био популаран Литверсов стуб, округао и с купастим кровом. Њиме је био прошаран читав град. И данас се виђа. Прича се да је Немац Литверс на том изуму згрнуо лепе паре чим га је патентирао. Стуб је било лако оиздати на тротоару, а овалним обликом пружао је могућност да се залепи већи број плаката на једном месту или више истоветних са свих страна. Тако се видео из свих углава.

Не зна се ко је први истакао плакат којим продаје аутомобил, али у музеју и данас може да се види овећи цртеж на којем ле-

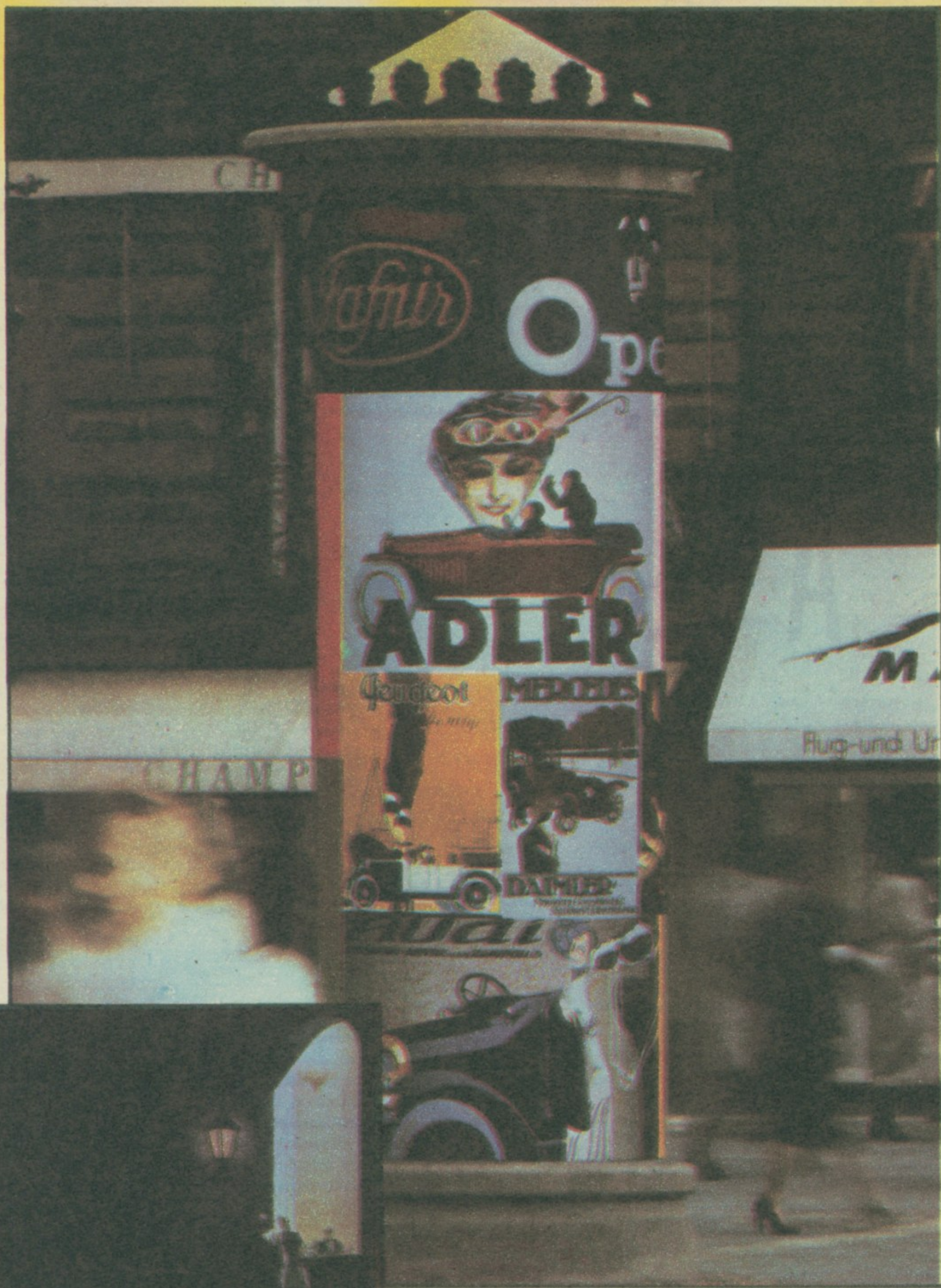
пушката дама с дискретно голишавом ногом држи у наручју Бенцова кола и блажено узвикује: „Мој бенц!“

Једноставан изум – велика зарада

Претпоставља се да је први аутомобилски плакат настао у Француској. Немци тада нису придавали значај рекламирању. Задовољавали су се добрим гласом о колима „који се далеко чује“. Убрзо, међутим, и њихови аутомобили нашли су се на плакату поред оних који су рекламирали Саламандерове ципеле, Хенкелов шампањац или Лајбницов кекс!

Плакат је најчешће носио уметнички печат и прославио Чеха Алфонса Муху и Италијана Леонета Капијела, а пре њих Лусијена Бернара и Жила Шареа.

Али, у већини случајева, оно што је створено четкицом уметника, обезвређивано је текстом. Тако је текстописац плаката за један модел „итале“ поручивао: „Наша кола нису гола!“ Хтео је човек да укаже на изузетно скромну унутрашњост аутомобила конкурентских фирми па је лускузну „италу“ упоредио с голотињом!

Литверсов стуб је дуго година био најзахвалније место за лепљење плаката. Стајао је на тротоару и с њим су се пролазници свакодневно „сударали“.

Испод овог рекламног планета је писало: „Елегантна господа почаствују опела!“

Иначе, омиљен потпис испод слике аутомобила почетком овог века био је: „Најотменији од отмених, употребљава се само за свечане прилике. Ако сте отмени – купите!“

Кола ту продавана и са поруком: „За даме, елегантан свет и остале!“ Ко је сврставан под „остале“ – нејасно је, али да је било уверљивих то је сигурно.

Лепушкасте и обнажене жене биле су неизбежне на плакату. Возиле су, мазиле, или се ослањале на аутомобил. Касније су „протране“ са зида и Литверсовог стуба. Да није било тога, вероватно Немац Холвајн не би направио до данас најбољи плакат на свету. Наручила га је фирма Ауди. Слика њиховог аутомобила поред којег стоји возач у карираном капуту одмах је освојила свет.

Вози, вози и само вози

Мане аутомобила нису помињале, таман посла. Двадесетих година на плакату су рекламирана техничка „чуда“: антиблокирајући систем, погон на сва четири точка, лагано управљање, полуосовине...

Произвођач „спајкера“, холандског возила, у писму упућеном једном илустратору наручује плакат, али га упозорава: „Прскање гума на точковима од коњских потковица по путу, несигурно паљење и мрље на возачевом оделу настале отклањањем кварова, немојте ни за живу главу да помињете...“

Кад су се крајем двадесетих година људи потпуно ослободили страха од аутомобила, он је на плакату рекламиран као „модни додатак животу“, а мода упоређивана с „хлебом насушним“!

Фотографију и фото-монтажу први је „уденуо“ у плакат француски Рено, а немачком Опелу припада част прво произвођача који је рекламирао кола на телевизији.

Ипак, оно што је урадио Фолксваген с „бубом“ у Сједињеним Америчким Државама превазилази по обиму и жестини све рекламне кампање. Требало је домаћим великим, блиставим, удобним колима супротставити мали и ружан, али готово неуништив аутомобил – „бубу“. Одвојена је огромна сума новца и формиран штаб за вођење акције. Американци су свакодневно бомбардовани порукама и слоганима на телевизији, у новинама и на плакати-ма. На сваком углу могао се видети плакат с Фолксвагеновим миљеником.

Успех је био огroman – „буба“ је преплавила Сједињене Америчке Државе. Тим феноменом позабавио се и угледни „Њујорк тајмс“ пишући: „Фолксваген је успео јер је његова реклама ведрa и непосредна и не сматра купца мајмуном!“

Којом се поруком Фолксваген служио? Једноставном!

„Вози, вози и само вози!“

М. Тодоровић

ЕВО ЗГОДЕ ЗА ПРИЈАТЕЉЕ ВОДЕ

Крајем прошле године у Загребу је основано друштво за популаризацију поморства, коришћење и заштиту мора, река и језера „Пријатељи Јадрана“. Циљ ове организације је да својим програ-

мима унапређује оријентацију својих чланова у првом реду на наш Јадран, реке и језера, да кроз васпитање и образовање унапређује поморску оријентацију, популаризује поморство и речно бродарство, проучава и преноси на млађе нараштаје наше поморске традиције, прати достигнућа науке о мору, рекама и језерима, подстиче и усмерава бродске моделаре и макетаре у изградњи модела наших старијих и нових, поготово партизанских бродова и чамаца, да организује излете и предавања о мору и унутрашњим водама, затим рекреативна такмичења свих врста делатности на водама, сплаварење на рекама и сл.

У ово Друштво могу да се учлане и брододелари, јер је планирано да се, уз остале едиције, настави издавање поморске ревије „Карака“ која ће објављивати упуте за из-

раду модела или макета једног нашег или страног брода, затим оригиналне величине бродова одређених типова према архивским изворима, што ће моделарима олакшати израду модела или макета. У „Караки“ су и обавештења о моделарству и моделарском алату и прибору.

У Друштву постоје следеће секције: бродарска с огранцима, секција за познавање мора, поморства и речног бродарства с огранцима и секција за популаризацију делатности на води, такође с разним огранцима.

Сва обавештења могу да се добију на адресу: Друштво „Пријатељи Јадрана“, Загреб, Шоштарићева 8.

ЧИСТО ЗЛАТО БЕЗ ЛАЖНЕ РОМАНТИКЕ

Знам да се према злату одређује цена многих производа, али не знам када је откривен овај драгоцени метал.

ХАСАН ФАЗЛАГИЋ
Рударска 6
75000 Тузла

Злато је, вероватно, било један од првих метала које је човек упознао, јер оно може да се нађе у природи у слободном стању, непомешано са другим металима и стенама. Претпоставља се да су његова жута боја и сјај привукли пажњу давног, примитивног човека. Тада је почела често трагична бајка о злату. Када се то догодило – нико не зна. Вероватно много пре почетка писане историје...

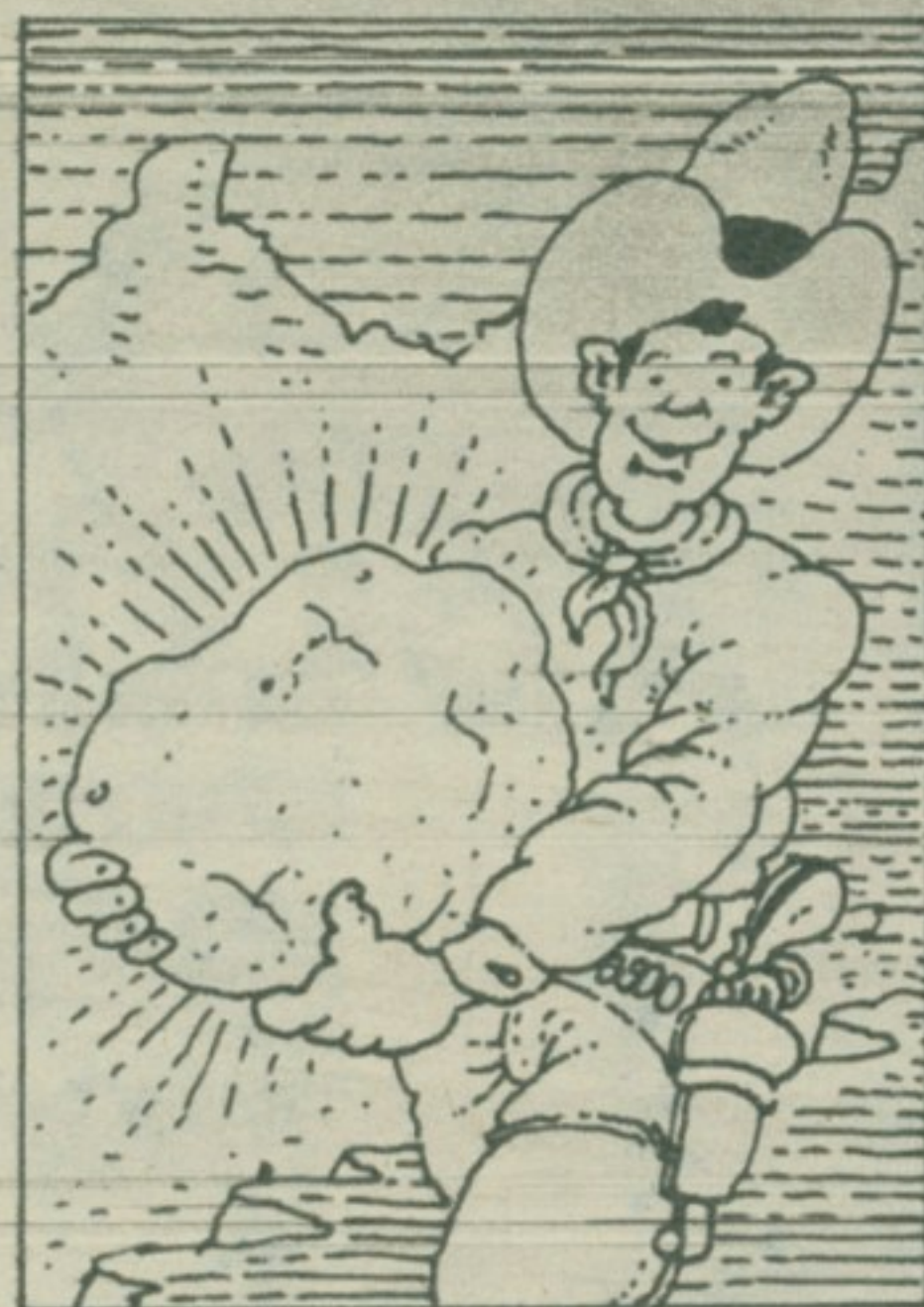
Неки од најранијих података о злату стари су преко 5500 година. Забележено је да су стари Асирци, 2470. године пре наше ере, освојили земље својих суседа и однели са собом гомилу опљачканог злата.

Злато су волели такође грчки и римски владари. Многи су га се докопали пљачком или коришћењем робова који су драгоцени метал копали у рудницима. Међутим, тек средњи век доноси једну од

чувених „златних грозница“. У то доба људи су толико жудели за златом да су се дуго и безуспешно заносили мишљу да неком чаробном фрулом разне друге метале и материје могу да претворе у злато! Наравно ти (ал)хемичари никада у својим хемијским посудама нису угледали сјајна, чаробна зрнца чистог злата.

Права, велика грозница у потрази за златом почиње половином прошлог века, кад су у Калифорнији откривене велике наслаге овог метала. Сличне приче су се поновиле 1851, кад је злато откривено у Аустралији, затим 1886. у Африци и 1896. на Аљасци.

Ни следећи век није смањио грозничаве потраге за златом из којих су били ратови и атентати, кризе и благостање, успеси и по-

рази. По свему судећи, својеврсно трагање за златом догађа се и данас, али се много мање романтике него у време Џека Лондона.

НАПОЛЕОН ЈЕ ОСВОЈИО И КОНЗЕРВУ

Многе врсте хране данас је демо из конзерви. Али, кад је и где конзерва први пут направљена?

МИРОСЛАВ ВРБАНЕК
Дравска 18
42000 Вараждин

Мало је познато да је за развој конзервисања намирница много допринео – Наполеон. Истина, људи су хиљадама година покушавали да пронађу најбољи начин за конзервисање намирница, али је тек овај велики француски владар и војсковођа, у време освајачких похода, успео да подстакне стручњаке на озбиљнији рад да би се храна дуге сачувала.

Француски војници и морнари који су учествовали у Наполеоновим ратовима морали су често да се задовоље оскудном исхраном која се сводила на димљену рибу, усољено месо и двопек. Због тог су од скорбута (недостатак вита-

мина) и изгладнелости умирале хиљаде људи. Зато је 1795. године француска влада понудила награду од 12 000 франака оном ко пронађе најпрактичнији начин на који би се француској пешадији и морнарици обезбедила свежа и здрава храна. Петнаест година касније награду је добио Никола Апер, посластичар из околине Париза.

Апер је паковао храну у боце са широким грлом, а онда их затварао помоћу чепова и жице и сваку боцу стављао у врећицу од чоје да би их на тај начин заштитио. Боце је, затим, спуштао у казан с врелом водом, а онда га поклопио и остављао да се боце греју.

За неке врсте хране, овај начин конзервисања користи се и данас. Али, теорија на којој је Апер заснивао свој изум није тачна: он је веровао да је за конзервисање прокуване хране довољно да се она држи далеко од ваздуха. Касније су стручњаци утврдили да храна може да се конзервише само ако у њој нису присутне бактерије.

Први патент за конзерву у којој се чува храна одобрен је 1810. године у Енглеској проналазачу Питеру Дуранду. Идеју су му „дале“ лимене кутије у којима се чувао чај. Тако је почела велика, разграната и веома важна индустрија конзервисања хране.

Прва фабрика конзерви у САД производила је рибље конзерве. Основао ју је 1819. године Езра Дагит. Већ следеће године у Бостону је почело конзервисање воћа и парадајза, и то у стакленим теглама.

Данас је познато да успешног конзервисања хране нема ако се у њој не униште разни микроорганизми који изазивају распаѓање. То се постиже загревањем хране

до довољно високе температуре. Бактерије морају да буду одстрањене и са металних конзерви и стаклених посуда. Затварач мора тесно да се припије уз отвор конзерве из које мора да се испумпа ваздух.

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА“
Александар Бакочевић
В. Д. руководиоца ООУР-а Издања за младе „Политикин забавник“
Влада Булатовић Вић

Главни и одговорни уредник
Влада Булатовић Вић

Заменик главног и одговорног уредника

Зефирно Граси

ИЗДАВАЧКИ САВЕТ

Сима Беговић, Бранка Булатовић, Милојко Ђоковић, Љубинка Ђуровић, Љиљана Златковић, Милан Илијин, Милован Кљејић, Нада Михаиловић, Душан Петровић (председник), Драгољуб Петровић, Радован Поповић, Зора Продановић, Радомир Ристић (заменик), Верица Смиљанић. Чланови Савета из Редакције: Влада Булатовић Вић, Зефирно Граси, Соња Јашовић, Мирјана Маринковић и Петар Милатовић.

РЕДАКЦИЈА:

Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Божана Дожић-Стојковић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић (графичко-технички уредник), Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Иванка Милединовић, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патротић, Зоран Петковић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Војислав Стаменковић, Недељка Сташић, Даринка Тодоровић, Миланко Тодоровић, Милош Томић и Бранислава Црномарковић.

СЕКРЕТАРИЈАТ:

Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА“ – ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“, Македонска 29, 11001 Београд. Поштански факс 124. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 150 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 1.650,00 динара, полугодина 3.312,00 динара, годишња 6.624,00 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 3.312,00 динара, полугодина 6.624,00 динара, годишња 13.248,00 динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика“ ООУР „Продаја“ – претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ ГОДИШЊА:

САД	\$ 42.-
СР НЕМАЧКА	ДМ 93.-
ШВЕДСКА	Шкр. 299.-
ФРАНЦУСКА	Ффр. 285.-
ШВАЈЦАРСКА	Шфр. 79.-

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика“ код „ИНВЕСТБАНКЕ“ – Београд, на рачун број 60811-620-63-257300-00054 уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

За штампање овог броја Забавника одговоран: Миливоје Весовић, руководиоца ООУР-а „Дубока штампа“.

ТРАЖИМО

ПРИЈАТЕЉЕ

Ивана Бућковић, Партизански пут 119, 11060 Београд – воли музику, тенис, дописивање и књиге.

Гордана Марић, Карађорђева 22, 25000 Сомбор – има 16 година, воли дописивање и путовања, бави се графологијом.

Рената и Дамир Муминовић, Првомајска 107, 71000 Сарајево – имају 10 и 9 година, сакупљају салвете, марке и стране плоче.

Драгана Матић, Миодрага Милковића 98/1, 34000 Крагујевац – има 13 година, воли спорт, нарочито карате, и забавну музику, сакупља постере.

Харун Беширевић, Душана Кошутећа 18, 77240 Босанска Крупа – има 14 година, навија за „Партизан“, сакупља значке и марке и слуша забавну и рок музику.

Драгана Дукић, Коча Коларов 66/17, 23000 Зрењанин – има 10 година, сакупља салвете и оловке са натписима.

Драгана Стошић, Маршала Тита 143, 17542 Врањска Бања – има 15 година, воли музику, спорт и дописивање.

Далиборка Крајновић, Трг побједе 25/1, 55000 Славонски Брод – има 15 година, воли музику, сакупља постере, бави се гимнастиком.

Ако се деца рођена истог дана, на пример 25. априла пре десет година, прегледају сада, уочиће се разлике у физичком развоју: нека су висока, друга средњег, а трећа ниског раста. Али, она ће такође да се разликују и по умном

развоју. Нека су интелигентна и способна да лако уоче нове ствари и појаве, нека просечна, а нека врло спора у учењу.

Међутим, интелигенција не треба да се поистовећује са количном знањем, јер су то различити појмови.

Као што може да се измери нечија висина, тако може и умна развијеност. За ову сврху израђена је серија тестова, и то се ради на следећи начин:

Прво се утврди које проблеме могу да реше деца различитог узраста: шестогодишње дете може да реши једне, а осмогодишње дете друге, сложеније проблеме. Ако се деци различитог узраста да тест за шестогодишњу децу, запажа се да њих могу да реше и четворогодишња и петогодишња деца. Међутим, има деце од десет или дванаест година за које је тест исувише тежак. Тако се долази до начина за мерење интелигенције. Ако шестогодишње дете може да уради тест само за свој узраст, оно је просечне интелигенције. Међутим, ако тај исти тест реши четворогодишње или петогодишње дете, његова интелигенција је натпросечна. Али, уколико дете од десет година не може да реши тест за шестогодишње дете, оно је заостало.

Резултати ових тестова изражавају се математички, а слова QI су скраћеница за такозвани „квоцијент интелигенције“. На пример, једно шестогодишње дете са умном зрелашћу која одговара његовом добу, има QI 100. Умна зрелост се дели годинама старости, а затим множи са 100. Ако петогодишње дете има умни узраст за шест година, његов QI износи 120 (шест подељено са пет, пута

100). Квоцијент интелигенције између 90 и 100 означава просечну, а изнад 110 натпросечну интелигенцију.

ПЕСМА О КЕРУШИ

Пишући о првим кучићима недавно си у Малој пошти споменуо Јесејинову „Песму о керуши“. Молим те да објавиш ове стихове и годину кад су испевани

ЗОРАНА МАРИНКОВИЋ
43305 Мучна Река

Пре седам деценија, 1915, двадесетогодишњи Сергеј Александрович Јесејин написао је „Песму о керуши“. Објављујемо је у преводу Милана М. Пешића.

Јутрос рано где стрн шуми,
лупка,
где се бели трска, у гугути,
седморо је оштенила кучка,
седморо је оштенила жути‘.

До у сумрак грлила их нежно и лизала низ длаку што руди,
и слив’о се млак сок неизбежно из тих топлих материнских груди.

А увече, кад живина јури,
да зазме мотке, ил’ прут јак,
изиш’о је тад домаћин тмури,
и сву штенад потрп’о у џак.
А она је за трагом трчала,
стизала, као над уходе...

И дуго је, дуго дрхтала незамрзла површина воде.
При повратку, вукућ се по тмини,
и лижући зној с бедара лени,
месец јој се над избој учини,
као једно од кучића њени‘.

Зурила је у свод плави, глатки, завијала болно за својима,
а месец се котрљао танки,
и скрио се за хум у пољима.
Немо, ко од милости ил’ среће,
кад јој баце камичак ил’ тег,
пале су и њене очи псеће
као златни сјај звезда, у снег.

КО РЕШИ СМЕСТА, ТАЈНУ ТЕСТА...

Чуо сам за квоцијент интелигенције, али не знам шта то у ствари значи. Надам се да ћеш ми помоћи да то сазнам.

ПРЕДРАГ НИКОЛАЈЕВИЋ
Јована Поповића 34
22320 Инђија

Сматра се да умни и телесни развој најчешће одговарају један другом, оба се заустављају у различитим годинама живота, што зависи од личности. Један младић, на пример, може са шеснаест година да буде висок 170 центиметара и да више уопште не расте, док његов брат може да настави да расте и да са деветнаест година достигне висину од 185 центиметара.

Умни развој већине људи зауставља се у добу између 13. и 20. године.

ВЕСТИ ИЗ ДРУГЕ РУКЕ

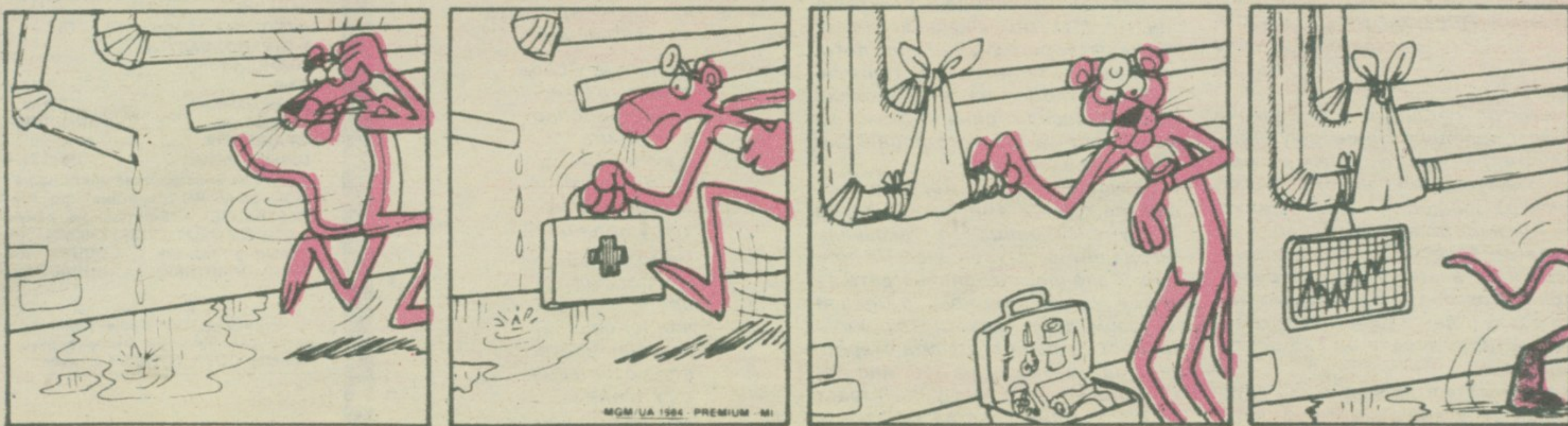
АУТО КОЈИ ПОКРЕЋЕ СУНЦЕ

Хоћете ли се сутра возити у „Соларној сребрној стрели“, аутомобилу који је победио на првом европском соларном релију? То возило, које су конструисали Немци и Швајцарци, прешло је 368 km за 9 часова и 41 минут, постижући при том највећу брзину од 85 km/h, и то са једним јединим пуњењем – соларном енергијом. Возило има два електрична мотора на једносмерну струју од 900 вати који се не напајају директно из 432 соларне ћелије. Оне, у ствари, pune акумулатор у зависности од количине сунца. Систем електронске контроле регулише волтажу 20.000 пута у секунду да би цео рад пренео из акумулатора на мотор. Ефикасност соларних акумулатора за сада није довољна па ни серијска производња овог возила још није могућа.

В. И.

ПАНТЕР ПАНТА

ПОПАЈ

ДОСТА МИ ЈЕ!

И МЕНИ! НЕШТО ТРЕБА
УЧИНИТИ ДА СЕ СПРЕЧИ
ТО ЊЕГОВО
ЖДРАЊЕ!

ПОПАЈ И ОЛИВА НЕШТО
ЖИВО РАСПРАВЉАЈУ!
МОЖДА СЕ ДОГОВАРА-
ЈУ ОКО РУКА!

БЛА!
БЛА!

БЛА!
БЛА!

ОН ЈЕ ОБИЧАН
НЕЗАЈАЖЉИВИ
ПРОЖДРЉИВАЦ!

ЈЕДЕ СВЕ
ЧЕГА СЕ
ДОКОПА!
КАКО
СТАТИ
ТОМЕ НА
ПУТ?

НЕ МОЖЕМО ГА УБИТИ...
МОЖДА ДА ГА СТАВИМО У
САНДУК И ПОШАЉЕМО
БЕСТРАГА!

ОДЛИЧНО! ЈЕДВА
ЧЕКАМ ДА ГА
СЕ РЕШИМ!

СРАМОТА! ЗАР ТАКО О
ВАШЕМ СТАРОМ ПРИЈА-
ТЕЉУ? СМРТНО СТЕ МЕ
УВРЕДИЛИ!

ХА! ХА!
ХА! ХА!
ХА! ХА!

КАКВА
ДРСКОСТ!
ЈОШ МИ СЕ
СМЕЈЕ У ЛИЦЕ!

ХА!
ХА!
ХА!
ХО!
ХО!

АЛИ, ПЕРО, НИСИ ТИ ЈЕДИНИ
ЖДЕРА НА СВЕТУ! МИ СМО
ПРИЧАЛИ О ОЛИВИНОМ ЗЕЦУ!

ОХ!

МЪАЦ!
МЪАЦ!

МММ...

